

LÆGERNES
PENSIONS KASSE

ÅRSRAPPORT 2015

CVR-nr. 24 26 04 02

FORORD.....	4
LEDELSESBERETNING.....	5
ÅRET I OVERBLIK.....	5
2015 i tal.....	5
STRATEGISK FUNDAMENT, MISSION OG VÆRDIER.....	7
Strategi.....	7
Mission.....	7
Vision.....	7
Værdier.....	8
KONCERN.....	8
LÆGERNES PENSIONSKASSE.....	9
Udsigter for 2016.....	9
Generalforsamling, bestyrelse og direktion.....	10
Generalforsamling.....	10
God selskabsledelse.....	11
Bestyrelse.....	11
Direktion.....	12
Lønpolitik.....	12
Den kønsmæssige sammensætning i øverste ledelsesorgan.....	12
Samfundsansvar.....	14
Politik.....	14
Implementeringen.....	15
Resultater.....	15
Årets resultat.....	15
Balance.....	16
Aktiver.....	16
Pensionsmæssige hensættelser.....	17
Rente-, omkostnings- og risikogrupper.....	17
Egenkapital og resultat anvendelse.....	17
Risici og kapitalberedskab.....	20
Kapitalberedskab og individuelt solvensbehov.....	20

Risikokilder	21
Risikostyring	22
Usikkerhed ved indregning og måling.....	24
Solvens II.....	24
Pensionsvirksomhed.....	25
Levetid	25
Bonus, kontorenter og pensionstillæg	25
Medlemmer.....	26
Pensionsordninger	27
Medlemsservice	28
Investeringsvirksomhed.....	30
De finansielle markeder.....	30
Formueforvaltning	31
Investeringsaktiver	31
Afdækningsaktiver	33
Formueafkast.....	34
LÆGERNES PENSIONS BANK	35
Bankvirksomhed.....	35
Udsigter for 2016	35
Årets resultat	36
Balance	36
Årsrapport 2015	37
LÆGERNES PENSIONSINVESTERING.....	37
LEDELSESPÅTEGNING	39
DEN UAFHÆNGIGE REVISORS ERKLÆRINGER	40
PÅTEGNING PÅ KONCERNREGNSKABET OG ÅRSREGNSKABET	40
UDTAELSE OM LEDELSESBERETNINGEN	41
DEN LÆGELIGE REVISORS PÅTEGNING	42
ÅRSREGNSKAB.....	43
RESULTAT- OG TOTALINDKOMSTOPGØRELSE.....	43
BALANCE	45

EGENKAPITALBEVÆGELSER	47
NOTER	48
BILAG 1. UDDRAG AF ÅRSREGNSKAB FOR LÆGERNES PENSIONS BANK	90
BILAG 2. DIREKTION OG MEDARBEJDERE	91
BILAG 3. SOCIALT ANSVARLIGE INVESTERINGER (GÆLDENDE FOR 2015)	95
BILAG 4. UDVIKLINGEN I ANTAL MEDLEMMER OG PENSIONISTER	100
BILAG 5. NØGLETAL 1995-2015	104
BILAG 6. LÆSEVEJLEDNING TIL NØGLETAL	105
BILAG 7. ORDLISTE	107

FORORD

Koncernen Lægernes Pensionskasse omfatter moderselskabet Lægernes Pensionskasse (LPK), det af LPK hel-ejede datterselskab Lægernes Pensionsbank (LPB), Lægernes Pensionsinvestering (LPI) samt en række infrastruktur- og ejendomsselskaber.

LPK består af følgende afdelinger:

- Lægernes Pensionskasse (LP)
- Lægernes Pensionskasse Under Afvikling (LPUA)
- Lægernes Enkekasse (LE)
- Livrenter (LR)

Koncernen - herunder kunder i Lægernes Pensionsbank - foretager i væsentligt omfang investeringsvirksomhed gennem Lægernes Pensionsinvestering (LPI), som er en fællesbetegnelse for Investeringsforeningen Lægernes Pensionsinvestering og Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering.

REDAKTIONEL NOTE

Anvendte signaturer:

- 0 Nul eller mindre end ½ af den anvendte enhed.
- Tal kan efter sagens natur ikke forekomme.

Afrunding kan medføre, at beløbene ikke summer til totalen.

Anvendt terminologi i ledelsesberetningen vedrørende regnskabsposten "Investeringsaktiver":

- Aktiverne opdeles i investeringsaktiver og afdækningsaktiver.
- Afdækningsaktiver er renteafdækningsaktiver (fx swaps, swaptioner samt obligationer med lav kreditrisiko) og aktieafdækningsaktiver (fx aktiefutures og aktieoptioner).
- Investeringsaktiver er stats-, realkredit- og kreditobligationer, aktier, ejendomme, private equity, råvarer, infrastruktur, kreditinvesteringer og valutaafdækning samt afledte finansielle instrumenter (aktier, inflation og renter).

Virksomheder

Lægernes Pensionskasse
CVR-nr. 24 26 04 02

E-mail adresser

lpk@lpk.dk

Postadresse/tlf./hjemmeside

Dirch Passers Allé 76
2000 Frederiksberg
Tlf. 33 12 21 41
Internet: www.lpk.dk

Lægernes Pensionsbank A/S lpb@lpk.dk
CVR-nr. 15 96 66 37
Bank reg.nr. 6771

(som ovenfor)

LEDELSESBERETNING

ÅRET I OVERBLIK

2015 i tal

- En aktiv investeringsstrategi gav et merafkast af de børsnoterede investeringer i forhold til det benchmark, der sammenlignes med. Merafkastet blev på 2,7 pct. point.
- Den kapital, der er investeret i Lægernes Pensionsbank, gav et afkast på 12,2 pct.
- Omkostninger til administration blev fastholdt på 0,04 pct. af pensionshensættelserne. Det er branchens laveste.
- Indbetalingerne steg med knap 4,7 pct., og aktiverne voksede til 77,2 mia. kr. Det er 0,6 mia. kr. mere end året før.
- Knap 1.400 læger og lægestuderende blev medlem af pensionskassen, der rundede 41.255 medlemmer og pensionister.

Afkastet

Pensionskassen benytter en aktiv investeringsstrategi til at pleje formuen. Det har siden 2001 givet et årligt afkast for de børsnoterede investeringsaktiver, der er 1,6 pct. point højere end udviklingen på finansmarkederne (kaldet strategisk benchmark). I 2015 blev afkastet af de børsnoterede investeringsaktiver på 5,7 pct. før skat, især på grund af høje afkast på aktier. Afkastet i 2015 var 2,7 pct.point højere end strategisk benchmark.

De ikke-børsnoterede investeringsaktiver, der omfatter ejendomme, private equity, kreditinvesteringer og infrastrukturinvesteringer, gav et samlet afkast på 11,8 pct. Afkastet blev løftet af høje afkast inden for private equity på godt 17,5 pct. og inden for ejendomme på 14,3 pct.

Investeringsaktiver gav et afkast på 2,2 pct., mens det samlede afkast, der også tæller afkastet på renteafdækning, endte på 1,8 pct. før skat (N1). Valutaafdækningen, der - til dels som følge af lovkrav - er nødvendig for at begrænse risikoen ved investering i udenlandske aktiver, trak ned i afkast for investeringsaktiver og i det samlede afkast, da den danske krone i årets løb blev svækket over for blandt andet den amerikanske dollar.

Omkostningerne

Der er samdriftsfordele ved at drive både pensionskasse og bank for medlemmerne. Det giver lave omkostninger. Igennem flere år har Lægernes Pensionskasse haft de laveste administrationsomkostninger i branchen - både i forhold til indbetalingerne og til pensionshensættelserne. Målt pr. medlem placerer pensionskassen sig bedre end gennemsnittet.

Der arbejdes fortsat på at effektivisere pensionskassen og opnå stordriftsfordele blandt andet igennem samarbejde med andre. Alt sammen for også fremover at kunne tilbyde medlemmerne konkurrencedygtige omkostninger.

I 2015 udgjorde omkostningerne 0,04 pct. af pensionshensættelserne og 1,1 pct. af indbetalingerne (medlemsbidragene). Det svarer til 560 kr. pr. medlem.

Aktiverne og kapitalberedskabet

Pensionskassens aktiver opgjort til markedsværdi udgjorde 77,2 mia. kr. ved udgangen af 2015. Aktiverne er opdelt i investerings- og afdækningsaktiver. Investeringsaktiverne udgør 89 pct. af de samlede aktiver og kan forvaltes ud fra en målsætning om at opnå det størst mulige afkast. Afdækningsaktiverne skal sikre de garanterede ydelser, så alle kan få den garanterede pensionsydelse uanset renteutviklingen.

Egenkapitalen, der er en del af pensionskassens formue, skal være tilstrækkelig til at kunne dække en lang række risici. Egenkapitalen var ved udgangen af 2015 på 12,7 pct. af pensionshensættelserne.

Medlemmerne

I 2015 fik de resterende 4.400 medlemmer, ægtefællepensionister og børnepensionister med de gamle garanterede ordninger mulighed for at omtegne til ny ordning med betinget garanti og få deres andel af kollektive reserver over som omtegningsbonus. Alle har nu haft mulighed for at omtegne, og 95 pct. af medlemmerne har den nye ordning.

Kontorenten på den nye ordning var 2,95 pct. før skat i 2015.

Oven i pensionen fra den nye ordning udbetales et pensionisttillæg, som er en andel af pensionskassens egenkapital. Pensionisttillægget er ikke garanteret og udgjorde i 2015 13 pct. i LP. Pensionisttillæg udbetales også til andre ordninger, hvis ordningerne ikke har gæld til pensionskassens egenkapital.

I 2015 fortsatte samarbejdet med Falck Healthcare om bistand til nuværende og kommende invalidepensionister. Pensionskassen samarbejder også med stresscentret Kalmia om støtte til medlemmer, der rammes af behandlingskrævende stress, ligesom pensionskassen yder tilskud til alkoholafvænning, hvis det kan afværge, at et medlem bliver invalid.

Pensionskassen havde 32.398 ikke-pensionerede medlemmer og 8.857 pensionister ved udgangen af 2015 (i grupperne LP og LPUA).

Banken

Årets resultat før skat blev på 43,2 mio. kr. mod 24,8 mio. kr. i 2014. Resultatet er bedre end de ved halvåret 2015 senest udmeldte resultatforventninger.

Pensionskassen fik et afkast på 12,2 pct. af den kapital, der er investeret i banken. Oveni kommer positive synergieffekter af samdriften af pensionskasse og bank.

Bankens samlede forretningsomfang med kunderne udgjorde 20.053 mio. kr. mod 17.938 mio. kr. ultimo 2014, svarende til en stigning på 2.115 mio. kr. Den procentuelle vækst blev på i alt 12 pct. mod 10 pct. i 2014. Banken har en balance på 6,8 mia. kr.

STRATEGISK FUNDAMENT, MISSION OG VÆRDIER

Strategi

Pensionskassen og banken (LPK) har en overordnet strategi om at være konkurrencedygtig på følgende fem områder:

- formueafkast
- omkostningsniveau
- soliditet
- produktsortiment
- serviceniveau.

Disse fem forretningsmæssige mål skal sikre, at LPK er konkurrencedygtig, hvilket er en forudsætning for at fastholde det politiske mål om at forblive selvstændig - en strategisk målsætning, som er bekræftet på adskillige generalforsamlinger.

Formueafkast, omkostningsniveau og soliditet måles løbende. LPK har en målsætning om,

- at opnå et formueafkast af investeringsaktiverne, der over tid og på et sammenligneligt grundlag er blandt branchens bedste halvdel i kraft af, at der føres investeringspolitik med en relativt større risikovillighed,
- at forvaltningen af afdækningsaktiverne skal bidrage til at styrke soliditeten og/eller muligheden for at tilskrive bonus til medlemmerne, og
- at omkostningsniveau og soliditet over tid og på et sammenligneligt grundlag skal være bedre end gennemsnittet for branchen.

LPK's produktsortiment og serviceniveau vurderes gennem tilfredshedsmålinger blandt LPK's medlemmer - om muligt suppleret med sammenligninger med resultater fra andre pensions- og livsforsikringselskaber.

Mission

LPK skal sikre sine medlemmer den bedst mulige pension og den bedst mulige finansielle service gennem en veldrevet pensionskasse og bank. Dermed bidrager LPK til at skabe økonomisk tryghed i arbejdsliv og pensionstilværelse for lægerne og deres familier.

Vision

LPK skal være lægernes foretrukne pensionskasse og bank, fordi LPK leverer høj kvalitet til en konkurrencedygtig pris.

LPK skal have en åben kommunikation med medlemmerne, Lægeforeningen og andre interessenter og skal på eget initiativ informere om forhold, der må formodes at have medlemmernes eller interessenternes interesse. Dette er - ud over at være konkurrencedygtig - en forudsætning for at fastholde det politiske mål om at forblive selvstændig.

LPK skal skabe stordriftsfordele ved:

- at drive både pensions- og bankvirksomhed for pensionskassens medlemmer.
- at pensionskassen har samtlige læger som medlemmer, mens banken har mindst 3/4 af lægerne som kunder og mindst 1/3 af lægerne som fuldkunder.
- at opnå stordriftsfordele i formueforvaltningen gennem samarbejde med andre professionelle investorer.

Bestyrelsen har i efteråret 2015 igangsat et arbejde med at justere strategi, mission og vision. Arbejdet er ikke afsluttet endnu.

Værdier

Fem værdier støtter bestyrelse og medarbejdere i LPK i at opfylde mission og vision:

- Ansvarlighed - vi er os bevidst, at vi har ansvar for betydelige økonomiske værdier og medansvar for vores medlemmers pensionsforhold i forbindelse med alderdom, invaliditet og død.
- Kompetence - vi har kvalitet i vores ydelser og effektivitet i vores processer.
- Troværdighed - vi er til at stole på.
- Åbenhed - vi informerer klart om forhold af betydning for vores medlemmer og samarbejdspartnere.
- Konsekvens - vi er konsekvente.

LPK startede i 2014 et organisationsudviklingsprojekt i samarbejde med konsulentvirksomheden IDna, som skal gøre den samlede organisation - omfattende pensionskasse og bank - endnu mere forretningsorienteret og fokuseret på at yde god rådgivning. Dette arbejde er fortsat i 2015. Der er sat fokus på at udnytte, at pensionskasse og bank er en enhedsorganisation, som kan yde totalrådgivning til lægerne inden for både pensionsopsparing, långivning og formueforvaltning.

KONCERN

Lægernes Pensionskasses helejede datterselskab, Lægernes Pensionsbank, udvider løbende sit forretningsområde og oplever en stærk vækst i forretningsomfanget.

Lægernes Pensionsinvestering, som tillige er et datterselskab, anvendes i pensionskassens formueforvaltning og er en effektiv platform for samarbejde med andre pensionskasser om formueforvaltning. Banken tilbyder formueforvaltning til sine kunder gennem Lægernes Pensionsinvestering.

I bilag 2, "Direktion og medarbejdere", er vist en oversigt over den samlede organisation for koncernen, herunder uddannelsesniveau og anciennitet.

Tabel 1. Resultatopgørelse koncernen, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Medlemsbidrag	1.837	1.922	1.984	2.087	2.191
Investeringsafkast (efter omkostninger)	6.131	7.459	6.513	10.413	3.735
Pensionsafkastskat	-897	-1.136	-438	-622	-376
Pensionsydelse	-1.388	-1.722	-1.604	-1.751	-1.831
Ændring i pensionshensættelser mv.	-5.732	-3.709	-3.462	-5.381	-1.092
Administrationsomkostninger	-22	-23	-22	-24	-24
Resultat af pensionsvirksomhed	-71	2.791	2.971	4.721	2.603
Resultat af bankvirksomhed før skat	47	60	61	72	65
Skat	24	424	-107	-333	212
Koncemresultat	0	3.275	2.925	4.460	2.880
Minoritetsinteressers andel af resultat	346	-2.334	-2.317	-4.091	-2.414
Pensionskassens andel af resultat	346	942	609	369	466

Tabel 2. Balance koncernen, ultimo, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Ejendomme	1.425	603	531	79	53
Tilknyttede og ass. virksomheder	1.111	1.142	1.225	1.349	1.564
Kapitalandele	27.321	50.388	53.256	63.158	63.779
Obligationer	33.533	21.125	25.746	26.151	26.312
Afdækningsaktiver	12.707	7.486	12.788	13.494	14.101
Valutateminsforretninger	20	472	667	481	217
Udlån til bankkunder	3.971	3.882	3.928	3.770	3.458
Investeringsaktiver tilknyttet puljer i bank	1.517	1.460	1.377	1.298	1.181
Øvrige aktiver	2.392	2.775	2.596	3.399	4.480
Aktiver i alt	83.997	89.333	102.113	113.180	115.144
Egenkapital, moder	6.868	7.672	8.140	8.339	8.606
Minoritetsinteresser	14.811	16.922	25.990	30.186	31.466
Hensættelser til pensions- og investeringskontrakter	55.608	59.327	62.693	68.006	68.987
Afdækningspassiver	655	46	247	640	176
Valutateminsforretninger	424	11	64	795	361
Indlån fra bankkunder	3.834	3.937	4.142	4.296	4.638
Gæld og hensatte forpligtelser	1.797	1.418	837	919	910
Passiver i alt	83.997	89.333	102.113	113.180	115.144

LÆGERNES PENSIONSKASSE

Udsigter for 2016

Pensionskassens resultat for 2016 vil blive påvirket af afkastet fra de aktiver, som tilhører pensionskassens egenkapital. Ydermere vil pensionskassen modtage risikoforrentning, jf. afsnit "Egenkapital og resultat anvendelse". Det forventes ikke, at pensionskassens resultat vil blive påvirket af forvaltningen af pensionsordningerne. Det skyldes, at formueforvaltningen er tilrettelagt således, at pensionsordninger med garanterede ydelser overvejende investeres i afdækningsaktiver, som giver stor sikkerhed for at dække pensionsforpligtelserne og dermed ikke påvirker pensionskassens resultat.

Pensionsordninger med betingede ydelsesgarantier investeres derimod i investeringsaktiver (aktier, kreditobligationer, ejendomme mv.) med det sigte at opnå konkurrencedygtige afkast i sammenligning med sammenlignelige produkter (markedsrenteprodukter uden garanti). Fastholdelse af denne investeringsstrategi kræver store reserver. Hvis ordningerne begynder at solvensbelaste pensionskassen på grund af renteniveau eller ændringer i levetid, er der mulighed for at ændre i ordningerne, således de ikke solvensbelaster pensionskassen med den førte investeringsstrategi.

Renterne er faldet så meget siden årsskiftet, at grundlagsrenten i ordninger med betinget garanti formentlig vil blive sat ned fra 0 til -0,5 pct. 1. januar 2017. Nedsættelsen af grundlagsrenten betyder, at grundpensionerne og engangsudbetalingerne bliver lavere, mens de ugaranterede tillæg vil stige.

Formueafkastet fra regnskabets afslutning og frem til ultimo februar 2016 har været på ca -1,9 pct.

Den 1. januar 2016 træder Solvens II i kraft. Solvens II reglerne afløser de nuværende regler for opgørelse af individuelt solvensbehov. Den nye opgørelsesmetode medfører, at det individuelle solvensbehov stiger fra 1.800 mio. kr. til 1.820 mio. kr.

Det samlede kapitalgrundlag, der består af basiskapital samt individuelle og kollektive bonuspotentialer, falder fra 45.393 mio. kr. til 42.355 mio. kr. Dette skyldes primært, at den nye diskonteringskurve er lavere end den nuværende diskonteringskurve, idet pensionskassen ikke benytter volatilitetsjustering af den nye diskonteringskurve.

Risikokilderne, som udtrykker pensionskassens samlede risici, falder fra 21.666 mio. kr. til 19.084 mio. kr. Dette skyldes primært, at opgørelsesmetoden ændres i scenariet for massegenkøb i undermodulet for livsforsikringsoptionsrisici som følge af overgang til den ny regnskabsbekendtgørelse.

I 2016 er kontorenten før skat fastsat til mellem 2,36 pct. og 4,13 pct. i gruppen LP og til mellem 1,18 og 4,72 pct. i gruppen LPUA. Pensionister, der får udbetalt pension fra den nye ordning med betinget garanti, får en ugaranteret andel af egenkapitalen udbetalt som pensionisttillæg. Pensionisttillægget i gruppen LP er i 2016 på 1,3 pct. Pensionister med andre ordninger får ligeledes udbetalt pensionisttillæg fra 2016, hvis ordningerne ikke har gæld til pensionskassens egenkapital.

I de kommende år vil der fortsat være fokus på det igangværende arbejde omkring effektivisering og automatisering af flest mulige processer. Herudover vil pensionskassen fortsætte og videreudvikle samarbejdet med eksterne parter, således at der i videst muligt omfang kan opnås stordriftsfordele i administrationen. Pensionskassen forventer således også fremover at kunne tilbyde medlemmerne konkurrencedygtige administrationsomkostninger.

Omkostningerne til formueforvaltning vil fortsat blive søgt reduceret gennem samarbejde med andre institutionelle investorer, fx ved fortsat at investere i fælles porteføljer, som i nogle tilfælde forvaltes via Lægernes Pensionsinvestering.

Pensionskassen tilstræber systematisk at udnytte stordriftsfordele på alle de områder, hvor sådanne findes. Det er derfor bestyrelsens overbevisning, at pensionskassen - og banken - på langt sigt fortsat kan drives omkostningseffektivt.

Siden regnskabsårets slutning er der ikke indtrådt forhold, som har indflydelse på bedømmelsen af årsrapporten eller på pensionskassens og koncernens finansielle stilling.

Generalforsamling, bestyrelse og direktion

GENERALFORSAMLING

På generalforsamling 2015 var der ingen større vedtægtsændringer.

Bestyrelsens formand omtalte pensionskassens pensionsordninger, hvor næsten alle medlemmer har den nye ordning med betinget garanti. Den betingede garanti betyder, at alderspensionen kan nedsættes, hvis renten falder så meget, at der ikke længere er tilstrækkelig sikkerhed i den forudsatte grundlagsrente. Det gælder også, hvis levetiden forbedres over mindst en 5-års periode, så der ikke længere er tilstrækkelig sikkerhed i den forudsatte levetid. Styrken ved de to bestemmelser er, at pensionskassen kan bevare sin investeringsmæssige handlefrihed, som er en forudsætning for at opnå det konkurrencedygtige formueafkast, som er stillet medlemmerne i udsigt.

Formanden nævnte også, at pensionskassen i 2015 indfører mulighed for at tegne livrenter i pensionskassen som supplement til den obligatoriske pensionsordning. Ændrede skatteregler har gjort indbetaling på livrenteordninger attraktivt.

Formanden kom videre ind på, at Finanstilsynet i 2014 har gennemført en ordinær inspektion af først banken og derefter pensionskassen. Der var ingen påtaler fra Finanstilsynet, og der var blot et enkelt påbud til banken, mens pensionskassen gik fri.

Formanden redegjorde desuden for pensionskassens forvaltning af socialt ansvarlige investeringer. Generalforsamlingen tilsluttede sig bestyrelsens politik på dette område. Der redegøres nærmere for denne politik i afsnittet "Samfundsansvar".

GOD SELSKABSLEDELSE

Pensionskassen efterlever de anbefalinger, som Pensionsmarkedsrådet afgav i 2004.

Bestyrelsen vurderer løbende - og mindst én gang årligt - om den er i besiddelse af den viden og erfaring, som er nødvendig. Vurderingen tager udgangspunkt i Finanstilsynets vejledninger om krav til viden og erfaring i de finansielle virksomheders bestyrelser. I 2015 har bestyrelsen gennemført selvevalueringen og fundet, at bestyrelsen for nuværende som helhed opfylder de krav til viden og erfaring, som er påkrævet.

Pensionskassens datterselskab - Lægernes Pensionsbank - har desuden forholdt sig til Komitéen for god selskabsledelse "Anbefalinger for god selskabsledelse fra november 2014" og Finansrådets ledelseskodex. Banken lever op til langt de fleste anbefalinger, og for de anbefalinger, som banken ikke lever op til, er der redegjort for baggrunden herfor i overensstemmelse med det såkaldte "følg eller forklar" princip.

BESTYRELSE

Bestyrelsen består af:

	Fødsels år	Valgt	Mulighed for genvalg	Skal udtræde	Møde procent	
Linda Nielsen (formand, professor)	1952	2014	2016 2018 2020	2022	100	Forsikringsmæssig/juridisk baggrund Uafhængigt medlem af bestyrelsen
Marianne Ingerslev Holt (læge)	1972	2011, 2013, 2015		2017	100	Medlem af pensionskassen
Peter Lindholm (læge)	1956	2012, 2014	2016	2018	100	Medlem af pensionskassen
Klaus Friis Andersen (læge)	1953	2013, 2015	2017	2019	78	Medlem af pensionskassen
Philip Bennett (læge)	1975	2013, 2015	2017	2019	100	Medlem af pensionskassen
Peter Melchior (seniorkonsulent)	1950	2012, 2015	2017, 2019	2020	100	Kvalifikationer inden for regnskabsvæsen/revision og den finansielle sektor. Uafhængigt medlem af bestyrelsen
Jesper Rangvid (professor)	1970	2009, 2011, 2013, 2015	2017	2019	100	Kvalifikationer inden for økonomi Uafhængigt medlem af bestyrelsen

På generalforsamling 2015 blev

Jesper Rangvid
Peter Melchior
Marianne Ingerslev Holt
Klaus Friis Andersen
Philip Bennett
genvalgt til bestyrelsen.

Bestyrelsens ledelseshverv fremgår af årsregnskabets note 36.

Bestyrelsen har afholdt ni møder i 2015.

Ud over det almindelige løbende bestyrelsesarbejde har bestyrelsen haft fokus på ansættelse af ny direktion (adm. direktør og bankdirektør).

Derudover har bestyrelsen haft fokus på pensionskassens risikovurdering.

Pensionskassens revisionsudvalg består af den samlede bestyrelse. Revisionsudvalget har afholdt fire møder i 2015. Peter Melchior er udpeget som det medlem af revisionsudvalget, der er uafhængigt af virksomheden, og som har kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision, jf. bekendtgørelse om revisionsudvalg i virksomheder samt koncerner, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet. Bestyrelsen i Lægernes Pensionskasse har vurderet, at Peter Melchior opfylder ovennævnte krav på baggrund af sine mange års erfaring fra pensionsbranchen, herunder erfaring inden for regnskabsaflæggelse, risikostyring, formueforvaltning og håndtering af problemstillinger i relation til it og outsourcing.

DIREKTION

Niels Lihn Jørgensen er 1. juni 2015 fratrådt sin stilling efter 25 år som administrerende direktør for at gå på pension. Samme dato tiltrådte Ralf Magnussen som konstitueret administrerende direktør indtil den 1. august, hvor Chresten Dengsøe tiltrådte som administrerende direktør. Chresten Dengsøe kommer fra en stilling som matematisk direktør i ATP.

Direktørens ledeshverv fremgår af årsregnskabet note 37.

LØNPOLITIK

Nedenstående kursiverede tekst udgør den af bestyrelserne godkendte lønpolitik. Politikken er godkendt af generalforsamlingen:

Der udbetales ikke variable løndele til medlemmer af bestyrelser, direktion eller nogen anden ansat, hverken i form af løn, aktier, optioner eller pensionsbidrag. Der udbetales ikke fratrædelsesgodtgørelser ud over det, som den administrerende direktør skønner, at pensionskassen/banken er forpligtet til at udbetale. Bestyrelsernes honorering er fastsat af pensionskassens generalforsamling. Direktionens og aktuarens aflønning mv. er fastsat af den relevante bestyrelse. Øvrige medarbejderes aflønning er fastsat af direktionen. Udvalgte ansatte har forlængede opsigelsesvarsler. Der gælder ingen særlige regler for pensionering. I øvrigt følges reglerne i funktionærlovgivningen og i de kollektive overenskomster for finanssektoren.

Aflønningsudvalget for pensionskassen og banken (koncernen) består af den samlede bestyrelse i pensionskassen. Udvalget samles mindst en gang om året for at gennemgå lønpolitikken med henblik på at tilpasse denne til pensionskassens udvikling.

DEN KØNSMÆSSIGE SAMMENSÆTNING I ØVERSTE LEDELSESORGAN

Pensionskassens bestyrelse har opstillet nedenstående måltal for andelen af det underrepræsenterede køn i bestyrelsen for Lægernes Pensionskasse, Lægernes Pensionsbank og Lægernes Pensionsinvestering og nedenstående politik for at fastholde andelen af det underrepræsenterede køn i Lægernes Pensionskasses og Lægernes Pensionsbanks øvrige ledelsesniveauer.

Banken er et helejet datterselskab af pensionskassen, og banken og pensionskassen har samme administrerende direktør, og mange medarbejdere er ansat i såvel pensionskasse som bank. Pensionskassen har desuden bestemmende indflydelse i Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering og Investeringsforeningen Lægernes Pensionsinvestering.

Måltal og politik fastlægges derfor af pensionskassens bestyrelse og gælder for de ovennævnte selskaber.

Lægernes Pensionskasse

Den kønsrættelige fordeling i pensionskassens bestyrelse er efter generalforsamling 2015 fem mænd og to kvinder.

Det er koncernens politik, at bestyrelsesmedlemmerne skal kunne blive siddende på deres bestyrelsesposter i så lang en periode (samlet funktionstid), som vedtægten tillader.

Lægelige medlemmer - fire personer:

- I takt med, at bestyrelsesmedlemmernes maksimalt mulige funktionstid i henhold til vedtægterne udløber, er det bestyrelsens politik at opfordre Lægeforeningen (som indstiller til generalforsamlingen, hvilke af pensionskassens medlemmer, Lægeforeningen ønsker valgt til pensionskassens bestyrelse) til at indstille kvinder til valg til pensionskassens bestyrelse, indtil to ud af fire af de medlemmer af bestyrelsen, som skal være medlem af pensionskassen, er kvinder. Frem til 2017 forventes en ud af fire medlemmer at være kvinde. I 2018 forventes en ligelig fordeling mellem mænd og kvinder blandt de lægelige medlemmer af bestyrelsen.

Eksterne medlemmer - tre personer:

- Bestyrelsen indstiller til generalforsamlingen, hvilke eksterne medlemmer (ikke læger) bestyrelsen ønsker valgt til pensionskassens bestyrelse. Bestyrelsen har ved dette valg den primære målsætning at få tilført bestyrelsen de bedst mulige kvalifikationer. Hvis en kvinde og mand har samme kvalifikationsniveau, er det bestyrelsens politik (sekundære målsætning) at indstille en kvinde, indtil mindst en og højst to af de tre eksterne bestyrelsesmedlemmer er en kvinde. Dette er opnået i 2014.

Med de ovenfor anførte tal for bestyrelsens kønsmæssige sammensætning er to ud af syv medlemmer kvinder i 2015. Samlet set er det bestyrelsens politik (sekundære målsætning) at få valgt kvinder, indtil mindst tre og højst fire af de syv bestyrelsesmedlemmer er kvinder. I 2018 er det forventningen, at bestyrelsen vil bestå af fire mænd og tre kvinder eller omvendt. Der har i indeværende år ikke været nogen udskiftning i bestyrelsen.

Lægernes Pensionsbank

Den kønsmæssige fordeling i bankens bestyrelse er fire mænd og én kvinde. Pensionskassens bestyrelse har den primære målsætning at få tilført bankens bestyrelse de bedst mulige kvalifikationer. Hvis en kvinde og mand har samme kvalifikationsniveau, er det bestyrelsens politik (sekundære målsætning) at få valgt en kvinde, indtil mindst to og højst tre af de fem bestyrelsesmedlemmer er kvinder. Dette forventes opnået i 2016. Der har i indeværende år ikke været nogen udskiftning i bestyrelsen.

Lægernes Pensionsinvestering

Pensionskassen har bestemmende indflydelse i Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering og Investeringsforeningen Lægernes Pensionsinvestering, som har henholdsvis fire og tre bestyrelsesmedlemmer. Pensionskassens bestyrelse har den primære målsætning at få tilført de to bestyrelser de bedst mulige kvalifikationer. Hvis en kvinde og mand har samme kvalifikationsniveau, er det bestyrelsens politik (sekundære målsætning) at få valgt en kvinde, indtil to af de fire bestyrelsesmedlemmer i Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering er kvinder (forventes opnået i 2020, mens en kvinde ud af fire medlemmer er opnået i 2015), og én og højst to af de tre bestyrelsesmedlemmer i Investeringsforeningen Lægernes Pensionsinvestering er kvinder (er opnået i 2015).

Politik for andelen af det underrepræsenterede køn i øvrige ledelsesniveauer

Pensionskassen og banken udgør et fælles ansættelsesområde, hvor de øvrige ledelsesniveauer består af:

- Ledende medarbejdere med direkte ledelsesansvar/egne medarbejdere, som består af 10 mænd og 7 kvinder.
- Hvis medarbejdere med ledelsesbeføjelser uden medarbejderansvar inkluderes, består de øvrige ledelsesniveauer af 12 mænd og 12 kvinder.

Det er koncernens mål at fastholde en lige fordeling af mænd og kvinder i de øvrige ledelseslag, således at mindst 40 pct. af lederne er mænd henholdsvis kvinder. Hvis en mandlig og kvindelig ansøger til en lederstilling har samme kvalifikationer, vil målsætningen om, at mindst 40 pct. af lederne er mænd henholdsvis kvinder, blive forfulgt.

Der er ikke ansatte medarbejdere i Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering og Investeringsforeningen Lægernes Pensionsinvestering.

Pensionskassens bestyrelse gennemgår måltal og politik en gang om året med henblik på at tilpasse måltal og politik til koncernens udvikling.

Samfundsansvar

POLITIK

Pensionskassen er en del af de samlede danske arbejdsmarkedspensionsordninger og dermed også det danske velfærdssystem.

Pensionskassens formål er at skabe social tryghed for de danske læger gennem en god opsparing til alderdommen og forsikringsdækninger ved tab af erhvervsevne, kritisk sygdom og dødsfald. Fokus er derfor på at skabe det bedst mulige investeringsafkast, holde omkostninger nede og sikre, at pensionskassen er så økonomisk velkonsolideret, at den kan imødekomme de fremtidige forpligtelser, som rækker mange år frem.

Pensionskassen har fokus på, at investeringerne foretages socialt ansvarligt og er derfor meget opmærksom på de forventninger, som omverdenen har.

Pensionskassens politik for socialt ansvarlige investeringer (SRI) fremgår af bilag 3, "Socialt ansvarlige investeringer" (gældende for 2015). Politikken kan ligeledes findes på pensionskassens hjemmeside på www.lpk.dk/SRI.

Pensionskassens SRI-politik, som gælder for investeringerne i børsnoterede aktier og kreditobligationer, tager udgangspunkt i Danmarks officielle politik over for konkrete lande og selskaber, dvs. i de krav, som danske myndigheder har vedtaget, og de krav, som anerkendte internationale organisationer har vedtaget, og som er tiltrådt af Danmark. De vigtigste punkter i SRI-politikken er at:

- FN's såkaldte Global Compact-principper er anvendt som udgangspunkt i formuleringen af pensionskassens SRI-politik. Det omfatter bl.a. mennesker- og arbejdstagerrettigheder, børne- og tvangsarbejde samt miljø og anti-korruption.
- Der investeres ikke i virksomheder, der har tobaksproduktion som hovedaktivitet, eller virksomheder, der er involveret i produktion af våbentyper, der er omfattet af konventioner, som Danmark har tiltrådt (antipersonelminer, biologiske og kemiske våben samt klyngebomber).
- Klima- og miljøforhold indgår i Global Compact-principper, og pensionskassen ønsker ikke at investere i virksomheder, der ikke overholder national miljølovgivning eller er involveret i væsentlige retssager eller tvister, der indikerer, at virksomheden unødigt belaster det eksterne miljø eller ikke bestræber sig på at begrænse sin negative påvirkning af det eksterne miljø.
- Investeringer i statsobligationer følger vejledningen fra "Rådet for Samfundsansvar", der er nedsat af regeringen.
- Administrationen af de danske direkte ejede ejendomme og pensionskassens lejemål følger den eksterne administrators klima- og miljøpolitik. Pensionskassen har ikke en særskilt politik for klimamæssige forhold.
- Pensionskassen gør sin indflydelse gældende gennem aktivt ejerskab og anvender stemmeretten, der er tilknyttet aktieinvesteringerne.

Pensionskassens mål er at udøve sine ejerbeføjelser i samarbejde med andre ligesindede investorer på tværs af landegrænser. Et samarbejde, som sikrer en vis indflydelse, selvom pensionskassens ejerandele ofte er minimale, og ejerrettighederne er indirekte via fonde og investeringsforeninger.

Pensionskassen lægger endvidere vægt på åbenhed og gennemsigtighed, herunder at medlemmerne og øvrige interessenter har let tilgang til information om pensionskassens aktiviteter.

IMPLEMENTERINGEN

Implementeringen af politikken sker ved, at:

- Der er indgået aftale med et konsulentfirma om at screene investeringerne for løbende at kunne vurdere, om de er i overensstemmelse med pensionskassens SRI-politik.
- Der er i flest mulige af pensionskassens aftaler om forvaltning af porteføljerne indarbejdet retningslinjer, som sikrer mulighed for at udøve aktivt ejerskab.
- Der er indgået aftale med et konsulentfirma om bistand til at udøve aktivt ejerskab.
- Ved investering i unoterede private equity-fonde og ejendomsfonde forvaltes ejerskabet via deltagelse i de såkaldte investor boards samt periodevise opfølgingsmøder med forvalterne. Pensionskassen er normalt repræsenteret i bestyrelsen for de associerede selskaber - typisk ejendomsselskaber.
- Information om pensionskassens aktiviteter offentliggøres på hjemmesiden, herunder bl.a. oversigt over investeringer.

RESULTATER

Pensionskassen har i 2015 været i dialog med flere virksomheder, som er eller formodes at være i konflikt med pensionskassens SRI-politik, herunder politik for menneskerettigheder. Pensionskassen har således været medvirkende til at påvirke virksomhederne til at ændre adfærd. Derudover benytter pensionskassen sig af stemmerettighederne tilknyttet aktieinvesteringerne til at fremme langsigtet økonomisk vækst og ordentlige ledelsesforhold i selskaberne. Langt hovedparten af de potentielle stemmerettigheder er anvendt i 2015 på de porteføljer, hvor det er muligt.

Årets resultat

Tabel 3. Resultatopgørelse pensionskassen, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Medlemsbidrag	1.837	1.922	1.984	2.087	2.191
Investeringsafkast (efter omkostninger)	6.526	5.182	4.254	6.390	1.381
Pensionsafkastskat	-897	-1.136	-438	-622	-376
Pensionsydelse	-1.387	-1.722	-1.604	-1.751	-1.831
Ændring i pensionshensættelser mv.	-5.711	-3.709	-3.462	-5.381	-1.092
Administrationsomkostninger	-22	-23	-22	-24	-24
Skat	0	428	-104	-328	217
Årets resultat	346	942	609	369	466

Medlemsbidragene beløb sig i 2015 til 2.191 mio. kr. svarende til en stigning på 4,7 pct. fra 2014 til 2015, jf. tabel 3.

Investeringsafkastet var på 1.381 mio. kr.

Der blev udbetalt pensionsydelse på 1.831 mio. kr.

Pensionshensættelserne mv., dvs. den del af formuen, der er afsat til at opfylde pensionskassens forpligtelser over for medlemmerne, er forøget med 1.092 mio. kr.

Administrationsomkostningerne beløb sig til 24 mio. kr.

Årets resultat for pensionskassen blev et overskud på 466 mio. kr.

Investeringsafkastet gennemgås i afsnittet "Formueafkast".

Administrationsomkostningerne belyses gennem en række særskilte nøgletal, jf. tabel 4. Pensionskassen har fortsat meget lave administrationsomkostninger sammenlignet med øvrige pensionskasser og

livsforsikringsselskaber. I 2015 svarer det til 1,1 pct. af medlemsbidragene, 0,04 pct. af pensionshensættelserne eller 560 kr. pr. medlem, hvilket er 20 kr. mindre pr. medlem i forhold til 2014.

Tabel 4. Administrationsomkostninger.

	2011	2012	2013	2014	2015
Pct. af medlemsbidrag	1,2	1,2	1,1	1,2	1,1
Pct. af pensionshensættelser	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Pr. medlem, kr.	578	598	523	580	560

Balance

AKTIVER

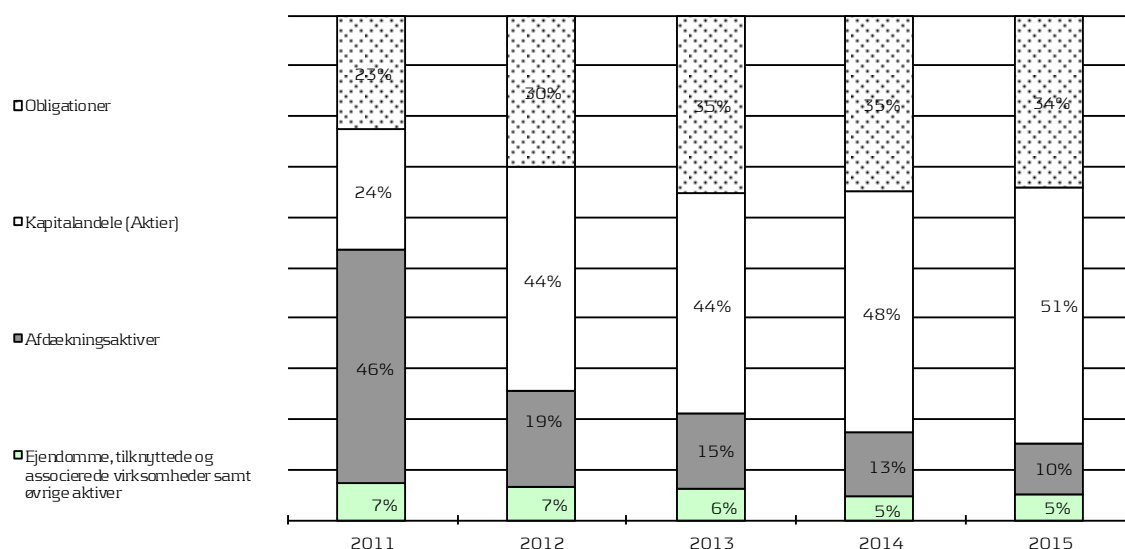
Pensionskassens aktiver udgjorde ved udgangen af 2015 i alt 77.230 mio. kr., jf. tabel 5. Aktiverne er opdelt i investerings- og afdækningsaktiver. Investeringsaktiverne udgør 89 pct. af de samlede aktiver.

Aktivernes sammensætning fremgår af figur 1. Obligationsandelen er på niveau med 2014, og andelen af aktier er øget fra 48 pct. til 51 pct. Andelen af afdækningsaktiver, der omfatter rente- og aktieafdækningsaktiver, er reduceret fra 13 pct. til 10 pct.

Tabel 5. Balance pensionskassen, ultimo, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Ejendomme	979	187	188	0	0
Tilknyttede og ass. virksomheder	2.847	2.613	2.685	2.794	3.140
Kapitalandele	14.816	29.546	30.579	36.447	39.108
Obligationer (investering)	14.177	20.076	24.749	26.677	26.452
Obligationer (afdækningsaktiver)	22.689	12.158	10.420	9.323	7.418
Andre afdækningsaktiver	6.645	520	150	630	311
Valutateminnsforretninger	20	389	539	221	143
Øvrige aktiver	767	1.226	880	552	657
Aktiver i alt	62.940	66.715	70.191	76.644	77.230
Egenkapital	6.868	7.672	8.140	8.339	8.606
Hensættelser til pensions- og inv.kontrakter	54.091	57.866	61.317	66.707	67.806
Afdækningspassiver	560	20	209	160	68
Valutateminnsforretninger	424	11	64	795	361
Gæld og hensatte forpligtelser	997	1.146	461	643	389
Passiver i alt	62.940	66.715	70.191	76.644	77.230

Figur 1. Fordeling af aktiverne.

PENSIONSMESSIGE HENSÆTTELSER

De pensionsmæssige hensættelser udgjorde ved udgangen af 2015 i alt 67.806 mio. kr. og består af:

- Formueandele, der er individualiserede, dvs. henført til de enkelte medlemmer, og som benævnes "pensionshensættelser".
- De samlede pensionshensættelser, som opgøres til markedsværdi og opdeles på garanterede ydelser, bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag og bonuspotentiale på hvilende pensioner.
- En formueandel, der tilhører medlemmerne i de forskellige kontorentegrupper, og som benævnes "kollektivt bonuspotentiale".
- Erstatningshensættelser.
- Særlige bonushensættelser af type A i afdelingen LR.
- Særlige bonushensættelser af type B i afdelingen LL.

Ved opgørelsen af pensionshensættelserne anvendes forudsætninger om blandt andet invaliditet og dødelighed. Der er i 2015 ændret i den forudsatte dødelighed og levetidsforbedring i markedsværdigrundlaget. Ændringen har medført en stigning i pensionshensættelserne på 77 mio. kr.

Pensionskassen opgør pensionshensættelserne til markedsværdi ved anvendelse af den løbetidsafhængige diskonteringsrentekurve til måling af forsikringsforpligtelser, jf. aftale af 12. juni 2012 om ændring af rentekurven på pensionsområdet mv. mellem Erhvervs- og Vækstministeriet og Forsikring & Pension ("rentekurve"), som offentliggøres af Finanstilsynet.

RENTE-, OMKOSTNINGS- OG RISIKOGRUPPER

Pensionsordningerne er opdelt i 13 rentegrupper. Disse rentegrupper er yderligere opdelt i to kontorentegrupper i de tilfælde, hvor der er tale om de gamle ordninger, som er opdelt i en oprindelig ordning med ydelsesgaranti og en ordning med betinget ydelsesgaranti med forhøjelserne fra den oprindelige ordning. Der er i alt 22 kontorentegrupper. Rentegrupperne er fastlagt ud fra den gennemsnitlige grundlagsrente i de underliggende ordninger, idet der maksimalt er 1 pct.points forskel i den gennemsnitlige grundlagsrente i ordninger i samme rentegruppe. Inden for hver kontorentegruppe er grundlagsrenten den samme, og typen af den afgivne garanti - ydelsesgaranti eller betinget ydelsesgaranti - er den samme. Grundlagsrenten er mellem 0,0 og 4 pct.

Opdelingen i de mange kontorentegrupper har til formål at give mulighed for at fastsætte forskellige kontorenter, alt efter omfanget og karakteren af ydelsesgarantien. Der kan være behov for dette, fordi aktiverne investeres forskelligt, alt efter om den bagvedliggende pensionsordning er med ydelsesgaranti eller ej. Hvis der er ydelsesgaranti, har pensionskassen helt eller delvist afdækket denne ydelsesgaranti gennem køb af forskellige afdækningsaktiver. Hvis der alene er betinget ydelsesgaranti, er der ikke samme behov for afdækningsaktiver, og der kan derfor i højere grad investeres i investeringsaktiver. Da de to typer aktiver (afdækningsaktiver og investeringsaktiver) vil give forskelligt afkast, er det rimeligt, at det afspejles i de kontorenter, der fastsættes for de bagvedliggende kontorentegrupper.

Herudover er der fem omkostningsgrupper og ni risikogrupper.

Kontorenterne for 2015 fremgår af tabel 12. For 2016 er kontorenterne på mellem 1,18 og 4,72 pct. før skat.

Fordelingen af pensionshensættelserne på de forskellige rente-, omkostnings- og risikogrupper fremgår af tabel 8-10.

EGENKAPITAL OG RESULTATANVENDELSE

Egenkapitalen er den del af pensionskassens formue, som ikke er henført til medlemmerne i form af pensionsmæssige hensættelser. Egenkapitalen skal være tilstrækkelig til at dække pensionskassens individuelle solvensbehov, jf. afsnittet "Risici og kapitalberedskab", og kan kun bruges i forbindelse med udbetaling af pensionisttillæg, forhøjelse af pensioner (bonus) og evt. styrkelse af de pensionsmæssige hensættelser.

Egenkapitalen steg med 267 mio. kr. fra 2014 til 2015 og udgjorde ved årets udgang 8.606 mio. kr.

Tabel 6. Egenkapital, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Kapitalkrav ¹⁾	2.268	2.285	2.362	1.920	1.886
Reservefond mv.	4.600	5.384	5.778	6.419	6.720
Egenkapital	6.868	7.669	8.140	8.339	8.606

¹⁾ Lovgivningens minimumskrav til egenkapital.

Tabel 7. Egenkapital, pct. af pensionsmæssige hensættelser.

	2011	2012	2013	2014	2015
Kapitalkrav	4,2	3,9	3,9	2,9	2,8
Reservefond mv.	8,5	9,3	9,4	9,6	9,9
Egenkapital	12,7	13,3	13,3	12,5	12,7

Det lovpligtige kapitalkrav er faldet med 34 mio. kr. fra 2014 til 2015. Egenkapitalen i pct. af pensionsmæssige hensættelser er steget med 0,2 pct.point fra 2014 til 2015.

De 22 forskellige kontorentegrupper stiller forskellige solvenskrav til egenkapitalen. I de garanterede ordninger er pensionen beregnet ud fra en høj grundlagsrente og forudsætninger om levetiden, der ikke tager højde for den betydelige levetidsforbedring, der er sket i de senere år, og som også må forventes at ske fremover. Det stiller krav om en basiskapital af en vis størrelse. I ordninger med betingede ydelsesgarantier, hvor pensionen kan sættes ned som følge af stigende levetid, kan der investeres mere risikovilligt, og det er derfor i høj grad investeringsrisikoen, der afgør solvenskravet.

Kontorentegrupper med samme grundlagsrente deler typisk afdækningsaktiver. Hver kontorentegruppe får deres andel af afkast af de tilhørende afdækningsaktiver og deres andel af investeringsaktiverne. Egenkapitalen forrentes med afkastet af de aktiver, den er investeret i. Herudover får egenkapitalen risikoforrentning fra kontorentegrupperne i LP, LPUA og LL.

Risikoforrentningen er betaling for den kapital, som egenkapitalen stiller til rådighed. Risikoforrentningen for 2015 er fastsat til 4,25 pct. og er anmeldt til Finanstilsynet. Hver kontorentegruppe bidrager til risikoforrentningen i forhold til det solvenskrav og den markedsrisiko, som kontorentegruppen pålægger egenkapitalen. Risikoforrentningen kan kun betales, hvis den pågældende kontorentegruppe har et tilstrækkeligt stort positivt resultat.

Hvis egenkapitalen ikke forrentes som anført, kan det manglende afkast fremføres til efterfølgende år via skyggekonti for hver kontorentegruppe og - med forrentning - tilskrives egenkapitalen, når det bliver muligt.

Af tabel 8 fremgår for hver rentegruppe årets afkast, hvor meget der er afleveret til egenkapitalen i risikoforrentning, og hvor stor skyggekontoen er. I de tilfælde, hvor en rentegruppe består af to kontorentegrupper, viser tabel 8 det samlede beløb for de to kontorentegrupper. Endvidere fremgår udviklingen i kollektivt bonuspotentiale og skyggekonti for risikogrupper af tabel 9 og for omkostningsgrupper af tabel 10.

Tabel 8. Rentegrupper¹⁾: afkast, risikoforrentning, kollektivt bonuspotentiale og skyggekonti, mio. kr.

	LP 3,5 A	LP 3,5 B	LP 3,5 C	LP 3,5 D	LP 3,0 A	LP 3,0 B	LP 3,0 C
Afkast	0	-3	-13	-10	0	-3	-1
Betalt til risikoforrentning	0	-2	-9	-6	0	-2	-1
Omkostningsresultat	0	0	0	0	0	0	0
Risikoresultat	0	2	4	5	0	-2	0
Andre overførsler til/fra egenkapitalen	0	0	1	1	0	0	0
Anvendt bonuspotentiale på fripolicer, ultimo	0	0	0	0	0	0	0
Kollektivt bonuspotentiale, ultimo	5	27	76	14	2	29	10
Skyggekonti, ultimo	1	25	151	238	0	0	0
Hensættelse, ultimo	29	286	1.254	691	15	197	67
	LP 0,0	LPUA 4,0 C	LPUA 4,0 D	LR	LL	LE	I alt
Afkast	1.178	0	0	1	0	0	1.150
Betalt til risikoforrentning	-178	0	-14	0	0	0	-211
Omkostningsresultat	2	0	0	0	0	0	2
Risikoresultat	103	0	20	0	0	0	132
Andre overførsler til/fra egenkapitalen	113	0	4	0	0	0	119
Anvendt bonuspotentiale på fripolicer, ultimo	0	0	0	0	0	0	0
Kollektivt bonuspotentiale, ultimo	5.814	0	5	4	0	0	5.985
Skyggekonti, ultimo	26	0	487	0	0	1	929
Hensættelse, ultimo	54.938	1	2.043	27	46	14	59.607

¹⁾ Rentegrupperne omfatter den oprindelige ordning med ydelsesgaranti og en ordning med betinget garanti med forhøjelse fra den oprindelige ordning, på nær rentegrupperne, LR, LE, LL og LP 0,0.

Tabel 9. Risikogrupper¹⁾: kollektivt bonuspotentiale og skyggekonti, mio. kr.

Risikogruppe	1	2	3	4	5	6	7	8	9	I alt
					LP 3,5->0,0, D					
		LP 3,5, D			LP 3,5->0,0, C					
		LP 3,5, C			LP 3,5->0,0, B					
		LP 3,5, B			LP 3,5->0,0, A					
		LP 3,5, A			LP 3->0,0, C					
		LP 3, C			LP 3->0,0, B	LP 3U->0,0, C				
	LPUA 4, D	LP 3, B	LP 3U, C	LPUA 4->0,0, D	LP 3->0,0, A	LP 3U->0,0, B				
	LPUA 4, C	LP 3, A	LP 3U, B	LPUA 4->0,0, C	LP 0,0	LP 0,0, U	LR	LE	LL	
Kollektivt bonuspotentiale primo	24	25	1	7	225	80	0	0	0	361
Bevægelse	16	8	-1	4	35	71	0	0	0	133
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	40	33	0	11	259	151	0	0	0	495
Skyggekonto primo	0	0	0	0	0	0	1	3	0	4
Bevægelse	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Skyggekonto ultimo	0	0	1	0	0	0	1	3	0	5

¹⁾ I tabellen er anført de kontorentegrupper, der tilhører risikogrupperne. F.eks. LPUA 4->0,0 D er den ordning der er oprettet til forhøjelse fra den oprindelige ordning LPUA 4, D.

Tabel 10. Omkostningsgrupper: kollektivt bonuspotentiale og skyggekonti, mio. kr.

Omkostningsgruppe	1	2	3	4	5	I alt
	LP	LPUA	LE	LR	LL	
Kollektivt bonuspotentiale primo	31	1	0	0	0	32
Bevægelse	2	0	0	0	0	2
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	33	1	0	0	0	34
Skyggekonto primo	0	0	0	0	0	0
Bevægelse	0	0	0	0	0	0
Skyggekonto ultimo	0	0	0	0	0	0

I 2015 er skyggekontoen faldet med 419 mio. kr., jf. note 35. Ca. 470 mio. kr. skyldes nedskrivninger i forbindelse med omtegning primo 2015. Den samlede skyggekonto udgjorde ved årets udgang i alt 935 mio. kr. Skyggekontoen er udtryk for medlemmernes akkumulerede træk på egenkapitalen.

Den del af årets resultat for hver kontorentegruppe, som ikke går til risikoforrentning til egenkapitalen, tilfalder de pensionsmæssige hensættelser.

Pensionskassens målsætning er at forrente medlemmernes formueandele med en kontorente, der er relativt stabil set over en årrække, og som så vidt muligt er i overensstemmelse med den fremtidige kontorente, der er forudsat ved beregning af de pensionsmeddelelser, der udsendes til de enkelte medlemmer. For at sikre dette fastsættes størrelsen af rentebonus og dermed kontorenten (som tilskrives det enkelte medlems formueandel)

for det kommende år på grundlag af størrelsen af det kollektive bonuspotentiale. Udgangspunktet er således, at der kun tilskrives rentebonus, hvis der i forvejen er opsamlet et kollektivt bonuspotentiale, der sammen med årets forventede afkast er tilstrækkeligt stort til at finansiere årets bonus. De samme principper gælder for tilskrivning af administrations- og risikobonus. Hvad angår risikobonus, sker bonustilskrivningen til det enkelte medlem både ud fra det faktiske risikoforløb over en kortere årrække og det forventede risikoforløb set over et helt medlemsforløb.

Medlemmer, der modtager pensionsydelse fra pensionskassen, og som har de nye ordninger med betinget ydelsesgaranti, får udbetalt et pensionisttillæg oven i pensionen. Dette tillæg afhænger af egenkapitalens størrelse og kan helt eller delvist bortfalde, fx hvis egenkapitalen bliver væsentligt reduceret som følge af en negativ kursudvikling på de finansielle markeder, eller hvis hensynet til pensionskassens solvens i øvrigt skønnes at gøre det påkrævet. Dette muliggør, at pensionskassen kan opbygge og fastholde et betryggende kapitalgrundlag, herunder egenkapital, der sikrer, at pensionskassen kan opfylde de afgivne pensionstilsagn på længere sigt. Egenkapitalen har under finanskrisen bidraget med betydelige beløb til de gamle garanterede ordninger, der således har opbygget store skyggekonti. Endvidere er der risiko for, at egenkapitalen også fremover skal tilføre beløb til disse ordninger på grund af medlemmernes stigende levetid. Derfor er pensionisttillægget som udgangspunkt fjernet fra de gamle ordninger. Dog er der enkelte små grupper med garanterede ordninger, der ikke har skyggekonti. Der udbetales pensionisttillæg i disse grupper.

Risici og kapitalberedskab

Pensionskassen er omfattet af regler for opgørelse af et individuelt solvensbehov, som er et krav til pensionskassens kapitalstyrke. Kapitalkravet afhænger af de risici, som pensionskassen påtager sig. Det individuelle solvensbehov (standardsolvensbehovet) for pensionskassen er opgjort efter bekendtgørelse om solvens og driftsplaner for forsikringsselskaber (BEK nr. 1313 af 08/12/2014).

KAPITALBEREDSKAB OG INDIVIDUELT SOLVENSBEHOV

Pensionskassens væsentligste risikokilder er forsikrings-, finansielle-, modparts- og operationelle risici. På kort sigt er det især risikoen for kraftige fald i markedsværdien af aktiverne og renterisikoen på hensættelserne, der er afgørende, mens de mest betydende langsigtede risikofaktorer fortsat er faldende dødelighed samt vedvarende lave investeringsafkast. Samtlige risici skal dækkes af pensionskassens kapitalberedskab.

Kapitalberedskabet består af egenkapitalen og visse bonuselementer af de pensionsmæssige hensættelser. Det betyder, at pensionskassens samlede risikokilder fordeles mellem medlemmerne og egenkapitalen. Egenkapitalens andel af risikokilderne kaldes for det individuelle solvensbehov. Brutto- og netto- risikokilderne er udtryk for det maksimale tab, der kan forventes ved et sikkerhedsniveau på 99,5 pct. I tabel 11 er vist pensionskassens brutto- og netto- risikokilder samt fordelingen mellem pensionsmæssige hensættelser og egenkapitalen.

Tabel 11. Bruttoisikokilder og kapitaldækning, ultimo 2015, mio. kr.

	Pensionsmæssige hensættelser	Egenkapitalen	Risikokilder i alt
Livsforsikringsrisici	7.670	0	7.670
Markedsrisici	17.107	1.037	18.144
Modpartsrisici	128	8	136
Diversifikation	-4.536	-6	-4.542
Øvrige risici	0	0	0
Operationelle risici mm.	258	0	258
Samlede risikokilder	20.627	1.039	21.666
Fordeling af risikokilder	19.866	1.800	21.666
Egenkapital		8.606	
- fradrag i egenkapital ¹⁾		247	
Basiskapital		8.359	
Kapitaloverdækning ²⁾		6.298	

Anm.: Egenkapitalens andel af risikokilder på 1.800 mio. kr. er pensionskassens individuelle solvensbehov.

¹⁾ Kapitalkrav vedr. Lægemes Pensionsbank A/S mv.

²⁾ Basiskapitalen fratrukket det individuelle solvensbehov eller solvenskravet alt efter hvilket er størst.

RISIKOKILDER

Forsikringsrisici

Det enkelte medlems pensionstilsagn er baseret på en lang række forudsætninger om formueafkast, dødelighed, invaliditet mv. omfattende hele den periode, hvor den enkelte er medlem af pensionskassen, dvs. typisk 50-60 år. Selv små forskydninger i disse forudsætninger kan have stor økonomisk betydning.

Forudsætningerne har som udgangspunkt været fastsat forsigtigt, men de senere års lave renteniveau og stadigt faldende dødelighed har medført behov for ændringer i forudsætningerne. Derfor har medlemmer, der er indtrådt i pensionskassen siden 1. juli 1999, fået pensionstilsagn, hvor der er taget forbehold for, at pensionen kan nedsættes, hvis renten eller dødeligheden falder markant. Samme forbehold gælder for pensionsforhøjelser siden 2000 for medlemmer, der er indtrådt i pensionskassen før 1. juli 1999, og for de medlemmer, der 1. november 2009, 1. maj 2012 eller 1. januar 2015 valgte at skifte til denne nye pensionsordning.

Alle pensionsforhøjelser og nye pensionsordninger beregnes således på beregningsgrundlag, hvor der er taget forbehold for ændringer i rente og dødelighed (betinget grundlag). Der er fortsat indbetalinger på de gamle garanterede grundlag, men udbetalingerne overstiger både indbetalingerne og forrentningen. Væksten i pensionshensættelserne sker dermed udelukkende på det betingede grundlag.

Ved opgørelse af den regnskabsmæssige værdi af pensionshensættelserne er anvendt Finanstilsynets offentliggjorte diskonteringsrentekurve for alle afdelinger. Metoden medfører, at diskonteringsrenterne ud over 20 år ikke fastsættes med udgangspunkt i markedsrenter, men derimod ved en antagelse om et renteniveau på 4,2 pct. på meget langt sigt. På grund af det nuværende lave renteniveau er markedsværdien af pensionshensættelserne højere end den regnskabsmæssige værdi. Pensionskassen har valgt, at forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi og markedsværdien af pensionshensættelserne indgår som en ekstra kapitalreservation i opgørelsen af pensionskassens internt opgjorte solvensbehov, som anvendes i den løbende risikostyring.

I forudsætningerne om dødelighed og invaliditet, som er anvendt til opgørelse af markedsværdien af pensionshensættelserne, er indregnet et risikotillæg. Risikotillægget er et skøn over det tillæg, som pensionskassen må forventes at skulle betale til en erhverver af pensionskassens bestand, for at erhververen vil påtage sig risikoen for udsving i størrelsen af og betalingstidspunkterne for ydelserne. Risikotillægget er fastsat som et fradrag på 3,61 pct. i den estimerede dødelighed således, at den forudsatte dødelighed (før indregning af forventet levetidsforbedring) ligger noget under den observerede dødelighed gennem de seneste

år. Den forudsatte invaliditet ligger ca. 10 pct.point over den observerede invaliditet gennem de seneste år. Fra og med ultimo 2009 er der endvidere indregnet en forventet årlig stigning i restlevetiden. Stigningen er senest justeret ultimo 2015 ud fra resultatet af den årlige levetidsanalyse på baggrund af Finanstilsynets benchmark for dødelighed og levetidsforbedring. Eksempelvis udgør den på langt sigt 0,92 måned pr. år for 60-årige mænd og 0,86 måned pr. år for 60-årige kvinder.

Indregning af risikotillæg og årlige stigninger i forventet restlevetid betyder, at der allerede i betydeligt omfang er taget højde for disse risici i værdiopgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser. Derudover er der i opgørelsen af solvensbehovet afsat betydelig kapital til dækning af levetidsforbedringer.

Finansielle risici

Pensionskassen påtager sig en række generelle risici i forbindelse med investeringen af pensionskassens formue.

Det drejer sig om renterisiko, aktiekursrisiko, ejendomsrisiko, kreditrisiko, koncentrationsrisiko og valutakursrisiko, som samlet kaldes for markedsrisici. Derudover er der også risici forbundet med tilrettelæggelsen af formueforvaltningen, herunder:

- forvaltningsrisici, idet en række af pensionskassens aktiemandater er aktivt forvaltet, hvilket indebærer en risiko for, at porteføljeafkastet afviger negativt fra markedsafkastet.
- likviditetsrisici som følge af, at visse typer investeringer ikke kan afvikles uden store transaktionsomkostninger.

Modpartsrisici

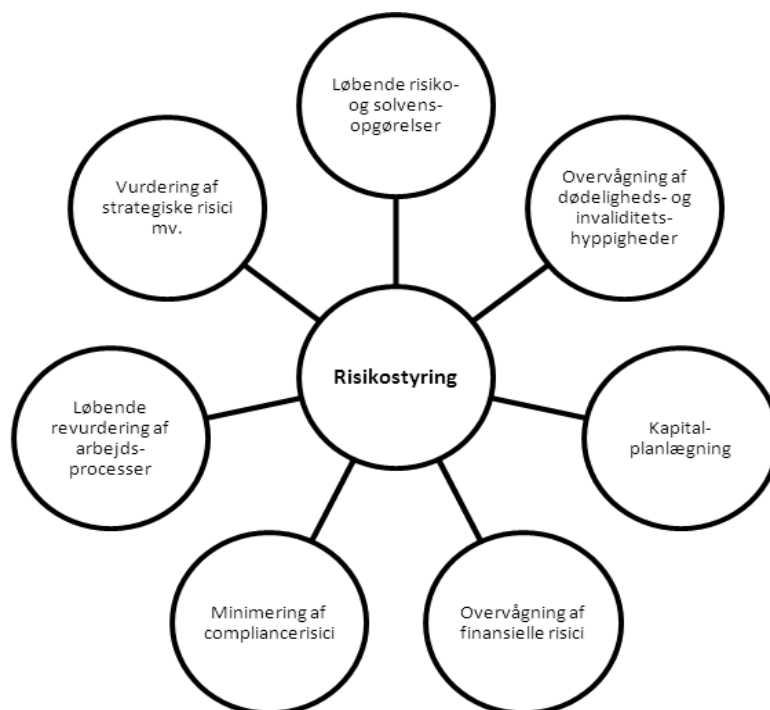
Modpartsrisici følger af, at pensionskassen i perioder kan have relativt store indeståender hos kreditinstitutter, fx i forbindelse med anvendelsen af afledte finansielle instrumenter, og pengeoverførsler i forbindelse med omlægning af investeringer og lignende.

Operationelle risici

Operationelle risici vedrører fysiske risici som fx brand, vandskade, tyveri, personelle risici samt risici knyttet til anvendelse af it. En række opgaver er outsourcet, og risici i forbindelse med manglende eller utilstrækkelige leverancer er en del af de operationelle risici.

RISIKOSTYRING

Risikovurderinger indgår i stort set alle pensionskassens aktiviteter, og den daglige risikostyring tilrettelægges derfor af en tværfaglig risikogruppe, som ledes af den administrerende direktør og betjenes af den risikoansvarlige, og hvor en række afdelingsledere også deltager. Direktionen har udpeget en risikoansvarlig, som har til ansvar at sikre, at risikostyring i pensionskassen, banken samt koncernen som helhed, sker på betryggende vis. Risikogruppen skal bistå direktionen og den risikoansvarlige i arbejdet med koncernens risikostyring. Den risikoansvarlige kan til løsning af enkeltstående opgaver endvidere trække på ressourcer og kompetencer i hele organisationen og i flere forskellige afdelinger samtidigt. For at understøtte dette arbejde effektivt er der oprettet en særskilt risikofunktion, der ledes af den risikoansvarlige.

Risikofunktionen udarbejder løbende risiko- og solvensopgørelser. Formålet er at sikre, at en eventuel meget negativ markedsudvikling kan absorberes af kapitalberedskabet, således at pensionskassen til enhver tid kan opfylde de indgåede pensionsforpligtelser. Der foretages også løbende risikoanalyser og stresstest for at sikre, at risiciene ligger på et acceptabelt niveau - både på kort og langt sigt. Pensionskassens akkumulerede sandsynlighed for gennem de næste 10 år at komme i en situation, hvor lovgivningens minimumskrav til egenkapital ikke er opfyldt, er praktisk taget nul - begge dele under den forudsætning, at der ikke foretages yderligere dispositioner end de allerede foretagne til at imødegå en eventuel negativ udvikling i kapitalberedskabet.

Aktuarietet overvåger dødeligheds- og invaliditetshyppighederne tæt, og det har flere gange medført ændringer i den forudsatte dødelighed, der bruges til at beregne pensionerne. Dette er fx sket ultimo 2000 i LPUA gruppen og ultimo 2005 i LP gruppen, hvor pensionerne dog blev opretholdt og pensionsbensættelserne styrket. Ultimo oktober 2009 blev den forudsatte dødelighed og invaliditet ændret i grupperne LPUA og LP i ordninger med betinget ydelsesgaranti. Ultimo 2014 blev den forudsatte dødelighed (og grundlagsrente) ændret i grupperne LPUA og LP i ordninger med betinget ydelsesgaranti. Ved disse ændringer blev pensionerne nedsat og pensionsbensættelserne opretholdt. Desuden er den dødelighed, der anvendes ved opgørelse af markedsværdien af pensionsbensættelserne, blevet nedsat ultimo 2005, 2007, 2008, 2009, 2010 og 2011 og fra ultimo 2012 anvendes en dødelighed, der er fastsat ud fra Finanstilsynets benchmark for dødelighed. For mændene anvendes den estimerede modeldødelighed, da de mandlige medlemmer og pensionister har en lavere dødelighed end benchmark, mens der for kvinderne anvendes benchmarkdødeligheden, som synes at stemme overens med den observerede dødelighed for kvindelige medlemmer og pensionister.

Kapitalplanlægning skal sikre, at pensionskassen opbygger og vedligeholder kapitalgrundlaget i takt med væksten i de pensionsmæssige hensættelser. Egenkapitalen opbygges via dens egen andel af investeringsafkastet og en risikoforrentning, som er en andel af det realiserede pensionstekniske resultat, jf. afsnittet om "Egenkapital og resultat anvendelse". Opbygning af medlemmernes kollektive bonuspotentialer indgår i kapitalplanlægningen og bidrager til en mere stabil egenkapitaludvikling. Fastsættelsen af størrelsen af pensionistillægget er også en del af kapitalplanlægningen og giver medlemmerne mulighed for at få "tilbagebetalt" en andel af kapitalgrundlaget i takt med pensionsudbetalingerne, fordi nedsparingsperioden gradvist reducerer pensionskassens pensionsforpligtelse og dermed risikobelastning.

I forbindelse med større dispositioner i investerings- og afdækningsaktiverne foretages altid en risikomæssig og solvensmæssig vurdering. Investeringspolitikken omfatter også et beredskab til at kunne foretage betydelige reduktioner af de finansielle risici. Derfor har pensionskassen en præference for investeringer i relativt let omsættelige aktiver, og pensionskassen har sikret sig adgang til at kunne anvende afledte finansielle instrumenter med det formål hurtigt og omkostningseffektivt at kunne afvikle eller afdække uønskede finansielle risici. Pensionskassen er, jf. afsnittet om "Afdækningsaktiver", afdækket mod konsekvensen af rentefald i de garanterede ordninger, således at de kan tåle betydelige rentefald og stadig med stor sandsynlighed leve op til de afgivne pensionstilsagn. Der foretages også periodevis afdækning af aktiekursrisici.

Pensionskassens complianceansvarlige overvåger og vurderer, om koncernen har metoder og procedurer til minimering af compliancerisici (risiko for, at koncernen bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller at koncernen eller dens medlemmer/kunder lider væsentlige økonomiske tab som følge af manglende overholdelse af lovgivning, interne regelsæt mv.).

Løbende revurdering af arbejdsprocesser og forretningsgange bidrager til at begrænse de operationelle risici. Der er imidlertid accept af, at der er operationelle risici, idet der skal ske en afvejning mellem risici og omkostninger ved at begrænse risici. Det er således ikke målet, at der slet ikke må begås fejl, men det er målet, at fejl skal begrænses, og - ikke mindst - at der skal læres af de fejl, der begås. Der sker løbende fejl- og klageregistrering, som danner grundlag for på den ene side at begrænse operationelle risici og på den anden side fastsætte omkostningerne ved operationelle risici. Outsourcing af opgaver indgår som en del af denne proces. It-sikkerhed er sikret ved en gradvis outsourcing af koncernens samlede it-drift til Bankernes EDB Central (BEC). Der kan kun ske outsourcing af væsentlige opgaver efter forudgående godkendelse af bestyrelsen.

Strategiske risici omfatter en vurdering af de udfordringer, som gør, at pensionskassen ikke fortsat kan levere tidssvarende pensionsprodukter, service og konkurrencedygtige formueafkast til rimelige omkostninger. De aktuelt lave renter er aktuelt udfordringen, som pensionskassen står overfor. Det kræver, at der er tilstrækkelige ressourcer og kompetencer i organisationen til at kunne imødegå disse udfordringer. En afgørende ressource for pensionskassen er den viden, som medarbejderne repræsenterer. Pensionskassen sikrer sig i videst muligt omfang mod tab af viden i forbindelse med medarbejderafgang eller -fravær ved at have veldokumenterede forretningsgange.

Etableringen af Lægernes Pensionsbank i 1992 og den efterfølgende gunstige udvikling har betydet, at pensionskassen og banken høster administrative stordriftsfordele, som omsættes i omkostningsreduktioner og øget driftsmæssig sikkerhed, fx ved at der sker en øget kompetenceopbygning - herunder i form af øget personale - på centrale funktioner.

USIKKERHED VED INDREGNING OG MÅLING

De anvendte skøn i relation til opgørelse af aktiver og forpligtelser er baseret på forudsætninger, som ledelsen vurderer, er forsvarlige, men som er forbundet med usikkerhed.

De væsentligste områder omfatter de pensionsmæssige hensættelser og de finansielle aktiver, men det er ledelsens opfattelse, at de usikkerheder, som er forbundet hermed, er fyldestgørende belyst i årsrapporten.

SOLVENS II

Den 1. januar 2016 træder Solvens II i kraft. Solvens II reglerne afløser de nuværende regler for opgørelse af individuelt solvensbehov. Den nye opgørelsesmetode medfører, at det individuelle solvensbehov stiger fra 1.800 mio. kr. til 1.820 mio. kr.

Det samlede kapitalgrundlag, der består af basiskapital samt individuelle og kollektive bonuspotentialer, falder fra 45.393 mio. kr. til 42.355 mio. kr. Dette skyldes primært, at den nye diskonteringskurve er lavere end den nuværende diskonteringskurve, idet pensionskassen ikke benytter volatilitetsjustering af den nye diskonteringskurve.

Risikokilderne, som udtrykker pensionskassens samlede risici, falder fra 21.666 mio. kr. til 19.084 mio. kr. Dette skyldes primært, at opgørelsesmetoden ændres i scenariet for massegenkøb i undermodulet for livsforsikringsoptionsrisici som følge af overgang til den ny regnskabsbekendtgørelse.

Pensionskassens overdækning styres efter et internt opgjort solvensbehov, der bl.a. baseres på en økonomisk diskonteringskurve. Der forventes således ingen ændringer i pensionskassens fremadrettede styring af overdækningen som følge af ændringer i opgørelsesmetoder.

Pensionsvirksomhed

LEVETID

Der sker i disse år en betydelig forbedring af restlevetiden, både blandt pensionskassens medlemmer og generelt i Danmark. Pensionshensættelserne opgjort til markedsværdi er beregnet ud fra dels den observerede dødelighed blandt pensionskassens medlemmer og pensionister i de sidste fem år, og dels ud fra Finanstilsynets benchmark for de forventede fremtidige levetidsforbedringer.

Den observerede dødelighed er estimeret i Finanstilsynets levetidsmodel og er dermed sat i forhold til Finanstilsynets benchmark for den observerede nuværende dødelighed for perioden 2010-2014.

Samlet betyder den opdaterede statistik og de ændrede skøn over levetidsforbedringerne, at den forventede levetidsforbedring på langt sigt for fx en 60-årig kvinde er ca. 0,86 måned om året og for en 60-årig mand ca. 0,92 måned om året. Restlevetiden for en 60-årig kvinde i 2015 er 27,96 år og for en 60-årig mand 26,84 år.

I tegningsgrundlaget, som er det beregningsgrundlag, der bruges til at beregne pensionerne, er der senest ultimo 2014 justeret i antagelserne om restlevetid i ordninger med betinget ydelsesgaranti, så der herefter er den ønskede sikkerhed.

I ordninger med ydelsesgaranti er der derimod ikke sikkerhed i antagelserne om restlevetid i tegningsgrundlaget. Der må derfor forventes underskud i disse ordninger, hvis afkastet ikke er tilstrækkeligt stort til både at dække udgifterne til kontorente og den stigende restlevetid. Af den grund forventer pensionskassen ikke, at kontorenten vil kunne overstige grundlagsrenten i ordninger med ydelsesgaranti.

BONUS, KONTORENTER OG PENSIONISTTILLÆG

Alle pensionsordninger har ret til bonus. Reglerne for, hvordan bonus beregnes og tilskrives, fremgår af det tekniske grundlag. Reglerne kan ændres med virkning for bonustilskrivning fremover.

Bonus gives kun, hvis der er overskud eller forventes overskud i en gruppe. Bonus kan gives som rentebonus, omkostningsbonus eller risikobonus. Risikobonus kan være negativ. Det er tilfældet for de grupper, hvor der er underskud på levetidsantagelserne, fordi alderspensionen og ægtefællepensionen skal udbetales i flere år end forventet.

Bonussatserne og satserne for de forskellige pensionisttillæg fastlægges af bestyrelsen for året. Satserne kan ændres i løbet af året, hvis pensionskassens kapitalituation ændres.

Kontorenten er den samlede rentesats (grundlagsrente plus rentebonus), der tilskrives det enkelte medlems formueandel, jf. tabel 12.

Tabel 12. Kontorenter på de enkelte medlemmers formueandele i de forskellige afdelinger, pct. p.a.

	2011	2012	2013	2014	2015
LP					
PAL-skattepligtig formue	2,00-4,00	2,00-4,00	2,00-4,00	2,00-4,00	2,00-4,00
PAL-skattefri formue	2,35-4,71	2,35-4,72	2,35-4,72	2,35-4,72	2,35-4,72
LPUA					
PAL-skattepligtig formue	2,00-4,00	1,00-4,00	1,00-4,00	1,00-4,00	1,00-4,00
PAL-skattefri formue	2,35-4,71	1,18-4,72	1,18-4,72	1,18-4,72	1,18-4,72
LE					
PAL-skattepligtig formue	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
PAL-skattefri formue	3,53	3,54	3,54	3,54	3,54
LR					
PAL-skattepligtig formue	2,00	1,00	1,00	1,00	2,50
PAL-skattefri formue	2,35	1,18	1,18	1,18	2,95
LL					
PAL-skattepligtig formue	-	-	-	-	2,25
PAL-skattefri formue	-	-	-	-	2,66

PAL: Pensionsafkastskatteloven.

I 2015 er der tilskrevet risikobonus i form af rabat på forsikringspræmien ved invaliditet både i garanterede ordninger og i ordninger med betinget ydelsesgaranti. I ordninger med betinget ydelsesgaranti er der i 2015 ligeledes givet risikobonus i form af rabat på forsikringspræmien ved død, mens der i garanterede ordninger er givet negativ bonus for de ældre aldersgrupper.

I 2015 er der også tilskrevet omkostningsbonus dels i form af, at over halvdelen af omkostningsfradraget på 3 pct. af indbetalingerne gives tilbage som bonus, men også i form af, at pensionisterne får 1 pct. af den udbetalte grundpension som pensionsbonus. For alle ordninger trækkes der dog løbende et administrationsgebyr.

Der udbetales et pensionisttillæg som et tillæg til de løbende pensioner i de nye ordninger med betinget ydelsesgaranti og i gamle ordninger, der ikke har væsentlig gæld til egenkapitalen, jf. tabel 13. I 2015 var pensionisttillægget 13 pct. i LP. I afdeling LE udbetales ikke længere pensionisttillæg, mens der i afdeling LR udbetales uændret et pensionisttillæg på 4 pct. som andel af særlige bonushensættelser type A. For de nye livsvarige livrenter med depotsikring (LL) udbetales et individuelt bonustillæg fra de individuelle særlige bonushensættelser type B.

Tabel 13. Pensionisttillæg i de enkelte afdelinger, pct.

	2011	2012	2013	2014	2015
LP ¹⁾²⁾	12,0	13,0/0,0	12,0/0,0	13,0/0,0	13,0/0,0
LPUA ²⁾	12,0	12,0/0,0	0,0	0,0	0,0
LE ³⁾	18,0	18,0/10,0	10,0/5,0	0,0	0,0
LR	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
LL	-	-	-	-	Individuelt ⁴⁾

¹⁾ For ordninger med en lavere grundlagsrente end 3,5 pct. udbetales endvidere et aldersafhængigt tillæg for at hæve pensionen til et niveau, der svarer til en højere grundlagsrente. Tillægget er valgfrit og betales af pensionshensættelsen for den enkelte pensionist

²⁾ Med virkning fra 1. maj 2012 udbetales pensionisttillægget kun til de nye ordninger med betinget garanti. Fra og med 2014 udbetales pensionisttillægget også til gamle ordninger, hvis de ikke har væsentlig gæld til egenkapitalen.

³⁾ I Lægernes Enkekasse er pensionisttillægget i flere år blevet reguleret både 1. januar og 1. juli.

⁴⁾ I gruppe LL, hvor der tegnes livsvarige livrenter med depotsikring, udbetales de individuelle særlige bonushensættelser som pensionisttillæg.

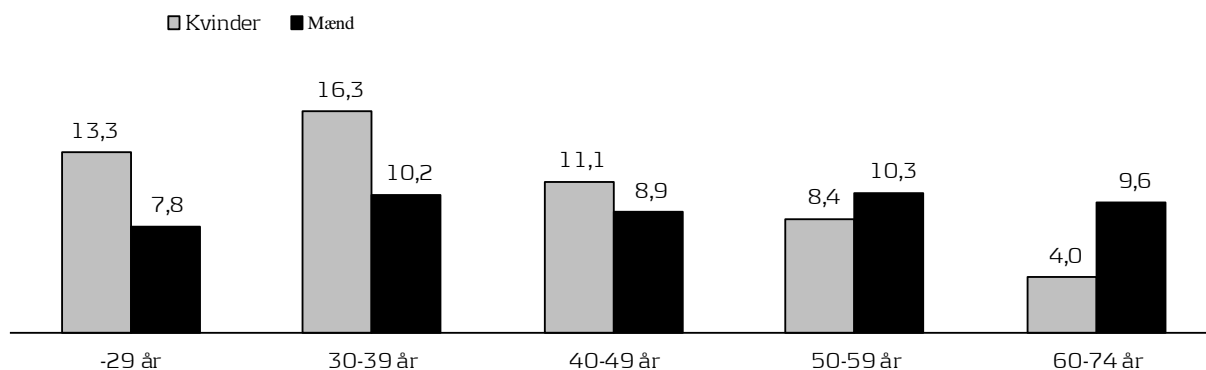
MEDLEMMER

Ved udgangen af 2015 havde pensionskassen i afdelingerne LP og LPUA 32.398 ikke-pensionerede medlemmer (inklusive studerende) og 8.857 pensionister. Udviklingen gennem de sidste fem år fremgår af bilag 4, "Udviklingen i antal medlemmer og pensionister". De lægestuderende, der arbejder som lægevikarer

eller sygeplejevikarer, blev optaget som medlemsgruppe med opsparingskonto i 2006 og udgjorde 5.932 medlemmer ultimo 2015.

De ikke-pensionerede medlemmer ultimo 2015 er fordelt på mænd og kvinder, jf. figur 2.

Figur 2. Ikke-pensionerede medlemmers fordeling på køn og alder ultimo 2015, pct.

Af pensionskassens medlemmer er 21.216 omfattet af gruppeforsikring (udvalgte kritiske sygdomme).

Ser man alene på de bidragsbetalende medlemmer, udgør de 22.603 ultimo 2015. Deres fordeling på kollektiv overenskomst mv. fremgår af tabel 14.

Tabel 14. De bidragsbetalende medlemmers fordeling (ekskl. medlemmer med opsparingskonto), ultimo.

	2011	2012	2013	2014	2015
Unge læger	11.179	11.176	11.158	11.243	11.496
Alment praktiserende læger	3.537	3.554	3.452	3.425	3.368
Praktiserende speciallæger	280	285	286	287	290
Overlæger, kliniske professorer og lektorer	5.888	6.076	6.293	6.421	6.508
Bidragsbetalende iht. kollektiv overenskomst, i alt	20.884	21.091	21.189	21.376	21.662
Selvbetalere	900	861	867	863	826
Privat ansatte	73	71	72	74	70
Selvstændige	61	52	52	48	45
Individuelt optagne, i alt	134	123	124	122	115
Bidragsbetalende i alt	21.918	22.075	22.180	22.361	22.603

PENSIONSORDNINGER

Pensionsbidrag indbetales til pensionsordningerne i LP-grupperne og til den nye livsvarige livrente med depotsikring i gruppe LL.

Pensionsbidrag til de almindelige pensionsordninger i LP, der indbetales efter 1. januar 1993, indbetales til:

Pensionsordning 1:

- Alders- og invalidepension
- 60 pct. ægtefælle- eller samleverpension (eller engangsydelse ved død på 240 pct., hvis der ved død før det 67. år og før alderspensionering ikke efterlades en pensionsberettiget ægtefælle eller samlever)
- 20 pct. børnepension.

eller til:

Pensionsordning 2:

- Alders- og invalidepension
- Engangsydelse ved død (før alder 67 år og før alderspensionering)
- 20 pct. børnepension.

eller til

Pensionsordning 3, som er indført fra og med 1. januar 2015:

- Alders- og invalidepension
- 60 pct. 10-årig ægtefælle- eller samleverpension (eller engangsydelse ved død på 240 pct., hvis der ved død før det 67. år og før alderspensionering ikke efterlades en pensionsberettiget ægtefælle eller samlever)
- 20 pct. børnepension.

Der er efter nærmere regler mulighed for at skifte mellem de tre ordninger inden det 65. år og inden pensionering.

For medlemmer med opsparingskonto indbetales pensionsbidraget dog til en ordning uden risikodækning ved død eller invaliditet. Når et medlem med opsparingskonto får sin lægeeksamen eller får varig dansk autorisation, ændres ordningen til den almindelige pensionsordning 1, pensionsordning 2 eller pensionsordning 3.

51 pct. af de ikke-pensionerede medlemmer har pensionsordning 1, 46 pct. har pensionsordning 2, og 4 pct. har ordning 3. I alt 444 medlemmer skiftede pensionsordning i 2015, hvor det blev muligt at vælge pensionsordning 3.

Siden 1. januar 1999 har medlemmerne haft mulighed for ved alderspensionering før folkepensionsalderen at vælge en forhøjet pension, der til gengæld bliver nedsat, når folkepensionsalderen nås. I 2015 har 9 - svarende til 1,4 pct. af alle nye alderspensionister - benyttet sig af denne mulighed.

Siden 1. januar 2005 har der været forsikringsdækning ved udvalgte kritiske sygdomme. Fra 1. januar 2015 gælder dækningen medlemmer, der ikke er fyldt 70 år, og som enten er bidragsbetalende eller har bidragsfri dækning svarende til et medlemsbidrag, der mindst udgør det af generalforsamlingen fastsatte almindelige medlemsbidrag. Forsikringssummerne udgør 150.000 kr. for medlemmer under 60 år og 115.000 kr. for medlemmer fra og med 60 og til og med 64 år og 80.000 kr. for medlemmer fra og med 65 til og med 69. I alt 105 medlemmer har i 2015 fået udbetalt forsikringssummen.

Siden oktober 2015 har der været mulighed for at tegne livsvarige livrenter med indskud. 298 medlemmer har ultimo 2015 benyttet sig af denne mulighed og har indbetalt i alt 49 mio. kr.

MEDLEMSSERVICE

I 2015 har medlemmerne fået en mere fleksibel pensionsordning.

Fra 1. januar 2015 kan der vælges mellem tre ordninger: en livsvarig ægtefællepension, en 10-årig ægtefællepension eller en engangsydelse ved død. Samtidig blev aldersgrænsen for omvalg ændret fra 54 til 65 år, så tilbuddet nu omfatter de fleste ikke-pensionerede medlemmer. Dette tilbud har mange af medlemmerne benyttet sig af.

Dækningen ved visse kritiske sygdomme blev samtidig udvidet til at dække frem til alder 70 år.

I august 2015 vedtog bestyrelsen en ændring af helbredskravet ved skift af pensionsordning, så færre medlemmer skal aflevere helbredserklæringer, uden at det giver en forøget risiko for fællesskabet.

Pr. 1. oktober 2015 introducerede pensionskassen Livsvarig livrente. Produktet er tænkt som en afløser for ratepensionen, der ikke mere kan benyttes ved indbetaling af overskud af egen virksomhed. Livsvarig livrente er udelukkende til private indbetalinger.

I medlemsportalen kan medlemmerne finde information om afkast og omkostninger samt se deres dækning ved alderspension, invaliditet og død. Konsekvensen af at skifte ordning eller tegne en livsvarig livrente kan beregnes, ligesom medlemmerne kan få at vide, hvad det betyder, hvis indbetalingen til pension eller tidspunktet for pensionering ændres. Min pension har i 2015 haft 40.000 besøg.

Post udsendes digitalt til medlemmerne og kan tilgås fra både Min pension og e-Boks.

Pensionskassen udvider fortsat funktionaliteten på hjemmesiden, så medlemmerne i højere grad kan benytte sig af selvbetjening.

På hjemmesiden informeres løbende om aktuelle emner, ligesom det er muligt at kommunikere fortroligt med pensionskassen via krypteret mailfunktion.

I medlemsbladet "Lægernes Pensionsnyt" offentliggøres løbende informationer af almen interesse om pensionskassen og banken. I 2015 udsendte pensionskassen to numre af "Lægernes Pensionsnyt", og bladet er også tilgængeligt på pensionskassens hjemmeside. Siden slutningen af 2015 udsendes tillige digitale nyhedsbreve til de korte, aktuelle nyheder.

Pensionskassen og banken er tilsluttet PensionsInfo. I 2015 søgte 12.258 af pensionskassens medlemmer oplysninger om deres pension via PensionsInfo, og medlemmerne foretog i alt 36.029 opslag.

I 2015 fortsatte pensionskassen samarbejdet med Falck Healthcare om bistand til medlemmer, der modtager invalidepension eller står overfor at blive invalidepensionist. Formålet med Falck Healthcare-konceptet er at fastholde eller hjælpe medlemmerne tilbage på arbejdsmarkedet gennem en målrettet tværfaglig indsats og dermed mindske udbetalingen af invalidepension fra pensionskassen.

Pensionskassen har desuden et samarbejde med stresscentret Kalmia om støtte til medlemmer, der rammes af behandlingskrævende stress. Forløbet hos Kalmia - der skal ses som et supplement til det eksisterende behandlingssystem - er ment som et forebyggende tilbud fra pensionskassen til medlemmerne, som skal kunne tilbydes, når det enkelte medlem er havnet i en stressramt situation og har søgt om invalidepension.

Derudover yder pensionskassen tilskud til alkoholafvænnning med henblik på at afværge, at et medlem bliver invalid. I 2015 er der givet tilskud til behandling til tre medlemmer.

Pensionskassen har to medlemskonsulenter, der afholder individuelle møder med medlemmerne, varetager kursusvirksomhed og deltager i relevante lægeorienterede arrangementer. Samtlige aktiviteter er landsdækkende.

Medlemmerne har adgang til personlig rådgivning og kan booke møde på pensionskassens hjemmeside. Hvis medlemmerne ønsker det, kan de samtidig få rådgivning om bankens Porteføljepleje. Det har mange benyttet sig af. I 2015 blev der afholdt 840 individuelle medlemsmøder og 425 telefonmøder, dvs. i alt 1.265 møder mod 1.380 i 2014.

Medlemmerne har også mulighed for at deltage i kurser om fx planlægning af pensionisttilværelsen. Der afholdes pensionsmøder på hospitaler, orienteringsmøder i eget regi, kurser i regi af Lægeforeningen og

delforeninger, og medlemskonsulenterne deltager på lægedage i de enkelte regioner samt møder med efteruddannelsesgrupper i alle regioner.

Investeringsvirksomhed

DE FINANSIELLE MARKEDER

2015 blev et år med svagt positive afkast på aktier i lokal valuta og et mindre, negativt afkast på obligationer. Globale aktier gav et afkast i lokal valuta på 1,9 pct., mens aktieafkastet målt i danske kroner blev på 9,0 pct. Denne forskel afspejler, at danske kroner sammen med euroen er faldet betydeligt over for de fleste andre valutaer i løbet af 2015.

Aktiekursstigningerne var anført af stigninger på især europæiske og japanske aktier, mens en styrkelse af dollaren var hovedårsagen til, at amerikanske aktier gav et positivt afkast i danske kroner. Afkastet på danske stats- og realkreditobligationer blev på minus 0,9 pct. på grund af en mindre stigning i de lange renter.

Virksomhedsobligationer med lav kreditværdighed (high yield) gav et negativt afkast på minus 4,3 pct., da den høje direkte rente ikke kunne kompensere for stigende renter og en udvidelse af kreditspændene. Obligationer fra lande i emerging markets (Rusland, Tyrkiet, Brasilien, Sydafrika mv.) gav et afkast på minus 5,0 pct., hvilket primært skyldes et fald i værdien af disse landes valutakurser i kølvandet på faldende råvarepriser og stigende geopolitisk usikkerhed.

Aktiemarkedet var understøttet af, at den globale ekspansion fortsatte i 2015. Væksten var dog generelt lavere end ventet, og væksten i selskabernes indtjening var derfor under et nedadgående pres. Det var især tilfældet inden for råvare- og energisektoren, hvor virksomhederne oplevede faldende indtjening. Ekspansionen var understøttet af en meget lempelig pengepolitik, hvor centralbankerne i USA, Euroland, Storbritannien og Japan på baggrund af et lavt inflationspres i størstedelen af året førte nul-rente politik. Den lempelige pengepolitik var specielt i 1. halvår 2015 med til at understøtte investorenes interesse for aktier, mens aktiemarkedet i 2. halvår i stigende grad oplevede modvind på baggrund af udsigten til strammere pengepolitik i USA og Kinas nedskrivning af yuansen over for dollaren.

I lokal valuta var stigningerne på aktiemarkedet anført af japanske aktier med et afkast på 11,2 pct., mens europæiske aktier steg med 7,1 pct. I disse regioner var aktiemarkedet understøttet af centralbankopkøb af obligationer i henholdsvis Japan og Euroland. Amerikanske aktier gav derimod et meget behersket afkast på 0,1 pct. målt i amerikanske dollar, men en stigning i dollarens værdi over for danske kroner medførte, at amerikanske aktier i danske kroner gav et afkast på ca. 12 pct. Stigningen i den amerikanske dollars værdi afspejler en stigende divergens i pengepolitikken i USA og Euro-området. Mens Den Europæiske Centralbank (ECB) igangsatte et større opkøbsprogram af obligationer i 1. kvartal og lempede pengepolitikken yderligere i slutningen af 2015, hævede den amerikanske centralbank renten for første gang i ni år. Emerging market aktier gav et negativt afkast på 5,8 pct. i danske kroner, hvilket bl.a. afspejler nedjusterede vækstforventninger i Kina, recession i Brasilien og et ledsagende fald i råvarepriserne - herunder ikke mindst olieprisen.

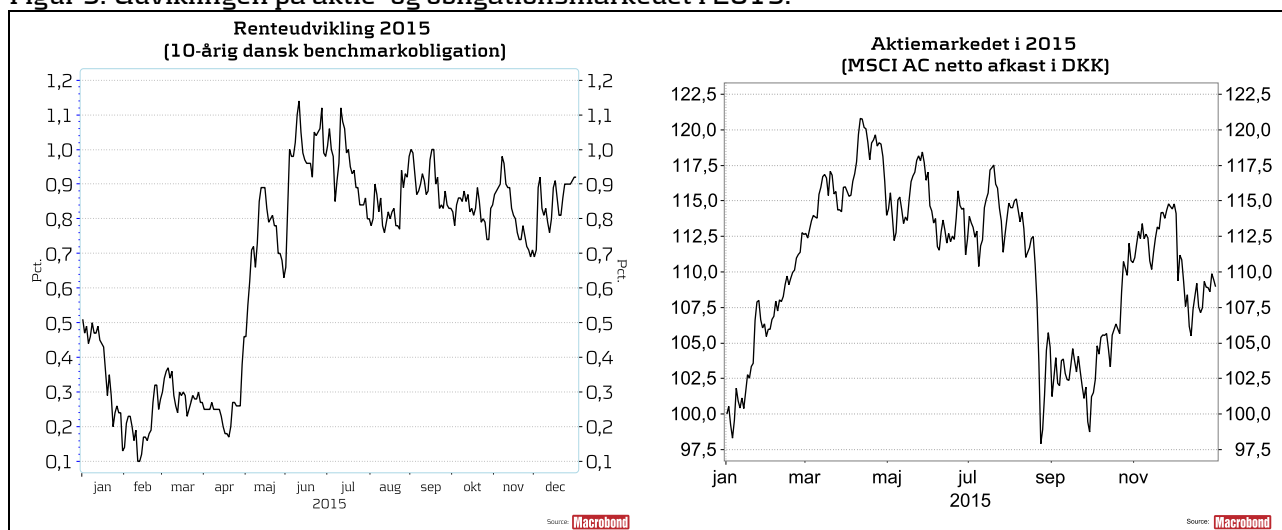
Den divergerende pengepolitik afspejler, at USA er væsentligt længere fremme i konjunkturcyklussen end størstedelen af Europa. I USA er ekspansionen selvberende med en klar bedring på arbejdsmarkedet, hvor arbejdsløshedsprocenten siden toppen er halveret til ca. 5 pct., samt stigende huspriser og voksende byggeaktivitet. Væksten i USA ligger omkring 2,5 pct., hvilket pga. en relativt svag produktivitetsudvikling er nok til at sikre en fortsat faldende trend i arbejdsløsheden. Den lave arbejdsløshed er hovedårsagen til, at den amerikanske centralbank i december 2015 hævede renten, idet inflationen fortsat ligger under centralbankens målsætning.

I Euroland har opsvinget først for alvor bidt sig fast i 2015 i takt med, at de europæiske husholdninger efter en årrække med et underdrejet privatforbrug i højere grad er begyndt at købe varige forbrugsgoder som biler o.l. Forbruget har været understøttet af en stigende beskæftigelse, stigende reallønninger samt de lave renter og stigende udlånslyst. Fremgangen på jobmarkedet har medført, at arbejdsløsheden i Euroland over de seneste to år, er faldet fra godt 12 pct. til knap 11 pct. Ledigheden er dog specielt i Sydeuropa fortsat meget høj, og det

betyder også, at løn- og inflationspresset er lavt. Den lave inflation på aktuelt 0,2 pct. og den lave sandsynlighed for, at ECB når sin inflationsmålsætning på 2 pct. inden for de kommende to år er hovedårsagen til, at ECB i december 2015 sænkede indlånsrenten og forlængede opkøbsprogrammet af obligationer frem til marts 2017 og har holdt døren åben for yderligere pengepolitiske lempelser. Renteforhøjelser i Euroland er hermed ikke aktuelle i overskuelig fremtid.

De 10-årige renter er steget med godt 0,1 pct.point i både USA og Tyskland til hhv. 2,3 pct. og 0,6 pct. De 2-årige renter er derimod steget mere i USA i forbindelse med stramningen af den amerikanske pengepolitik. De 2-årige statsobligationsrenter i Tyskland og Danmark er derimod fortsat negative, hvilket afspejler, at markedet venter, at såvel Danmarks Nationalbank som ECB vil fastholde negative indlånsrenter i en længere periode.

Figur 3. Udviklingen på aktie- og obligationsmarkedet i 2015.

Kilde: Macrobond

FORMUEFORVALTNING

Pensionskassens aktiver er opdelt i investerings- og afdækningsaktiver.

Investeringsaktiverne forvaltes ud fra en målsætning om at opnå det størst mulige formueafkast under hensyntagen til de risici, der løbes ved forskellige typer af investeringer. Den overordnede sammensætning af investeringsaktiverne på aktier, obligationer, ejendomme, kreditinvesteringer, råvarer mv. fastsættes ud fra vurderinger af den økonomiske udvikling samt analyser af de enkelte aktivtypers forventede afkast, risiko og samvariation med andre aktivtyper. Der kan afviges fra den overordnede aktivsammensætning, hvis det vurderes at være fordelagtigt ud fra en markedsvurdering.

Afdækningsaktiverne skal sikre en stabil udvikling i pensionskassens kapitalgrundlag, som omfatter egenkapital og en del af de bonuspotentialer, som indgår i pensionshensættelserne. Renteafdækningen sammensættes ud fra de fremtidige pensionsforpligtelsers tidsmæssige fordeling med det formål at neutralisere renterisikoen fra pensionshensættelserne. Der vil også periodevist anvendes aktieafdækning til at beskytte kapitalberedskabet.

INVESTERINGSAKTIVER

I forvaltningen af investeringsaktiverne sondres der mellem børsnoterede investeringsaktiver og ikke-børsnoterede investeringsaktiver.

Bestyrelsen fastlægger det strategiske benchmark for de børsnoterede investeringsaktiver, som er sammensat af forskellige typer af aktier og obligationer. Til hver type af aktier eller obligationer er der

endvidere knyttet et såkaldt benchmark, som udtrykker markedsafkastet for denne aktivtype. Det faktisk opnåede afkast af de enkelte aktivtyper måles mod dette benchmark, når årets opnåede formueafkast skal vurderes. Hvis man anvender aktiv forvaltning er målsætningen, at det faktiske afkast skal være højere end benchmark.

Der kan – inden for visse grænser – afviges fra formuesammensætningen i det strategiske benchmark, hvis det skønnes at være fordelagtigt ud fra et investeringsmæssigt synspunkt. Det kan enten ske ved anvendelse af afledte finansielle instrumenter eller dispositioner i de underliggende porteføljer.

Pensionskassens børsnoterede investeringsaktiver er opdelt i en række porteføljer ultimo 2015:

- Nominelle obligationer med mandat til investering i stats- og realkreditobligationer denomineret i danske kroner og euro forvaltes i tre afdelinger i Lægernes Pensionsinvestering. Pensionskassen forvalter også et internt rentemandat, som styrer den overordnede renterisiko.
- Pensionkassen forvalter også en intern portefølje af inflationsswaps, som vil give et positivt afkast, hvis inflationen bliver højere end markedet forventer.
- Globale indeksobligationer forvaltes i en afdeling af Lægernes Pensionsinvestering.
- Investment grade-obligationer (erhvervsobligationer med høj kreditvurdering) udstedt af europæiske og amerikanske virksomheder forvaltes eksternt af en investeringsrådgiver gennem Lægernes Pensionsinvestering.
- High yield-obligationer (erhvervsobligationer med lav kreditvurdering) udstedt af europæiske og amerikanske virksomheder forvaltes eksternt af en investeringsrådgiver gennem Lægernes Pensionsinvestering.
- Emerging markets-obligationer (obligationer udstedt af stater og statslige myndigheder uden for OECD-området) forvaltes af to eksterne rådgivere gennem en eksternt investeringsforening og to afdelinger i Lægernes Pensionsinvestering.
- Investeringerne i børsnoterede aktier sker med udgangspunkt i et globalt investeringsunivers. Porteføljerne er fordelt på globale og regionale forvaltningsmandater. Dertil kommer enkelte specialmandater, hvor investeringsuniverset er mere fokuseret på mindre selskaber eller sektorer. Det tilstræbes at dække det samlede investeringsunivers gennem en række aktiemandater for at sprede de forvaltningsmæssige risici og opnå fleksibilitet i sammensætningen af den samlede aktiebeholdning. Aktiemandaterne forvaltes via 26 afdelinger i Lægernes Pensionsinvestering og 5 eksterne investeringsforeninger.
 - 24 af afdelingerne forvaltes aktivt med en målsætning om at skabe et merafkast efter investeringsomkostninger i forhold til en passiv indeksbaseret portefølje.
 - Syv afdelinger er såkaldte passive indeksbaserede porteføljer med lave investeringsomkostninger, hvor afkastet med stor sikkerhed modsvarer markedsudviklingen målt ved toneangivende aktieindeks.

Ikke-børsnoterede investeringsaktiver omfatter aktivtyperne unoterede aktier, kreditinvesteringer, ejendomme, infrastruktur og pantebreve.

Investeringerne inden for ikke-børsnoterede investeringsaktiver foretages overordnet på følgende måde:

- Størstedelen af de unoterede aktier forvaltes gennem eksterne fonde, hvor investeringerne spredes på en lang række forskellige selskaber, industrisektorer og regioner. Ultimo 2015 var der foretaget investeringer i 24 private equity-fonde. Dertil kommer investeringen i Lægernes Pensionsbank.
- Ejendomsinvesteringerne i Danmark sker via direkte ejerskab, i partnerskab med andre pensionskasser eller via ejendomsfonde. Alle udenlandske ejendomsinvesteringer sker via ejendomsfonde. Pensionskassen har investeret i 12 fonde. Investeringerne i disse fonde sker i fællesskab med andre institutionelle investorer.
- Der er investeret i ni kreditfonde, og der er samtidig ydet lån til et ejendomsselskab, som er delvist ejet af pensionskassen. Fire fonde har en investeringsstrategi, der går ud på at investere i kreditobligationer udstedt af virksomheder, der vurderes at have behov for at omlægge deres

kapitalstruktur for at forblive levedygtige. En fond investerer i misligholdte låneporteføljer, som købes fra banker og andre finansieringsinstitutioner. Derudover er der investeret i to ejendomskreditfonde, som fokuserer på at yde finansiering til ejendomme, der ikke kan opnå normal realkreditfinansiering. To kreditfonde investerer i lån til virksomheder, der ikke kan rejse kapital via det traditionelle kapitalmarked, men må gå til banker og alternative kreditfonde.

- Pensionskassens investering i den tyske havmøllepark Gode Wind II sker i et konsortium bestående af Lægernes Pensionskasse, PKA, Industriens Pension og Lærernes Pension, som har købt 50 pct. af Dong Energy, der ejer de resterende 50 pct. Pensionskassens anden infrastrukturinvestering er i en dansk kapitalfond, som investerer i en række forskellige aktiver inden for blandt andet havmølleparker, biomasseanlæg og transmissionsanlæg.
- Pantebrevsbeholdningen er en afviklingsportefølje.

Pensionskassen afdækker som udgangspunkt valutakursrisikoen i dollar, yen og pund, og i visse tilfælde afdækkes flere valutaer. Der er mulighed for at afvige fra de centrale rammer for valutakursafdækning, hvis det ud fra en investeringsmæssig vurdering anses for fordelagtigt.

AFDÆKNINGSAKTIVER

Afdækningsaktiverne skal beskytte kapitalberedskabet (egenkapital, kollektive bonuspotentialer og bonuspotentialer på fripolicydelsler) mod de udsving i værdien af pensionshensættelserne, som påvirkes af ændringer i renteniveauet (parallelskift i rentestrukturen) og ændringer i rentestrukturen.

Det er primært de pensionshensættelser, som modsvarer garanterede ydelser og bonuspotentialer på fremtidige medlemsbidrag, der helt eller delvist afdækkes.

Renteafdækning reducerer pensionskassens kapitalkrav og bidrager til, at investeringsaktiverne kan tilrettelægges alene ud fra markedsmæssige vurderinger af afkastforventninger og tilhørende risici.

I kontorentegrupper på et garanteret grundlag foretages som udgangspunkt en fuldstændig renteafdækning. Renteafdækning af kontorentegrupper på betinget grundlag foretages som udgangspunkt ikke. I perioder med ekstraordinært lave renteniveauer kan der dog ske en midlertidig renteafdækning for at beskytte egenkapitalen, dog kun indtil der er grundlag for at nedsætte grundlagsrenten, eller indtil renteniveauet igen stiger.

Der er fastsat mulighed for at tilpasse renteafdækningen til forventninger til renteutviklingen med det formål, at forvaltningen skal bidrage til at forøge kapitalberedskabet i sammenligning med en passiv totalafdækning af renterisikoen fra pensionshensættelserne.

Til afdækningen mod rentefald anvendes stats- og realkreditobligationer, renteswaps og -swaptioner samt korte obligationer. Til beskyttelse mod store rentestigninger, som medfører tab på renteafdækningsaktiverne og egenkapitalen, men som modsvarer af tilsvarende stigning i bonuspotentialer på fripolicyer, kan pensionskassen erhverve payer-swaptioner.

Der vil også periodevist anvendes aktieafdækning til at beskytte kapitalberedskabet. Der anvendes både aktiefutures og aktieoptioner i aktieafdækningen.

FORMUEAFKAST

Pensionskassens afkast af investeringsaktiverne blev i 2015 på 2,2 pct. før skat, jf. tabel 15.

Det samlede afkast (N1) af investeringsaktiver og afdækningsaktiver blev i 2015 på 1,8 pct. før skat.

Tabel 15. Formueafkast før pensionsafkastskat, pct.

	2011	2012	2013	2014	2015	Gennem- snit pr. år 2011-2015
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	
Investeringsaktiver	-0,6	12,5	8,3	8,6	2,2	6,1
Samtlige aktiver (inkl. aktie- og renteafdækningsaktiver)	11,6	8,4	6,6	9,2	1,8	7,5

Afkastet af investeringsaktiverne er sammensat af afkastet af børsnoterede investeringsaktiver og ikke-børsnoterede investeringsaktiver samt afkastet fra valutaafdækning af de samlede investeringsaktiver. Afkastet af de børsnoterede investeringsaktiver (tidsvægtet afkast) vurderes i forhold til det strategiske benchmark, jf. tabel 16.

Tabel 16. Sammensætning af børsnoterede investeringsaktiver og afkast før skat i forhold til benchmark i 2015, pct.

	Andel, pct.		Benchmark	Andel, pct.		Afkast, pct. p.a.	
	Primo	Ultimo		Benchmark	Benchmark	Benchmark	Faktisk
Nominelle obligationer	22,8	24,2 ¹⁾	Referenceportefølje	25,0	-0,9	-0,5	
Indeksobligationer	1,2	1,6	Barcap World Inflation Linked	5,0	-1,0	-5,4	
High yield- og emerging markets-obligationer	19,4	16,5 ²⁾	Referenceportefølje	15,0	-4,5	-5,0	
Investment grade-obligationer	3,4	3,0	Barclays Global aggregate credit	5,0	-0,4	-0,4	
Børsnoterede obligationer i alt	46,7	45,3		50,0	-1,9	-2,0	
Globale aktier	23,3	24,3	MSCI World	42,5	9,0	13,4	
Europæiske aktier	4,1	8,5	MSCI Europa	0,0	8,5	15,1	
Amerikanske aktier	12,9	10,1	MSCI USA	0,0	12,4	11,5	
Asiatiske aktier	2,8	1,8	MSCI Pacific	0,0	14,9	14,7	
Emerging market-aktier	6,2	3,9	MSCI Emerging Markets	5,0	-5,0	-6,8	
Small cap	2,0	2,8	MSCI World Small Cap	2,5	11,3	37,4	
Øvrige aktier	2,1	3,2	MSCI World	0,0	9,0	7,5	
Børsnoterede aktier i alt	53,3	54,7		50,0	7,7	12,0	
Børsnoterede investeringsaktiver i alt	100	100		100	3,0	5,7	

Anm.: Afkastene (faktisk og benchmark) er tidsvægtede afkast.

¹⁾ 60% Nordea DK Mortgage combined og 40% DK Govt CM 5 yr.

²⁾ 50 % J.P. GBI-EM global diversifed og 50 % J.P Morgan Global High Yield.

Pensionskassen opnåede i 2015 et afkast før skat af de børsnoterede investeringsaktiver på 5,7 pct. især på grund af høje afkast på aktier. Afkastet var 2,7 pct.point højere end strategisk benchmark. Pensionskassen har gennem mere end et årti haft et årligt merafkast på 1,6 pct.point i forhold til strategisk benchmark for de børsnoterede investeringsaktiver på grund af en aktiv investeringsforvaltning.

De børsnoterede obligationer gav i 2015 et afkast på minus 2,0 pct., hvilket er 0,1 pct.point lavere end benchmarkafkastet på minus 1,9 pct. Det lavere afkast skyldes primært en overvægt af high yield obligationer i porteføljen, og at forvalterne på emerging-market obligationer har leveret et afkast under benchmark.

De børsnoterede aktier gav i 2015 et afkast på 12,0 pct., hvilket er 4,3 pct.point højere end benchmarkafkastet på 7,7 pct. Merafkastet skyldes primært, at de aktivt forvaltede aktiemandater har leveret et afkast over benchmark og en overvægt af pacific og europæiske aktier på bekostning af emerging-market aktier samt en allokering til lav volatile aktier

De ikke-børsnoterede investeringsaktiver omfatter ejendomme, private equity, kreditinvesteringer og infrastrukturinvesteringer. Det samlede afkast var 11,4 pct. og lå dermed over afkastet for de børsnoterede investeringsaktiver. Afkastet blev løftet af høje afkast inden for private equity på 17,4 pct og inden for ejendomme på 14,3 pct. Hvis investeringen i Lægernes Pensionsbank medtages i afkastet for ikke-børsnoterede investeringsaktiver er det samlede afkast 11,1 pct.

Da den danske krone i løbet af 2015 blev svækket over for den amerikanske dollar med 11,7 pct. og det britiske pund med 5,7 pct., gav valutaafdækningen et betydeligt negativt bidrag til det samlede afkast på

investeringsaktiverne. Valutaafdækningen sænkede således afkastet på investeringsaktiverne med 4,1 pct.point. Det har frem til og med 2015 været nødvendigt med en stor grad af valutaafdækning for at sikre, at pensionskassen kan leve op til Finanstilsynets bekendtgørelse om kongruens og lokalisering, og normalt afdækkes en række valutaer herunder den amerikanske dollar, japanske yen og britiske pund 100 pct. En aktiv styring af afdækningsgraden havde dog den positive effekt, at afdækningsgraden af den amerikanske dollar har ligget mellem 80 og 90 pct. størstedelen af året, hvilket mindskede tabet på valutaafdækningen.

Renteafdækningen gav i forbindelse med en mindre stigning i de lange renter i 2015 et tab på knap 0,1 pct. af de samlede aktiver. Renterisikoen i den lange ende af rentekurven var gennem hele året underafdækket, hvilket sammen med en overafdækning af renterisikoen længere inde på rentekurven bidrog til at reducere tabet på renteafdækningen. Renterisikoen for de betingede grundlag har ikke været afdækket i 2015.

LÆGERNES PENSIONS BANK

Bankvirksomhed

Bankens forretningsområde er at drive bankvirksomhed for predefinerede kundesegmenter fastlagt af bankens bestyrelse og bankens ejer, Pensionskassen. Fastlæggelse eller ændringer af bankens forretningsområde, kundekreds og retningslinjer for markedsføring og investeringspolitik besluttes af generalforsamlingen. Banken skal tilbyde de ind- og udlånsprodukter, som den almindelige læge/speciallæge normalt har brug for, såvel i praksissfæren (erhverv) som i privatsfæren.

Banken kan tiltrække kunder fra pensionskassens medlemskreds, hvilket betyder, at banken har mindre omkostninger til markedsføring end andre pengeinstitutter. Kundernes kreditbonitet er en del højere end gennemsnittet for almindelige danske privat- og erhvervskunder. Det betyder, at banken har markant færre tab på udlån til sine kunder end andre pengeinstitutter.

Banken er specialiseret i at betjene læger - både som privatkunder og erhvervskunder. Banken har ingen filialer, men drives som en direkte netbaseret bank, hvor kundekontakt primært foregår ved brug af selvbetjeningssystemer, herunder hjemmeside, netbank, mobilbank, telefon eller e-mail. Stordriftsfordelene ved drift af pensionskassen og banken inden for samme koncern udnyttes i størst mulig grad, og der outsources, hvor det er relevant. De lave omkostninger, som følge af forretningsmodellen, bidrager til, at banken kan tilbyde konkurrencedygtige rentesatser og gebyrer.

Udsigter for 2016

Den samlede målsætning til forretningsomfanget er en vækst, som er højere i 2016 end i 2015. Forretningsomfang med kunder defineres som summen af indlån, udlån, garantier, Totalkreditlån samt markedsværdien af depoter i Porteføljepleje.

Banken vil fortsat have fokus på at videreopbygge forretningsområderne Porteføljepleje, ekstern formuepleje og formidling af Totalkreditlån. Fælles for de tre forretningsområder er, at de ikke er kapitalbelastende, og at de i et vist omfang vil være balancereducerende.

Det forventes, at banken i kraft af sit produktudbud og sin prissætning, fortsat vil kunne tiltrække nye kunder. Dertil vil forretningsomfanget med eksisterende kunder forventeligt blive udvidet.

I Porteføljepleje udgjorde formuen under forvaltning 5.813 mio. kr. ultimo 2015. I 2016 forventes en netto stigning i formuen under forvaltning med 1.000 mio. kr. eksklusiv kursreguleringer.

De samlede realkreditlån, hvor banken har påtaget sig rådgivningen på vegne af Totalkredit, udgjorde 4.193 mio. kr. ultimo 2015. Vækstforventningerne til 2016 er på niveau med år 2015, hvor formidlede Totalkreditlån blev øget med 721 mio. kr. netto.

I 2016 forventes en mindre stigning i balancen. Stigningen forventes at ske i indlånet, da den fortsatte vækst i formidlingen af udlån via samarbejdet med Totalkredit og udviklingen i rentemarkederne, som har betydet, at realkreditlån nu har en væsentlig lavere rente end tilsvarende bankprodukter, fortsat dæmper væksten i bankens udlån til bolig. Dertil omlægges puljemidler (der indgår i balancen) til Porteføljepleje (der ikke indgår i balancen).

Tab og nedskrivninger på udlån forventes også i 2016 at blive begrænsede som følge af kundernes generelt høje kreditbonitet. Bankens markedsrisici er ligeledes begrænsede, og resultatpåvirkningen fra bankens beholdninger af aktier, kreditobligationer og andre risikobehæftede aktiver forventes at være beskeden, da der kun er tale om handelsbeholdninger til at understøtte aktiviteter omkring Porteføljepleje mv. Bankens egenbeholdning af obligationer er som hovedregel placeret i korte obligationer med kort restløbetid (varighed).

Det forventes, at bankens resultat før skat ved uændret renteniveau, vil blive i størrelsesordenen 31-33 mio. kr.

Forrentning af den af pensionskassens investerede kapital i banken forventes i 2016 at blive i størrelsesordenen godt 12 pct.

Banken forventer også i 2016 at ligge inden for alle fem pejlemærker i Finanstilsynets tilsynsdiamant jf. tabel 5. Alle oplysninger herom offentliggøres i bankens halvårs- og årsrapport. Halvårs- og årsrapporter offentliggøres på bankens hjemmeside www.lpk.dk/bankrapporter.

Årets resultat

Årets resultat før skat blev på 43,2 mio. kr. mod 24,8 mio. kr. i 2014. Resultatet er bedre end de ved halvåret 2015 senest udmeldte resultatforventninger.

Omlægning af hybrid kernekapital ultimo 2014 har medført, at renteudgifter til hybrid kernekapital fra 2015 indregnes direkte over egenkapitalen. Denne ændring forbedrer isoleret set resultat før skat med 26,6 mio. kr. i 2015. Havde ændringen ikke været gennemført, ville resultat før skat have været 16,6 mio. kr., hvilket er noget bedre end den i halvårsrapportens senest udmeldte forventning på 5-10 mio. kr.

Bankens nedskrivninger på udlån og garantier udgjorde i året en indtægt på 5,8 mio. kr. primært som følge af, at tilbageførsel af nedskrivninger og hensættelser, hvorpå der ikke længere er objektiv indikation på værdiforringelse, oversteg nye nedskrivninger i årets løb. I 2014 udgjorde nedskrivninger en udgift på 4,1 mio. kr., hvorfor der er tale om en forbedring på 9,9 mio. kr.

Pensionskassens afkast af årets vægtede investerede kapital (egenkapital og hybrid kernekapital) i banken udgjorde i 2015 12,2 pct. Afkastet omfatter overskud af bankens resultat efter skat, rentebetalinger på hybrid kernekapital samt provision og merrente - i forhold til en kort obligationsrente - på pensionskassens indlån.

Balance

Den samlede balancesum blev på 6.754 mio. kr. mod 6.501 mio. kr. året før.

Udlån udgjorde 3.458 mio. kr. og er siden ultimo 2014 faldet med 312 mio. kr. Faldet er større end forventet og skyldes, at tilbageløb på erhvervsfinansiering overstiger nyudlån til erhverv, mens realkreditudlån har en væsentligt lavere rente end tilsvarende bankprodukter, herunder bankens prioritetslån - Realboligkredit. Lån til boligfinansiering er derfor faldet med 113 mio. kr. primært til fordel for Totalkreditlån, som i 2015 er øget med 721 mio. kr. i overensstemmelse med væksten i det totale forretningsomfang.

De samlede indlån udgjorde 6.119 mio. kr., som fordelte sig med 1.731 mio. kr. på pensionsordninger, 95 mio. kr. på børneopsparingskonti, 84 mio. kr. på tidsindsud, 300 mio. kr. i uigenkaldelig trækingsret i

pensionskassen og 3.909 mio. kr. i anfordringsindlån. Indlån er steget med 226 mio. kr. i forhold til ultimo 2014. Stigningen i anfordringsindlån mere end opvejer faldet i de pensions- og puljeindlån, der er omlagt til Porteføljepleje, der er baseret på individuelle depoter, og derfor ikke indgår i balancen.

Tilgodehavender hos centralbanker og kreditinstitutter blev på 521 mio. kr. mod 303 mio. kr. året før. Obligationer udgjorde 1.464 mio. kr. mod 1.032 mio. kr. ultimo 2014.

Aktiver tilknyttet puljeordninger udgjorde 1.181 mio. kr. mod 1.298 mio. kr. ultimo 2014. Der sker en løbende omlægning af bankens puljemidler og øvrige indlån til Porteføljepleje, som indgår i forretningsomfanget med markedsværdien af kundedepoter (ikke balanceførte). Bankens kapitalforhold fremgår af tabel 17.

Tabel 17. Kapitalforhold i Lægernes Pensionsbank, mio. kr.

	2014	2015
Egenkapital	278	290
Hybrid kemekapital	250	250
Diverse fradrag	0	-19
Kemekapital efter fradrag	528	520
Supplerende kapital	0	0
Basiskapital efter fradrag	528	520

En del af pensionskassens strategi er at drive bank, og pensionskassens medlemmer skal have fordel af banken - uanset om de er kunder eller ej. Banken har fordel af, at pensionskassen kan tilføre sin datterbank kapital, hvis det skulle blive nødvendigt, men omvendt skal der ikke være bundet for meget kapital i banken.

Kapitalgrundlaget, inklusive hybrid kemekapital som opfylder betingelserne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 (CRR), udgjorde ultimo 2015 efter fradrag 520 mio. kr. og er faldet med 8 mio. kr. siden ultimo 2014. Faldet skyldes primært et fradrag i egentlig kemekapital og kemekapitalen for beholdning af kapitalandele i den finansielle sektor. Kapitalprocenten er på 18,8 pct. mod det lovgivningsmæssige krav på 8 pct. og det individuelle solvensbehov på 9,8 pct.

Pensionskassen har på markedsvilkår stillet et uigenkaldeligt tidsindskud på 600 mio. kr. til rådighed for banken. Banken har ultimo 2015 trukket 300 mio. kr. på indlånsrammen.

Årsrapport 2015

Der aflægges særskilt årsrapport for banken. Derudover udarbejdes særskilt risikorapport for banken. Såvel årsrapport som risikorapport er tilgængelig på pensionskassens hjemmeside. Uddrag af årsregnskab for banken fremgår af bilag 1.

LÆGERNES PENSIONSINVESTERING

Lægernes Pensionsinvestering (LPI) er en fællesbetegnelse for Investeringsforeningen Lægernes Pensionsinvestering og Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering.

Det overordnede formål med Lægernes Pensionsinvestering er at skabe værdi for investorerne ved at sikre et tilstrækkeligt stort investeringsunivers, vedvarende gode afkast og en omkostningseffektiv forvaltning.

Pensionskassen og banken har et tæt samarbejde med Lægernes Pensionsinvestering. Samarbejdet omfatter bl.a. distribution, markedsføring, investorrådgivning, valg og overvågning af foreningens øvrige samarbejdspartnere, herunder investeringsforvaltere, depotselskab og forvaltningsselskab, samt rådgivning og overvågning i forbindelse med foreningernes politik for socialt ansvarlige investeringer.

Pensionskassen har bestemmende indflydelse i foreningerne.

Ved udgangen af 2015 omfattede Lægernes Pensionsinvestering 39 afdelinger fordelt på 26 aktieafdelinger og 13 obligationsafdelinger.

Lægernes Pensionsinvestering danner i flere tilfælde ramme for et samarbejde med eksterne samarbejdspartnere om formueforvaltning og giver betydelige omkostningsbesparelser for deltagerne. Ultimo 2015 udgjorde den samlede formue i Lægernes Pensionsinvestering 88,1 mia. kr. Heraf ejer pensionskassen og banken i alt 56,7 mia. kr., og eksterne investorer - andre pensionskasser mv. og bankens kunder - ejer i alt 31,4 mia. kr.

Det er ikke blot gennem Lægernes Pensionsinvestering, at det søges at opnå stordriftsfordele i formueforvaltningen. Pensionskassen har således fx indskudt i alt 2,8 mia. kr. i eksterne investeringsforeninger.

LEDELSESPÅTEGNING

Bestyrelse og direktion har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for Lægernes Pensionskasse for 2015.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver og passiver, finansielle stilling pr. 31. december 2015 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 2015.

Ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og pensionskassens aktiviteter og økonomiske forhold, samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og pensionskassen kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Frederiksberg, den 14. marts 2016

Direktion:

Chresten Dengsøe

Bestyrelse:

Linda Nielsen
(formand)

Marianne Ingerslev Holt

Peter Lindholm

Klaus Friis Andersen

Philip Bennett

Jesper Rangvid

Peter Melchior

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS ERKLÆRINGER

TIL DE DELEGEREDE TIL GENERALFORSAMLINGEN I LÆGERNES PENSIONS KASSE

PÅTEGNING PÅ KONCERNREGNSKABET OG ÅRSREGNSKABET

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for Lægernes Pensionskasse for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015. Koncernregnskabet og årsregnskabet siderne 43 - 89 omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalbevægelser og noter for såvel koncernen som pensionskassen. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiel virksomhed.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i koncernregnskabet og i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risici for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for virksomhedens udarbejdelse af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af koncernregnskabet og årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2015 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015 i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

UDTALELSE OM LEDELSESBERETNINGEN

Vi har i henhold til lov om finansiel virksomhed gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den udførte revision af koncernregnskabet og årsregnskabet. Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet.

Frederiksberg, den 14. marts 2016

Ernst & Young
Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Per Gunslev
Statsautoriseret revisor

Ole Karstensen
Statsautoriseret revisor

DEN LÆGELIGE REVISORS PÅTEGNING

Jeg har gennemgået beretning og regnskab for Lægernes Pensionskasse for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015 med særligt henblik på forhold, der ikke kontrolleres af de statsautoriserede revisorer eller af offentlige myndigheder.

Jeg har i den forbindelse gennemgået, hvorledes pensionskassen sikrer sig, at det etiske grundlag for pensionskassens investeringspolitik, herunder forbuddet mod at investere i rene tobaksindustrier, efterleves, og jeg finder procedureerne betryggende. Jeg har konstateret, at de udgifter, der knytter sig til bestyrelsesarbejdet, er i overensstemmelse med de interne retningslinjer, der er udarbejdet, og som efter min opfattelse er rimelige.

Jeg har gennemlæst redegørelser vedrørende opfølgning på "Socialt ansvarlige investeringer", jf. bilag 3, herunder pensionskassens håndtering af investeringer i virksomheder, der er involveret i produktion af kemiske og biologiske våben, klyngebomber mv. Jeg finder pensionskassens håndtering af disse spørgsmål tilfredsstillende og i overensstemmelse med retningslinjerne.

Gennemgangen af beretning og regnskab giver i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

Frederiksberg, den 14. marts 2016

Jens Christian Hedemann Sørensen
Lægelig revisor

ÅRSREGNSKAB

RESULTAT- OG TOTALINDKOMSTOPGØRELSE

	REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
Note 1. januar - 31. december					
PENSIONS VIRKSOMHED					
(4)	Medlemsbidrag, brutto	2.190.952	2.086.889	2.190.952	2.086.889
	Medlemsbidrag i alt	2.190.952	2.086.889	2.190.952	2.086.889
	Indtægter fra tilknyttede virksomheder	2.765.418	6.118.558	-	-
	Indtægter fra associerede virksomheder	147.386	68.862	147.386	68.862
	Indtægter af investeringsejendomme	0	3.851	1.679	13.476
(5)	Renteindtægter og udbytter mv.	850.985	901.022	3.529.251	3.370.371
(6)	Kursreguleringer	-2.351.560	-674.886	502.020	7.291.404
	Renteudgifter	-378	-31	-4.258	-1.176
(7)	Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsevirsomhed	-30.603	-27.409	-441.349	-329.623
	Investeringsafkast i alt	1.381.248	6.389.967	3.734.729	10.413.314
(8)	Pensionsafkastskat	-376.207	-622.473	-376.207	-622.473
	Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	1.005.041	5.767.494	3.358.522	9.790.842
(9)	Udbetalte ydelser	-1.823.210	-1.742.253	-1.823.210	-1.742.253
	Ændring i erstatningshensættelser	-7.552	-8.925	-7.552	-8.925
	Pensionsydelse i alt	-1.830.761	-1.751.178	-1.830.761	-1.751.178
(27)	Ændring i pensionshensættelser	363.321	-1.720.099	363.321	-1.720.099
	Årets tilskrevne bonus	-1.570.407	-1.907.266	-1.570.407	-1.907.266
(28)	Ændring i kollektivt bonuspotentiale	118.042	-1.754.185	118.042	-1.754.185
(29)	Ændring i særlige bonus-hensættelser	-2.708	252	-2.708	252
	Bonus i alt	-1.455.073	-3.661.200	-1.455.073	-3.661.200
(10)	Administrationsomkostninger	-24.169	-24.332	-24.229	-24.332
	Overført investeringsafkast	-231.363	-89.728	-231.363	-89.728
	PENSIONSTEKNISK RESULTAT	17.947	607.846	2.371.368	4.631.194
	Egenkapitalens investeringsafkast	231.363	89.728	231.363	89.728
	RESULTAT AF PENSIONS VIRKSOMHED	249.310	697.574	2.602.731	4.720.921

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
Note RESULTATOPGØRELSE (FORTSAT)				
RESULTAT AF PENSIONS VIRKSOMHED	<u>249.310</u>	<u>697.574</u>	<u>2.602.731</u>	<u>4.720.921</u>
BANK VIRKSOMHED				
(11) Renteindtægter	-	-	110.811	142.500
(12) Renteudgifter	-	-	-17.172	-26.126
Netto renteindtægter	-	-	93.639	116.374
(13) Gebyrer og provisionsindtægter mv. (netto)	-	-	101.875	82.279
Netto rente- og gebyrindtægter	-	-	195.514	198.653
(14) Kursreguleringer	-	-	-11.063	-6.939
Andre driftsindtægter	-	-	92	356
(15) Omkostninger ved bankvirksomhed	-	-	-115.738	-104.420
Andre driftsudgifter	-	-	-9.673	-11.385
(16) Nedskrivninger på udlån mv.	-	-	5.752	-4.058
RESULTAT AF BANK VIRKSOMHED FØR SKAT	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>64.884</u>	<u>72.208</u>
RESULTAT FØR SKAT	<u>249.310</u>	<u>697.574</u>	<u>2.667.616</u>	<u>4.793.129</u>
(17) Skat	<u>216.896</u>	<u>-328.334</u>	<u>212.198</u>	<u>-333.243</u>
KONCERNRESULTAT	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2.879.814</u>	<u>4.459.886</u>
Minoritetsinteressers andel af resultat	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-2.413.608</u>	<u>-4.090.647</u>
PENSIONS KASSENS ANDEL AF RESULTAT	<u>466.206</u>	<u>369.240</u>	<u>466.206</u>	<u>369.240</u>
<i>Der fordeles således:</i>				
Sikkerhedsfond	<u>-34.063</u>	<u>-442.438</u>	<u>-34.063</u>	<u>-442.438</u>
Reservefond	<u>500.270</u>	<u>811.678</u>	<u>500.270</u>	<u>811.678</u>
	<u>466.206</u>	<u>369.240</u>	<u>466.206</u>	<u>369.240</u>
TOTALINDKOMSTOPGØRELSE				
Årets resultat	466.206	369.240	466.206	369.240
Anden totalindkomst:	0	0	0	0
Anden totalindkomst efter skat	0	0	0	0
Årets totalindkomst	<u>466.206</u>	<u>369.240</u>	<u>466.206</u>	<u>369.240</u>

BALANCE

	REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
		2015	2014	2015	2014
Note	AKTIVER				
(18)	Software mv. IMMATERIELLE AKTIVER	<u>10.416</u>	<u>11.109</u>	<u>10.416</u>	<u>11.142</u>
(19)	Driftsmidler mv. MATERIELLE AKTIVER	<u>2.694</u>	<u>1.607</u>	<u>2.694</u>	<u>1.638</u>
(20)	Investerings ejendomme	0	0	52.718	79.201
(21)	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	56.304.678	53.440.628	-	-
(22)	Udlån til tilknyttede virksomheder	550.000	550.000	-	-
(23)	Kapitalandele i associerede virksomheder	1.564.052	1.349.195	1.564.052	1.349.195
	Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder i alt	58.418.730	55.339.822	1.564.052	1.349.195
	Kapitalandele	7.033.254	5.772.965	60.465.737	58.111.151
	Investeringsforeningsandele	3.049.010	4.510.453	3.313.257	5.046.777
	Obligationer	7.433.382	9.513.349	40.103.565	39.017.846
	Pantesikrede udlån	1.595	2.762	1.595	2.762
	Andre udlån	183.872	104.666	687.155	292.108
	Indlån i kreditinstitutter	0	0	287.406	83.038
(24)	Afledte finansielle instrumenter	452.954	847.856	526.488	1.108.045
(25)	Udlån til bankkunder	-	-	3.457.685	3.770.286
	Andre finansielle investeringsaktiver i alt	18.154.067	20.752.051	108.842.887	107.432.011
	INVESTERINGS AKTIVER	76.572.797	76.091.873	110.459.657	108.860.407
	INVESTERINGS AKTIVER TILKNYTTET PULJEORDNINGER I BANK	-	-	1.180.770	1.297.628
	Tilgodehavender hos medlemmer	28.189	40.992	28.189	40.992
	Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	829	133.340	-	-
	Andre tilgodehavender	6.572	2.844	882.722	379.932
	TILGODEHAVENDER I ALT	35.590	177.176	910.912	420.923
	Aktuelle skatteaktiver	0	0	74.351	42.962
(17)	Udskudte skatteaktiver	216.896	0	216.896	0
	Likvide beholdninger	275.887	237.795	1.811.731	2.077.273
	ANDRE AKTIVER I ALT	492.783	237.795	2.102.978	2.120.234
	Tilgodehavende renter samt optjent leje	8.092	26.765	366.651	367.589
	Andre periodeafgrænsningsposter	107.492	97.616	109.743	100.027
	PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER I ALT	115.584	124.381	476.394	467.616
	AKTIVER I ALT	77.229.865	76.643.940	115.143.821	113.179.590

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONSKASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
Note PASSIVER				
Sikkerhedsfond	1.885.660	1.919.724	1.885.660	1.919.724
Reservefond	6.720.227	6.418.973	6.720.227	6.418.973
PENSIONSKASSENS ANDEL AF EGENKAPITAL	8.605.887	8.338.697	8.605.887	8.338.697
Minoritetsinteresser ekskl. puljeordninger i bank	-	-	31.465.974	30.185.963
EGENKAPITAL I ALT	8.605.887	8.338.697	40.071.861	38.524.659
Garanterede ydelser	26.982.299	28.790.902	26.982.299	28.790.902
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	16.732.430	15.763.217	16.732.430	15.763.217
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	17.499.663	15.453.188	17.499.663	15.453.188
(27) Pensionshensættelser i alt	61.214.392	60.007.306	61.214.392	60.007.306
Erstatningshensættelser	74.488	66.937	74.488	66.937
(28) Kollektivt bonuspotentiale	6.513.521	6.631.563	6.513.521	6.631.563
(29) Særlige bonushensættelser	4.016	1.308	4.016	1.308
Indlån i puljeordninger	-	-	1.180.770	1.297.628
HENSÆTTELSE TIL PENSIONS- OG INVESTERINGSAFTALER	67.806.417	66.707.114	68.987.187	68.004.742
Udskudte skatteforpligtelser	0	0	1.216	0
Andre hensættelser	0	0	1.119	962
HENSATTE FORPLIGTELSE I ALT	0	0	2.335	962
(30) Indlån fra bankkunder	-	-	4.637.926	4.295.551
Aktuelle skatteforpligtelser	372.859	620.754	372.859	620.754
(24) Afledte finansielle instrumenter	428.985	954.879	537.035	1.434.732
(31) Gæld til kreditinstitutter	0	0	51.258	0
Anden gæld	9.131	9.183	476.774	284.874
GÆLD I ALT	810.975	1.584.816	6.075.851	6.635.911
Forudbetalte medlemsbidrag	6.586	13.314	6.586	13.314
Andre periodeafgrænsningsposter	0	0	1	1
PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER I ALT	6.586	13.314	6.587	13.315
PASSIVER I ALT	77.229.865	76.643.940	115.143.821	113.179.590
(26) Eventualaktiver				
(32) Eventualforpligtelser og pantsætninger mv.				
(33) Kapitalkrav og basiskapital				
(34) Fordeling af resultat				
(35) Skyggekonto				
(36) Bestyrelsens ledelseshverv				
(37) Direktion				
(38) Direktionens ledelseshverv, godkendt af pensionskassens bestyrelse				
(39) Afkast af aktiver				
(40) Aktiebeholdning fordelt på brancher og regioner				
(41) Følsomhedsoplysninger				
(42) Nærtstående parter				

EGENKAPITALBEVÆGELSER

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
EGENKAPITALBEVÆGELSER				
Sikkerhedsfond				
Saldo primo	1.919.724	2.362.162	1.919.724	2.362.162
Henlæggelse af årets resultat	-34.063	-442.438	-34.063	-442.438
	<u>1.885.660</u>	<u>1.919.724</u>	<u>1.885.660</u>	<u>1.919.724</u>
Sikkerhedsfonden er bundet til dækning af lovgivningens kapitalkrav.				
Reservefond				
Saldo primo	6.418.973	5.777.580	6.418.973	5.777.580
Pensionisttillæg	-199.016	-170.285	-199.016	-170.285
Henlæggelse af årets resultat	500.270	811.678	500.270	811.678
	<u>6.720.227</u>	<u>6.418.973</u>	<u>6.720.227</u>	<u>6.418.973</u>
Pensionskassens andel af egenkapital primo				
Sikkerhedsfond primo	1.919.724	2.362.162	1.919.724	2.362.162
Reservefond primo	6.418.973	5.777.580	6.418.973	5.777.580
	<u>8.338.697</u>	<u>8.139.741</u>	<u>8.338.697</u>	<u>8.139.741</u>
Reguleringer og henlæggelser				
Henlæggelse af årets resultat	466.206	369.240	466.206	369.240
Anden totalindkomst:				
Anden totalindkomst i alt	0	0	0	0
Årets totalindkomst	<u>466.206</u>	<u>369.240</u>	<u>466.206</u>	<u>369.240</u>
Pensionskassens andel af egenkapital ultimo				
Sikkerhedsfond ultimo	1.885.660	1.919.724	1.885.660	1.919.724
Reservefond ultimo	6.720.227	6.418.973	6.720.227	6.418.973
	<u>8.605.887</u>	<u>8.338.697</u>	<u>8.605.887</u>	<u>8.338.697</u>
Minoritetsinteresser ekskl. puljeordninger i bank				
Minoritetsinteresser primo	-	-	30.185.963	25.990.159
Regulering ved tilgang/afgang	-	-	3.693.620	8.286.450
Andel af årets resultat	-	-	-2.413.608	-4.090.647
Minoritetsinteresser ultimo	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>31.465.974</u>	<u>30.185.963</u>
Egenkapital ultimo i alt	<u>8.605.887</u>	<u>8.338.697</u>	<u>40.071.861</u>	<u>38.524.659</u>

NOTER

(1) ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

GENERELT

Årsregnskabet for moderselskabet Lægernes Pensionskasse og koncernen for 2015 er aflagt i overensstemmelse med bestemmelserne i lov om finansiell virksomhed med tilhørende bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser (regnskabsbekendtgørelsen).

Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til årsrapporten for 2014.

Fordeling af resultat

Årets resultat disponeres således, at kernekapitalen som er summen af egenkapitalen og særlige bonushensættelser type B, får tildelt et afkast svarende til dens investeringsstrategi. Kernekapitalen er som udgangspunkt investeret 100 pct. i investeringsaktiver, men den kan også have andre aktiver, fx afdækningsaktiver. Ud over det tilskrives kernekapitalen risikoforrentning, i det omfang det realiserede resultat, opgjort efter reglerne i kontributionsbekendtgørelsen, tillader det. Tildelingen foretages månedsvis.

Den del af årets realiserede resultat, som vedrører afdelingen for ophørende livrenter (LR), disponeres således, at der forlods henlægges til særlige bonushensættelser type A, så de udgør 4 pct. af de retrospektive pensionsmæssige hensættelser, dog mindst svarende til en forrentning med kontorenten i afdelingen.

Årets realiserede resultat herudover fordeles til medlemmerne, herunder i form af hensættelse til kollektivt bonuspotentiale. Medlemmernes andel af et negativt realiseret resultat nedbringer først et eventuelt kollektivt bonuspotentiale, indtil dette er opbrugt. Herefter nedbringes bonuspotentiale på fripolicer for det enkelte medlem med medlemmets forholdsmæssige andel af det negative resultat i det omfang, det kan rummes i medlemmets bonuspotentiale. Et resterende negativt resultat dækkes af kernekapitalen.

I de tilfælde, hvor det realiserede resultat og reglerne i kontributionsbekendtgørelsen ikke giver mulighed for den fulde risikoforrentning af kernekapitalen, svarende til 4,25 pct. af primoværdien, opsamles den manglende forrentning på en skyggekonto, der forrentes efter samme regler som kernekapitalens investeringsafkast. Det opsamlede forrentede beløb, som er oplyst i en note til regnskabet, tilføres kernekapitalen, når det realiserede resultat og reglerne i kontributionsbekendtgørelsen tillader dette. Disse regler indebærer, at forbrug af bonuspotentiale først skal tilbageføres, før der kan ske betalinger til kernekapitalen i form af risikoforrentning eller nedskrivning af skyggekontoen.

GENERELT OM INDREGNING OG MÅLING

Indtægter indregnes i resultatopgørelsen i takt med, at de indtjenes. Herudover indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi eller amortiseret kostpris, i resultatopgørelsen i den periode, hvori de opstår.

Endvidere indregnes i resultatopgørelsen alle omkostninger, der er afholdt for at opnå årets indtjening, herunder afskrivninger, nedskrivninger og hensatte forpligtelser samt tilbageførsler af beløb, der tidligere har været indregnet i resultatopgørelsen.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå selskabet. Der indregnes en hensættelse, når der foreligger en retslig eller faktisk forpligtelse, og når det er sandsynligt,

at forpligtelsen vil blive effektueret, og forpligtelsen kan måles pålideligt. Hensatte forpligtelser måles til ledelsens bedste skøn over det beløb, hvormed forpligtelsen forventes at kunne indfries.

Indregning af finansielle og afledte finansielle instrumenter sker på handelsdagen. Indregning ophører, når retten til at modtage/afgive pengestrømme fra et finansielt aktiv eller passiv er udløbet, eller hvis den er overdraget, og pensionskassen i al væsentlighed har overført alle risici og afkast tilknyttet ejendomsretten.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til dagsværdi. Dog måles immaterielle og materielle aktiver på tidspunktet for første indregning til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet under de enkelte regnskabsposter.

Transaktioner i fremmed valuta omregnes til danske kroner til transaktionsdagens valutakurs. Ved opgørelse af dagsværdien af aktiver og forpligtelser i fremmed valuta sker omregningen til lukkekursen for den pågældende valuta på balancedagen. Alle valutakursreguleringer indregnes i posten kursreguleringer i resultatopgørelsen.

REGNSKABSMÆSSIGE SKØN SAMT USIKKERHED VED INDREGNING OG MÅLING

Ved regnskabsudarbejdelsen anvendes der skøn og vurderinger, som påvirker størrelsen af aktiver og forpligtelser og dermed resultatet i indeværende og kommende år. De væsentligste skøn og vurderinger vedrør, værdiansættelse af danske og udenlandske kapitalandele, private equity investeringer samt løbetidsafhængig diskonteringsrate og forudsætninger om invaliditet og dødelighed ved opgørelse af pensionshensættelserne.

Derudover er der væsentlige skøn og vurderinger vedrørende udgifter til Garantiformuen samt nedskrivninger på udlån og tilgodehavender i Lægemes Pensionsbank A/S.

Det er ledelsens opfattelse, at de usikkerheder, som er forbundet hermed, ikke er af væsentlig betydning for årsrapporten.

Ved værdiansættelsen af private equity-investeringer og andre unoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele, hvor rapporteringen om investeringernes dagsværdier ofte modtages med stor tidsmæssig forsinkelse, har ledelsen indhentet supplerende oplysninger om prisudviklingen siden den senest modtagne rapportering og frem til balancedagen. I tilfælde, hvor dette ikke har været muligt, er der foretaget skøn over dagsværdier på balancedagen, som i sagens natur er behæftet med usikkerhed.

Fastlæggelsen af de forudsætninger, der anvendes til opgørelse af de pensionsmæssige hensættelser, sker på baggrund af en række aktuariemæssige beregninger og analyser, som anvender en række variable, blandt andet dødelighed og invaliditet, som er vanskelige at fastsætte.

Ledelsen har med baggrund i bilag 7 i regnskabsbekendtgørelsen vurderet og fastsat dagsværdien på pensionskassens ejendomme ud fra afkastprocenter og forventet driftsresultat for hver ejendom. Afkastprocenten afhænger af beliggenhed, ejendomsstype og anvendelsesmuligheder, indretning og vedligeholdelsesstandard samt lejekontrakernes løbetid. De fastsatte værdier understøttes herefter af indhentede mæglervurderinger. De anvendte skøn og vurderinger er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser for forsvarlige, men som af naturlige årsager er usikre og uforudsigelige samt vanskelige at vurdere.

KONCERNFORHOLD OG KONSOLIDERINGSPRAKSIS

Koncernregnskabet fremkommer ved sammenlægning af regnskabet for pensionskassen og regnskaber for de 100 pct. ejede dattervirksomheder samt andre virksomheder, hvor pensionskassen udøver en bestemmende indflydelse. Koncernregnskabet er udarbejdet på grundlag af reviderede årsregnskaber for alle de selskaber der indgår i konsolideringen. Ved sammenlægningen elimineres koncerninterne aktiebesiddelser, mellemværender og renter.

Dattervirksomheden Lægernes Pensionsbank A/S indgår i konsolideringen. For bedre at vise resultatdannelsen af koncernens hovedaktiviteter, pensionsvirksomhed og bankvirksomhed, er der ikke foretaget eliminering af koncerninterne poster mellem pensionskasse og bank i koncernresultatopgørelsen bortset fra renter af efterstillet kapital.

I koncernbalancen er sammenlignelige poster mellem pensionskasse og bank sammenlagt, mens poster, der er specifikke for bankvirksomhed, er vist på særskilte linjer.

Investeringsforeninger og kapitalforeninger indregnes og måles efter samme regler, som er gældende for pensionskassen. Investeringsforeningernes og kapitalforeningernes omkostninger indgår i koncernregnskabet under administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed.

MINORITETSINTERESSER

Minoritetsinteresser vedrører konsolidering af Lægernes Pensionsinvestering (LPI) som er en fællesbetegnelse for Investeringsforeningen Lægernes Pensionsinvestering og Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering.

Minoritetsinteressernes forholdsmæssige andel af de konsoliderede virksomheders resultat og egenkapital opføres særskilt i tilknytning til resultatopgørelsen og som en del af egenkapitalen.

KONCERNINTERNE TRANSAKTIONER

Til koncerninterne transaktioner regnes fælles administration, løbende mellemregning og omkostningsrefusioner fra Lægernes Pensionsbank A/S. Derudover også hybrid kernekapital samt uigenkaldeligt tidsindskud. Et eventuelt kortfristet mellemværende med banken udlignes løbende.

Udgifter til immaterielle og materielle aktiver i Lægernes Pensionsbank A/S, indregnes som fælles administration med Lægernes Pensionskasse på omkostningsdækkende basis og indgår i udgifter til personale og administration.

Fælles administration og omkostningsrefusioner fra Lægernes Pensionsbank A/S i forbindelse med koncerninterne transaktioner finder sted på omkostningsdækkende basis.

Udlån til tilknyttede virksomheder måles efter første indregning til amortiseret kostpris. Forrentning af udlån, herunder hybrid kernekapital og uigenkaldeligt tidsindskud i Lægernes Pensionsbank A/S, finder sted på markedsvilkår.

RESULTATOPGØRELSE OG ANDEN TOTALINDKOMST

Medlemsbidrag

Medlemsbidrag, engangsindskud og overførsler fra pensionsordninger medtages i resultatopgørelsen for den periode, de vedrører. Indtægten er fratrukket arbejdsmarkedsbidrag.

Indtægter fra tilknyttede og associerede virksomheder

Indeholder pensionskassens forholdsmæssige andel af det samlede resultat i datterselskaber og associerede virksomheder.

Indtægter af investeringsejendomme

Resultat af driften af investeringsejendomme efter fradrag af udgift til ejendomsadministration. Eventuelle reguleringer til dagsværdien af investeringsejendomme er indeholdt i posten kursreguleringer.

Renteindtægter og udbytter mv.

Indeholder renter af obligationer, andre værdipapirer, indlån og tilgodehavender. Herudover indgår modtagne udbytter og provisionsindtægter på finansielle aktiver. Periodiserede og beregnede ikke forfaldne poster er medtaget.

Kursreguleringer

Såvel realiserede som urealiserede kursgevinster og -tab indgår i resultatopgørelsen under posten "Kursreguleringer" og opgøres ud fra ultimo- eller realisationsværdien i forhold til primobalancen eller anskaffelsesprisen, hvis aktivet er erhvervet i regnskabsåret. Værdireguleringer samt gevinster og tab, der kan henføres til valutakursforskelle ved omregning til danske kroner, indgår ligeledes under denne post.

Renteudgifter

Posten indeholder primært renteudgifter til medarbejderobligationer.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed

Posten indeholder omkostninger ved køb og salg af værdipapirer, forvaltningsafgifter samt henførte omkostninger til administration af investeringsvirksomheden.

Pensionsafkastskat

Pensionsafkastskat (PAL) omfatter individuel PAL og institut PAL. Individuel PAL er skat af det beløb, der er tilskrevet det enkelte medlems depot i regnskabsåret reduceret for PAL for friholdte medlemmer. Institut PAL er forskellen mellem individuel PAL før PAL for friholdte medlemmer og skat af årets samlede investeringsafkast reduceret med omkostninger til formueforvaltning samt korrigeret for lempelser for skat betalt i udlandet.

Pensionsafkastskatten udgør med den gældende skattesats 15,3 pct. for både individuel PAL og institut PAL.

Individuel PAL præsenteres i regnskabsposten pensionsafkastskat. I denne post indgår skatten af det beløb, der er tilskrevet medlemmernes depoter i regnskabsåret. Den del af afkastet, der kan henføres til pensionshensættelser opsparet forud for 1. januar 1982, er friholdt for beskatning.

Institut PAL indgår både i regnskabsposten skat og pensionsafkastskat. I forbindelse med omtegningen i 2015 opstod der et skatteaktiv, som kan henføres til egenkapitalen. Eftersom det er egenkapitalen, der ejer skatteaktivet, indgår institut PAL som en regulering til regnskabsposten skat, indtil det er opbrugt.

Udbetalte ydelser

Posten indeholder årets udbetalte pensionsydelse.

Ændring i erstatningshensættelser

Posten omfatter årets ændringer i erstatningshensættelserne.

Ændring i pensionshensættelser

Posten omfatter årets ændringer i pensionshensættelserne.

Årets tilskrevne bonus

Årets tilskrivning af rente-, risiko- og omkostningsbonus.

Ændring i kollektivt bonuspotentiale

Posten omfatter årets henlæggelse til eller forbrug af kollektivt bonuspotentiale.

Ændring i særlige bonushensættelser

Posten omfatter årets ændringer i særlige bonushensættelser.

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostninger opdeles i administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed og administrationsomkostninger, der vedrører pensionsvirksomhed. Omkostninger, som ikke umiddelbart kan henføres til en af disse kategorier, fordeles på basis af en lønvægtet arbejdstidsfordeling.

Administrationsomkostninger omfatter løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner samt andre administrationsomkostninger, herunder årets af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver mv.

Overført investeringsafkast

Den del af det samlede investeringsafkast, der kan henføres til egenkapitalen i henhold til kontributionsbekendtgørelsen og de regler pensionskassen har anmeldt til Finanstilsynet.

Andre indtægter

Andre indtægter omfatter indtægter, der ikke kan henføres til virksomhedens medlemsbestand eller investeringsaktiviteter.

Bankvirksomhed

Renter, udbytte, gebyrer og provisioner

Renteindtægter og renteutgifter indregnes i resultatopgørelsen i den periode, de vedrører. Provisioner og gebyrer, der er en integreret del af den effektive rente, indregnes som en del af den amortiserede kostpris.

Provisioner og gebyrer, der er led i den løbende ydelse, periodiseres over løbetiden. Øvrige gebyrer indregnes i resultatopgørelsen på transaktionsdagen.

Kursreguleringer

Kursreguleringer består af valutakursreguleringer og værdireguleringer af aktiver og passiver, der måles til dagsværdi.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til bankens aktiviteter.

Omkostninger ved bankvirksomhed

Omkostninger ved bankvirksomhed omfatter løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner mv. Posten indeholder derudover alle øvrige omkostningsarter samt årets af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver.

Andre driftsudgifter

Andre driftsudgifter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til bankens aktiviteter, herunder bidrag til Garantiformuen.

Nedskrivninger på udlån mv.

Indeholder tab og nedskrivninger på udlån, tilgodehavender hos kreditinstitutter og garantier.

Skat

Skat i koncernregnskabet omfatter den aktuelle selskabsskat i datterselskaber, der beregnes af regnskabsårets opgjorte skattegrundlag, samt ændringer i udskudt selskabsskat.

Skat indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til året resultat og i anden totalindkomst for poster, som indregnes under anden totalindkomst. Derudover indgår egenkapitalens andel af pensionsafkastskat.

Minoritetsinteressers andel

Den andel af det samlede resultat, som svarer til minoritetsinteressernes andel af resultatet.

Anden totalindkomst

Præsenteres i forlængelse af resultatopgørelsen og indeholder poster, der efter gældende regler indregnes som anden totalindkomst. Pensionskassen og koncernen har på nuværende tidspunkt ingen poster, som indregnes under anden totalindkomst.

BALANCE

Immaterielle aktiver

Under posten "Immaterielle aktiver" indgår blandt andet anskaffelser af software, udgifter til eksterne leverandører til udviklingsomkostninger af designprogram og medlemssystem, samt betaling for adgang til Dankortsystem og Værdipapircentralen.

På tidspunktet for første indregning måles immaterielle aktiver til kostpris, og efterfølgende måles aktiverne til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Afskrivningsgrundlaget for et immaterielt aktiv er forskellen mellem købsprisen for aktivet og restværdien (scrapværdien) ved brugstidens ophør. Der foretages løbende en vurdering af restværdien.

Udviklingsomkostninger til medlemssystemet udgør faktureret tid til underleverandør.

Afskrivninger foretages fra tidspunktet for færdiggørelsen lineært over 5 år.

Materielle aktiver

Under posten "Materielle aktiver" indgår driftsmidler.

Driftsmidler, der væsentligst vedrører indretning af lejede lokaler og anskaffelse af it-udstyr, måles på tidspunktet for første indregning til kostpris og efterfølgende til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. Afskrivningsgrundlaget for et materielt aktiv er forskellen mellem købsprisen for aktivet og restværdien (scrapværdien) ved brugstidens ophør. Der foretages løbende en vurdering af restværdien.

De forventede brugstider er:

- It-udstyr: 3 år
- Inventar: 5 år
- Indretning af lejede lokaler: 10 år.

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle aktiver vurderes årligt for indikationer på værdiforringelse, ud over det som udtrykkes ved afskrivning.

Foreligger der indikationer på værdiforringelse, foretages nedskrivningstest af hvert enkelt aktiv henholdsvis gruppe af aktiver. Der foretages nedskrivning til genindvindingsværdien, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Som genindvindingsværdi anvendes den højeste værdi af nettosalgspris og kapitalværdi. Kapitalværdien opgøres som nutidsværdien af de forventede nettopengestrømme fra anvendelsen af aktivet eller aktivgruppen og forventede nettopengestrømme ved salg af aktivet eller aktivgruppen efter endt brugstid.

Investeringssejendomme

Investeringssejendomme måles efter første indregning til dagsværdi. Dagsværdi beregnes med udgangspunkt i regnskabsbekendtgørelsens bilag 7. Ejendommenes dagsværdi fremkommer på baggrund af ejendommens

driftsafkast og et til ejendommen knyttet forrentningskrav (afkastprocent). Til understøttelse af dagsværdiopgørelsen er der indhentet eksterne mæglervurderinger på direkte ejede samt udvalgte øvrige ejendomme.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Posten indeholder dattervirksomheder, hvor pensionskassen har bestemmende indflydelse. Det er som udgangspunkt tilfældet, når pensionskassen har mere end 50 pct. af stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om pensionskassen har reel indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder er opgjort efter koncernens regnskabspraksis, og måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte årsrapport.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder, der ikke ejes 100 pct. af pensionskassen, indarbejdes fuldt ud i koncernregnskabet. Minoritetsandelene vises herefter på separate linjer i hhv. resultatopgørelsen og under egenkapitalen.

Udlån til tilknyttede virksomheder

Koncerninterne lån ydes i henhold til skriftlige aftaler og er på markedsvilkår. Måles efter første indregning til amortiseret kostpris.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Posten indeholder virksomheder, hvor pensionskassen som udgangspunkt har mellem 20 og 50 pct. af stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om pensionskassen har reel indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i associerede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte årsrapport.

Kapitalandele og investeringsforeningsandele

Børsnoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele måles til dagsværdi på balancedagen (noteret pris på et aktivt marked).

For private equity-investeringer, og andre unoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele, fastlægges dagsværdien individuelt med udgangspunkt i foreliggende rapporteringer om investeringernes dagsværdier, suppleret med indhentede oplysninger om prisudviklingen, siden den senest modtagne rapportering og frem til balancedagen.

Hvor det ikke er muligt at indhente oplysning om prisudvikling, foretages skøn over dagsværdier på balancedagen ud fra supplerende oplysninger om sammenlignelige nøgletal, cash flow mv.

Obligationer

Obligationer måles til dagsværdi på transaktionsdagen og måles efter første indregning til dagsværdi.

Børsnoterede obligationer måles til dagsværdi fastsat ud fra den pris, der vil blive modtaget ved salg, eller den pris, der skal betales ved en normal transaktion mellem markedsdeltagere på balancedagen. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer opgøres til nutidsværdien af obligationerne.

Hvis der ikke findes et aktivt marked, fastsættes dagsværdien på grundlag af værdiansættelsesteknikker, der har til formål at fastlægge den transaktionspris, som ville fremkomme mellem uafhængige parter.

Ændringer til dagsværdien indregnes løbende i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Pantesikrede udlån

Pantebreve måles til dagsværdi.

Andre udlån

Andre udlån måles til amortiseret kostpris.

Indlån i kreditinstitutter

Indlån i kreditinstitutter måles til amortiseret kostpris.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Udlån til bankkunder

Udlån måles ved første indregning til dagsværdi med tillæg af de transaktionsomkostninger, som er direkte forbundet med erhvervelsen eller udstedelsen af udlånet, og med fradrag for de modtagne gebyrer og provisioner, der er en integreret del af den effektive rente.

Udlån måles efter første indregning løbende til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger ved værdiforringelse. Vurderingen er foretaget for udlån enkeltvis (individuel vurdering) og for grupper af udlån med ensartede karakteristika for så vidt angår kreditrisiko (gruppevis vurdering). Ved beregningen af de individuelle nedskrivningsbehov er de forventede fremtidige betalingsrækker opstillet på baggrund af det mest sandsynlige udfald.

Individuelle nedskrivninger

Nedskrivninger vurderes ud fra en individuel vurdering af engagementer, når der på individuelt niveau er en objektiv indikation på værdiforringelse.

Der foreligger objektiv indikation på værdiforringelse (oiv) af et udlån, hvis en eller flere af følgende begivenheder er indtruffet:

- Låntager er i betydelige økonomiske vanskeligheder - ikke kun i nærmeste fremtid, men indtil lån er tilbagebetalt
- Låntager har begået kontraktbrud - fx manglende overholdelse af betaling af afdrag og renter
- Der er ydet låntager lempelser, der ellers ikke ville være overvejet
- Det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller blive underlagt anden økonomisk rekonstruktion
- Ved registrering i RKI vil kunden blive registreret som OIV.

Gruppevis nedskrivninger

For udlån og tilgodehavender, der ikke er individuelt nedskrevet, foretages en gruppevis vurdering af, om der for gruppen er risiko for objektiv indikation for værdiforringelse.

Gruppevis vurdering foretages på grupper af udlån og tilgodehavender, der har ensartede karakteristika med hensyn til kreditrisiko.

Den gruppevis vurdering foretages ved en segmenteringsmodel, som er udviklet af foreningen Lokale Pengeinstitutter, der forestår den løbende vedligeholdelse og udvikling. Ledelsen vurderer modelestimerne jf. nedenstående.

Banken anvender den "simple model", en gruppe for private og en erhvervsgruppe fordelt på landsgennemsnittet. Segmenteringsmodellen fastlægger sammenhængen i de enkelte grupper mellem konstaterede tab og et antal signifikante forklarende makroøkonomiske variable via en lineær

regressionsanalyse. Blandt de forklarende makroøkonomiske variable indgår arbejdsløshed, boligprisindeks, renter og antal konkurser.

Den makroøkonomiske segmenteringsmodel er i udgangspunktet beregnet på baggrund af tabsdata for pengeinstitutsektoren tilpasset det enkelte pengeinstitut. Ledelsen vurderer herefter modelestimaterne og tilpasser kreditrisikomarginalen til bankens udlånsprodukter og kundesegmenter.

De tilpassede modelestimater for tabsrisiko danner baggrund for beregning af de gruppevise nedskrivninger.

Eventualaktiver

Der oplyses om aktiver der eksisterer på balancedagen på baggrund af tidligere begivenheder i regnskabsåret, som kan medføre fremtidige økonomiske fordele for pensionskassen, men hvor værdien og eksistensen først bekræftes af en begivenhed, der er uden for pensionskassens kontrol.

Investeringsaktiver tilknyttet puljeordninger

De aktiver, som koncernens kunders opsparing er placeret i, måles til dagsværdi og placeres under Investeringsaktiver tilknyttet puljeordninger bank.

Tilgodehavender

Tilgodehavender hos medlemmer

Tilgodehavender hos medlemmer, tilknyttede virksomheder mv. måles efter første indregning til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger ved værdiforringelse.

Andre tilgodehavender

I overensstemmelse med reglerne om udvendig vedligeholdelse af investeringsejendomme er der bundet et beløb på særskilt konto hos Grundejernes investeringsfond, jf. Boligreguleringslovens § 18b. Indeståendet i Grundejernes Investeringsfond måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis modsvarer nominal værdi. Indeståendet frigives i takt med afholdelse af udvendige vedligeholdelsesudgifter efter nærmere regler i boliglovgivningen.

Aktuelle skatteaktiver

Posten indeholder aktuelle skatteaktiver og refunderbar udbytteskat. Aktuelle skatteaktiver indregnes i balancen med det beløb, der kan beregnes på grundlag af årets forventede skattepligtige indkomst.

Udskudte skatteaktiver

Posten indeholder det skatteaktiv, der opstod i forbindelse med omtegningen i 2015. Skatteaktivet kan henføres til egenkapitalen og er opstået ved, at det individuelle beskatningsgrundlag er større end institut beskatningsgrundlaget. Skatteaktivet mindskes, når der er et større institut beskatningsgrundlag end individuelt beskatningsgrundlag, og forøges, når der er et større individuelt beskatningsgrundlag end institut beskatningsgrundlag.

Den del af pensionskassens skatteaktiv, der ikke er udnyttet inden for 5 år fra skatteaktivets oprindelses år, vil selskabet kunne få udbetalt af SKAT.

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger består af indlån i kreditinstitutter, der ikke er aftaleindskud. Likvide beholdninger måles til dagsværdi.

Periodeafgrænsningsposter (aktiver)

Periodeafgrænsningsposter omfatter tilgodehavende renter og optjent leje samt afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Egenkapital

Sikkerhedsfond

Henlæggelser til sikkerhedsfond sker således, at lovgivningens kapitalkrav mindst er opfyldt.

Reservefond

Henlæggelser til reservefond sker, hvis årets regnskabsresultat efter overførsel til sikkerhedsfond viser et overskud.

Minoritetsinteresser

Posten omfatter minoritetsinteressernes andel af egenkapitalen.

Hensættelser til pensions- og investeringsaftaler

Pensionshensættelser

De pensionsmæssige hensættelser udgør pensionskassens samlede forpligtelser over for medlemmerne. Pensionshensættelserne opdeles i garanterede ydelser, bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag og bonuspotentiale på hvilende pensioner.

De garanterede ydelser er beregnet som nutidsværdien af de aktuelt garanterede ydelser (både ydelser med garanti og ydelser med betinget garanti) tillagt nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration og med fradrag af nutidsværdien af de fremtidige præmier.

Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag udgør nutidsværdien af den bonusforpligtelse, som med den aktuelle markedsrente knytter sig til fremtidige medlemsbidrag.

Bonuspotentiale på hvilende pensioner udgør nutidsværdien af den bonusforpligtelse, som med den aktuelle markedsrente knytter sig til de allerede indbetalte medlemsbidrag.

Erstatningshensættelser

Erstatningshensættelser dækker udbetalingsforpligtelser vedrørende pensioner, hvor pensionsbegivenheden er indtrådt, men hvor udbetaling endnu ikke er sket, herunder skøn over hensættelser vedrørende pensionsbegivenheder, som er indtruffet i regnskabsåret, men endnu ikke anmeldt.

Kollektivt bonuspotentiale

Kollektivt bonuspotentiale er beløb, der er hensat til senere fordeling til medlemmerne.

Medlemmernes andel af et negativt realiseret resultat dækkes først af kollektivt bonuspotentiale, indtil dette er opbrugt. Herefter nedbringes bonuspotentiale på hvilende pensioner, indtil dette er opbrugt. Resten dækkes af egenkapitalen, og skyggekontoen opskrives med det tilførte beløb.

Særlige bonushensættelser

Særlige bonushensættelser (type A tilknyttet gruppe LR med ophørende livrenter og type B tilknyttet gruppe LL med livsvarig livrente) er finansieret af det realiserede resultat i kraft af, at der af indskuddene er fratrukket 6 pct. i administrationsfradrag med henblik på at opbygge særlige bonushensættelser til at dække gruppens solvensbehov.

Indlån i puljeordninger

Posten indeholder koncernens kunders indlån. Indlånene måles til den opsparede værdi.

Udskudte skatteforpligtelser

Udskudt skat, der ikke relaterer sig til PAL, indregnes af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser. Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede skattemæssige underskud, måles til den værdi, hvortil aktivet forventes at kunne realiseres. Udskudte skatteaktiver og -forpligtelser præsenteres modregnet.

Andre hensættelser

Andre hensættelser vedrører forventet indbetalingen til Garantiformuen samt hensættelser til tab på garantier og hensættelse til tab på uudnyttet kredittilsagn.

Indlån fra bankkunder

Gæld til kreditinstitutter og centralbanker, indlån og anden gæld samt udstedte obligationer indregnes til amortiseret kostpris.

Aktuelle skatteforpligtelser

I dattervirksomheder, der er skattepligtige efter selskabsskatteloven, afsættes skat af årets skattepligtige indkomster.

Aktuelle skatteaktiver og -forpligtelser indregnes i balancen med det beløb, der kan beregnes på grundlag af årets forventede skattepligtige indkomst, modregnet indbetalte aconto-skatter.

Aktuelle PAL-skatteforpligtelser indregnes i balancen med det beløb, der er beregnet på grundlag af årets forventede PAL-skattepligtige indkomst.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Gæld til kreditinstitutter

Gæld til kreditinstitutter måles til amortiseret kostpris.

Anden gæld

Anden gæld består primært af:

Lovpligtige vedligeholdelsesforpligtelser

Lovpligtige vedligeholdelsesforpligtelser vedrører indvendig og udvendig vedligeholdelse af investeringsejendomme. Forpligtelsen indregnes, når selskabet som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at indfrielsen af forpligtelsen vil medføre et forbrug af koncernens økonomiske ressourcer. Indregningen er foretaget på basis af lejelovens og boligreguleringslovens bestemmelser og måles til amortiseret kostpris svarende til nominel værdi.

Handelsafvikling

Måles til dagsværdi og består af skyldige omkostninger og gæld vedrørende handelsafvikling, der omfatter provenuet fra uafviklede køb af finansielle instrumenter samt indløsninger før eller på balancedagen, hvor betalingen først sker efter balancedagen.

Periodeafgrænsningsposter (passiver)

Periodeafgrænsningsposter omfatter modtagne indtægter, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Eventualforpligtelser

Der oplyses om eventualforpligtelser og andre forpligtende aftaler, som kan, men sandsynligvis ikke vil, kræve et træk på koncernens ressourcer. Endvidere oplyses om aktuelle forpligtelser, der ikke er indregnet, idet det ikke er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre træk på koncernens ressourcer.

Hoved- og nøgletal

Hoved- og nøgletal er opstillet i overensstemmelse med Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

Der er ikke anført nøgletal for koncernen, idet disse vurderes ikke at give mening på koncernniveau under hensyntagen til koncernens forskelligartede aktiviteter.

NOTER

(2) 5-års hovedtal

Resultatopgørelse, pensionskassen, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Medlemsbidrag	1.837	1.922	1.984	2.087	2.191
Investeringsafkast (efter omkostninger)	6.526	5.182	4.254	6.390	1.381
Pensionsafkastskat	-897	-1.136	-438	-622	-376
Pensionsydelse	-1.387	-1.722	-1.604	-1.751	-1.831
Ændring i pensionshensættelser mv.	-5.711	-3.709	-3.462	-5.381	-1.092
Administrationsomkostninger	-22	-23	-22	-24	-24
Skat	0	428	-104	-328	217
Årets resultat	346	942	609	369	466
I årets resultat indgår:					
Pensionsteknisk resultat	452	-35	498	608	18

Resultatopgørelse, koncernen, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Medlemsbidrag	1.837	1.922	1.984	2.087	2.191
Investeringsafkast (efter omkostninger)	6.131	7.459	6.513	10.413	3.735
Pensionsafkastskat	-897	-1.136	-438	-622	-376
Pensionsydelse	-1.388	-1.722	-1.604	-1.751	-1.831
Ændring i pensionshensættelser mv.	-5.732	-3.709	-3.462	-5.381	-1.092
Administrationsomkostninger	-22	-23	-22	-24	-24
Resultat af pensionsvirksomhed	-71	2.791	2.971	4.721	2.603
Resultat af bankvirksomhed før skat	47	60	61	72	65
Skat	24	424	-107	-333	212
Koncemresultat	0	3.275	2.925	4.460	2.880
Minoritetsinteressers andel af resultat	346	-2.334	-2.317	-4.091	-2.414
Pensionskassens andel af resultat	346	942	609	369	466
I koncemresultatet indgår:					
Pensionsteknisk resultat	57	2.242	2.757	4.631	2.371

NOTER

(2) 5-års hovedtal (fortsat)

Balance, pensionskassen, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Ejendomme	979	187	188	0	0
Tilknyttede og ass. virksomheder	2.847	2.613	2.685	2.794	3.140
Kapitalandele	14.816	29.546	30.579	36.447	39.108
Obligationer (investering)	14.177	20.076	24.749	26.677	26.452
Obligationer (afdækningsaktiver)	22.689	12.158	10.420	9.323	7.418
Andre afdækningsaktiver	6.645	520	150	630	311
Valutatertinsforretninger	20	389	539	221	143
Øvrige aktiver	767	1.226	880	552	657
Aktiver i alt	62.940	66.715	70.191	76.644	77.230
Egenkapital	6.868	7.672	8.140	8.339	8.606
Hensættelser til pensions- og investeringskontrakter	54.091	57.866	61.317	66.707	67.806
Afdækningspassiver	560	20	209	160	68
Valutatertinsforretninger	424	11	64	795	361
Gæld og hensatte forpligtelser	997	1.146	461	643	389
Passiver i alt	62.940	66.715	70.191	76.644	77.230

Balance, koncernen, mio. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015
Ejendomme	1.425	603	531	79	53
Tilknyttede og ass. virksomheder	1.111	1.142	1.225	1.349	1.564
Kapitalandele mv.	27.321	50.388	53.256	63.158	63.779
Obligationer	33.533	21.125	25.746	26.151	26.312
Afdækningsaktiver	12.707	7.486	12.788	13.494	14.101
Valutatertinsforretninger	20	472	667	481	217
Udlån til bankkunder	3.971	3.882	3.928	3.770	3.458
Investeringsaktiver tilknyttet puljer i bank	1.517	1.460	1.377	1.298	1.181
Øvrige aktiver	2.392	2.775	2.596	3.399	4.480
Aktiver i alt	83.997	89.333	102.113	113.180	115.144
Egenkapital, moder	6.868	7.672	8.140	8.339	8.606
Minoritetsinteresser	14.811	16.922	25.990	30.186	31.466
Hensættelser til pensions- og investeringskontrakter	55.608	59.327	62.693	68.006	68.987
Afdækningspassiver	655	46	247	640	176
Valutatertinsforretninger	424	11	64	795	361
Indlån fra bankkunder	3.834	3.937	4.142	4.296	4.638
Gæld og hensatte forpligtelser	1.797	1.418	837	919	910
Passiver i alt	83.997	89.333	102.113	113.180	115.144

NOTER

(3) Nøgletal

	2011	2012	2013	2014	2015
Afkastnøgletal, pct.:					
Afkast før pensionsafkastskat (N1)	11,6	8,4	6,6	9,2	1,8
Omkostnings- og resultatnøgletal, pct.:					
Omkostningsprocent af medlemsbidrag (N3)	1,2	1,2	1,1	1,2	1,1
Omkostningsprocent af hensættelser (N4)	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04
Omkostninger pr. medlem (kr.) (N5)	578	598	523	580	560
Omkostningsresultat (N6)	0,04	0,01	0,01	-0,04	0,01
Risikonøgletal, pct.:					
Risikoresultat (N7)	0,09	0,33	0,09	-0,09	0,23
Konsolideringsnøgletal, pct.:					
Bonusgrad (N8)	5,2	7,9	8,9	11,6	10,9
Medlemskapitalgrad (N9)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapitalgrad (N10)	15,2	14,7	14,9	14,5	14,4
Overdækningsgrad (N11)	9,6	9,8	10,1	10,8	10,9
Solvensdækning (N12)	291	324	334	422	443
Forrentningsnøgletal, pct.:					
Egenkapitalforrentning før skat (N13)	5,1	12,9	7,7	4,5	5,5
Egenkapitalforrentning efter skat (N14)	5,1	12,9	7,7	4,5	5,5
Forrentning af medlemmernes midler efter omkostninger før skat (N15)	13,4	-0,8	6,5	10,0	0,8
Forrentning af medlemskonti før skat (N16)	-	-	-	-	-
Forrentning af ansvarlig lånekapital før skat (N17)	-	-	-	-	-
Forrentning af særlige bonushensættelser af type A før skat (N18)	-	-	-	-	-
Forrentning af særlige bonushensættelser af type B før skat (N19)	-	-	-	-	-

Som bilag 6 er vedlagt "Læsevejledning til nøgletal". I bilag 5 er nøgletalsoversigt for perioden 1995-2015.

NOTER

	REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(4) Medlemsbidrag, brutto					
Ordinære bidrag fra medlemmer		2.287.698	2.226.562	2.287.698	2.226.562
Medbragte udtrædelsesgodtgørelser		50.452	2.042	50.452	2.042
Arbejdsmarkedsbidrag		-147.198	-141.715	-147.198	-141.715
		<u>2.190.952</u>	<u>2.086.889</u>	<u>2.190.952</u>	<u>2.086.889</u>
Fordeling af medlemsbidrag, brutto:					
Bidrag, løbende		2.140.500	2.084.847	2.140.500	2.084.847
Bidrag, engangsindskud		50.452	2.042	50.452	2.042
		<u>2.190.952</u>	<u>2.086.889</u>	<u>2.190.952</u>	<u>2.086.889</u>
Bidrag, individuelt tegnede ordninger		520.460	444.559	520.460	444.559
Bidrag, tegnet som led i ansættelsesforhold		1.670.492	1.642.330	1.670.492	1.642.330
		<u>2.190.952</u>	<u>2.086.889</u>	<u>2.190.952</u>	<u>2.086.889</u>
Bidrag, medlemmer med bopæl i Danmark		2.157.678	2.047.431	2.157.678	2.047.431
Bidrag, medlemmer med bopæl i andre EU-lande		27.944	27.236	27.944	27.236
Bidrag, medlemmer med bopæl i øvrige lande		5.330	12.222	5.330	12.222
		<u>2.190.952</u>	<u>2.086.889</u>	<u>2.190.952</u>	<u>2.086.889</u>
Antal medl., individuelt tegnede ordninger		9.189	8.675	9.189	8.675
Antal medl., tegnet som led i ansættelsesforhold		32.176	31.603	32.176	31.603
		<u>41.365</u>	<u>40.278</u>	<u>41.365</u>	<u>40.278</u>
Heraf antal medl., gruppeforsikring kritisk sygdom		21.216	20.151	21.216	20.151
Præmie, gruppeforsikring kritisk sygdom, som er finansieret af årets bonus		16.685	15.140	16.685	15.140
Alle pensionsordninger er med ret til bonus.					
(5) Renteindtægter og udbytter mv.					
Børsnoterede danske kapitalandele		0	0	35.523	20.917
Unoterede danske kapitalandele		5.608	2.781	5.608	4.466
Børsnoterede udenlandske kapitalandele		0	0	1.363.249	1.403.565
Unoterede udenlandske kapitalandele		744.418	718.956	751.952	782.608
Børsnoterede danske investeringsforeningsandele		0	0	-77.527	-101.674
Unoterede danske investeringsforeningsandele		0	164	6.601	2.929
Børsnoterede udenlandske investeringsforeningsandele		0	0	3.097	2.590
Danske obligationer		28.804	75.009	514.069	602.819
Udenlandske obligationer		1.423	3.631	1.423	3.631
Pantesikrede udlån		169	280	838.013	547.992
Renteswaps		70.612	97.287	70.612	97.287
Renteindtægter i øvrigt		-49	2.914	16.632	3.239
		<u>850.985</u>	<u>901.022</u>	<u>3.529.251</u>	<u>3.370.371</u>

NOTER

	REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(6) Kursreguleringer					
Investeringsejendomme		-50	22.871	-51	141.873
Børsnoterede danske kapitalandele		0	0	352.267	164.877
Unoterede danske kapitalandele		9.384	-9.746	-2.199	-30.238
Børsnoterede udenlandske kapitalandele		0	0	4.496.170	6.922.342
Unoterede udenlandske kapitalandele		-41.473	19.777	-23.461	31.665
Børsnoterede danske investeringsforeningsandele		0	0	270	145
Unoterede danske investeringsforeningsandele		41.074	273.873	44.278	281.862
Børsnoterede udenlandske investeringsforeningsandele		442.256	109.894	474.504	244.840
Refunderede kapitalforvaltningsafgifter mv.		46.686	34.275	46.686	34.275
Danske obligationer		-44.942	-21.746	-550.451	638.212
Udenlandske obligationer		-1.157	-3.512	-698.479	897.649
Pantesikrede udlån		-47	-103	-47	-103
Renteswaps		-134.204	1.132.977	-134.204	1.132.977
Andre finansielle instrumenter (aktieoptioner og valutaterminsforretninger mv.)		-2.668.561	-2.197.746	-3.465.288	-3.226.277
Kursreguleringer i øvrigt		-526	-35.701	-37.975	57.306
		<u>-2.351.560</u>	<u>-674.886</u>	<u>502.020</u>	<u>7.291.404</u>
(7) Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed					
Omkostninger ved køb og salg af værdipapirer		-68	-125	-69.222	-49.612
Forvaltningsafgifter		-4.623	-2.916	-4.623	-2.916
Øvrige omkostninger		-25.912	-24.369	-367.505	-277.096
		<u>-30.603</u>	<u>-27.409</u>	<u>-441.349</u>	<u>-329.623</u>
(8) Pensionsafkastskat					
Regulering tidligere år		-2.121	-488	-2.121	-488
Årets pensionsafkastskat		-374.086	-621.985	-374.086	-621.985
		<u>-376.207</u>	<u>-622.473</u>	<u>-376.207</u>	<u>-622.473</u>

Skattemæssig effekt der kan tilskrives anden totalindkomst er 0 i året.

NOTER

	REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(9) Udbetalte ydelser					
Summer ved død:					
Ugiftesummer		-574	-2.121	-574	-2.121
Dødssummer		-5.559	-3.075	-5.559	-3.075
		<u>-6.133</u>	<u>-5.196</u>	<u>-6.133</u>	<u>-5.196</u>
Summer ved sygdom:					
Kritisk sygdom		-13.910	-15.255	-13.910	-15.255
Summer ved udløb:					
Alderssummer		-4.380	-22.533	-4.380	-22.533
Pensions- og renteydelser:					
Livrenteydelser		-6.796	-6.807	-6.796	-6.807
Alderspensioner		-1.267.135	-1.179.864	-1.267.135	-1.179.864
Invalidepensioner		-251.233	-251.343	-251.233	-251.343
Ægtefællepensioner		-229.576	-219.253	-229.576	-219.253
Børnepensioner		-23.455	-25.055	-23.455	-25.055
		<u>-1.778.194</u>	<u>-1.682.322</u>	<u>-1.778.194</u>	<u>-1.682.322</u>
Udtrædelsesgodtgørelser		-19.355	-15.419	-19.355	-15.419
Udgifter til revalidering og sygebehandling		-1.237	-1.528	-1.237	-1.528
I alt		<u>-1.823.210</u>	<u>-1.742.253</u>	<u>-1.823.210</u>	<u>-1.742.253</u>
Af pensions- og renteydelser udgør konverteringer		-1.116	-3.525	-1.116	-3.525
Aldersafhængige tillæg udgør		-513.575	-369.528	-513.575	-369.528

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN		
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(10) Administrationsomkostninger					
Personaleudgifter	-30.320	-28.370	-95.085	-89.321	
Andre administrationsomkostninger	-38.271	-33.783	-89.364	-77.273	
	-68.592	-62.153	-184.450	-166.594	
Refunderet af Lægernes Pensionsbank A/S	19.882	16.583	-	-	
Interne administrationsomk. i alt	-48.710	-45.570	-184.450	-166.594	
Overført til investeringsvirksomhed	24.541	21.238	24.541	21.238	
Omkostninger ved bankvirksomhed	0	0	135.680	121.024	
	-24.169	-24.332	-24.229	-24.332	
Personaleudgifter specificeres således:					
Lønninger mv.	-37.969	-35.271	-89.230	-83.643	
Overført til Lægernes Pensionsbank A/S	15.130	12.403	15.130	12.403	
Pensioner	-4.073	-2.240	-9.388	-7.768	
Udgifter til social sikring	-229	-510	-1.969	-1.840	
Lønsumsafgift	-3.180	-2.752	-9.629	-8.473	
	-30.320	-28.370	-95.085	-89.321	
Antal ansatte					
Det gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede i regnskabsåret	26,6	25,3	103,0	94,4	
Optjent direktion:					
Chresten Dengsøe, adm. direktør (tiltrådt august 2015)	-1.026	-	-1.704	-	
Lasse Lind Bargmann, direktør (tiltrådt december 2015)	-	-	-229	-	
Ralf Magnussen (konstitueret direktør juni og juli 2015)	-342	-	-549	-	
Niels Lihn Jørgensen (fratrådt maj 2015)	-1.187	-2.011	-1.974	-3.321	
Bjarne Stech (fratrådt november 2014)	-	-	-	-4.145	
	-2.555	-2.011	-4.456	-7.466	
Se note 32 for opsigelsesvarsler for direktionen					

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN		
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(10) Optjent bestyrelse:					
Formand Lægernes Pensionskasse og Lægernes Pensionsbank A/S					
Linda Nielsen (Indtrådt i april 2014)	-200	-133	-400	-267	
Næstformand Lægernes Pensionskasse					
Marianne Ingerslev Holt	-130	-130	-130	-130	
Medlemmer					
Jesper Rangvid	-110	-110	-220	-211	
Peter Lindholm	-110	-110	-110	-110	
Peter Melchior*	-110	-110	-240	-240	
Phillip Bennet	-110	-110	-110	-110	
Klaus Friis Andersen	-110	-110	-110	-110	
Mikael Rosenmejer (Udtrådt i april 2014)	-	-67	-	-133	
Birger Grubbe	-	-	-110	-110	
Jens Ove Nielsen	-	-	-110	-110	
	<u>-880</u>	<u>-880</u>	<u>-1.540</u>	<u>-1.531</u>	
* Næstformand i Lægernes Pensionsbank A/S					
Optjent:					
Ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på pensionskassens risikoprofil ("andre risikotagere")					
Fast løn	-13.519	-8.367	-31.524	-20.179	
	<u>-13.519</u>	<u>-8.367</u>	<u>-31.524</u>	<u>-20.179</u>	
Antal ansatte udgør :					
Direktion	0,5	0,6	1,0	1,0	
Bestyrelsen	7,0	7,0	9,0	9,0	
Ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på pensionskassens risikoprofil	8,4	6,0	21,5	16,0	
Direktionen, bestyrelsen og særlige risikotagere modtager ikke variabelt vederlag (herunder særlige incitamentsprogrammer mv.)					
Der er ikke særlige pensionsforpligtelser eller andre forpligtelser vedrørende direktionen ud over de i note 32 angivet.					
Revisionshonorar					
Samlet honorar til den generalforsamlingsvalgte revisionsvirksomhed, der udfører den lovpligtige revision:					
Lovpligtig revision af årsregnskaber	-628	-628	-1.621	-1.593	
Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	-154	-154	-268	-266	
Skatterådgivning	-368	0	-368	0	
Andre ydelser	-55	0	-55	-18	
I alt honorarer	<u>-1.205</u>	<u>-781</u>	<u>-2.312</u>	<u>-1.876</u>	

NOTER

	REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(11) Renteindtægter ved bankvirksomhed					
Udlån og andre tilgodehavender				103.413	130.154
Obligationer				8.606	13.715
Valuta-, rente-, aktie-, råvare- og andre kontrakter samt afledte finansielle instrumenter i alt				-1.208	-1.369
				<u>110.811</u>	<u>142.500</u>
(12) Renteudgifter ved bankvirksomhed					
Kreditinstitutter				-499	-1
Indlån og anden gæld				-16.724	-26.052
Øvrige renteudgifter				-58	-73
				<u>-17.172</u>	<u>-26.126</u>
(13) Gebyrer og provisionsindtægter mv. ved bankvirksomhed					
Udbytte af kapitalandele				630	1.270
Gebyrer og provisionsindtægter				108.318	88.042
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter				-7.073	-7.033
				<u>101.875</u>	<u>82.279</u>
(14) Kursreguleringer ved bankvirksomhed					
Obligationer				-11.063	-10.406
Øvrige				0	3.468
Kursreguleringer i alt				<u>-11.063</u>	<u>-6.939</u>
Aktiver tilknyttet puljeordninger				-105.143	-105.143
Indlån i puljeordninger				105.143	105.143
				<u>-11.063</u>	<u>-6.939</u>
(15) Omkostninger ved bankvirksomhed					
Omkostninger ved bankvirksomhed i alt				-115.738	-104.420
				<u>-115.738</u>	<u>-104.420</u>
(16) Nedskrivninger på udlån mv. ved bankvirksomhed					
Ændring i nedskrivninger				5.752	-3.866
Indgået på tidligere afskrevne fordringer				0	-192
				<u>5.752</u>	<u>-4.058</u>

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN		
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(17) Skat					
Pensionsafkastskat for egenkapitalen					
Skyldig pensionsafkastskat		-9.700	0	-9.700	0
Ændring i hensættelse til udskudt skat		226.595	-328.334	226.595	-328.334
		<u>216.896</u>	<u>-328.334</u>	<u>216.896</u>	<u>-328.334</u>
Beregnet skat af årets skattepligtige indkomst				-3.719	-6.172
Ændring i hensættelse til udskudt skat				45	64
Efterregulering i tidligere års skat				-1.027	1.200
Effekt af ændring i skatteprocent				3	0
				<u>-4.698</u>	<u>-4.909</u>
Skat i alt		<u>216.896</u>	<u>-328.334</u>	<u>212.198</u>	<u>-333.243</u>
Aktuel skatteprocent for Lægernes Pensionsbank A/S				25,3	19,8
Effektiv skatteprocent				<u>25,3</u>	<u>19,8</u>

I 2015 er der udlodnet omtegningsbonus, som er tilskrevet medlemmets depot. Derudover overstiger invidid PAL'en institut PAL'en dette medfører et skatteaktiv til egenkapitalen ultimo 2015. Den del af skatteaktivet der kan henføres til omtegning forrentes.

(18) Software mv.					
Anskaffelsessum primo	43.595	38.729	52.839	47.973	
Årets tilgang	3.247	4.866	3.247	4.866	
Årets afgang	27.073	0	27.073	0	
Anskaffelsessum ultimo	<u>19.769</u>	<u>43.595</u>	<u>29.012</u>	<u>52.839</u>	
Afskrivninger primo	32.486	28.827	41.696	37.724	
Årets afskrivninger	3.940	3.659	3.973	3.972	
Årets afgang	27.073	0	27.073	0	
Afskrivninger ultimo	<u>9.353</u>	<u>32.486</u>	<u>18.596</u>	<u>41.696</u>	
Bogført værdi ultimo	<u>10.416</u>	<u>11.109</u>	<u>10.416</u>	<u>11.142</u>	
(19) Driftsmidler mv.					
Anskaffelsessum primo	3.351	3.270	5.330	5.249	
Årets tilgang	1.424	81	1.424	81	
Årets afgang	1.209	0	1.209	0	
Anskaffelsessum ultimo	<u>3.565</u>	<u>3.351</u>	<u>5.545</u>	<u>5.330</u>	
Afskrivninger primo	1.744	1.523	3.692	3.426	
Årets afskrivninger	336	221	368	266	
Årets afgang	1.209	0	1.209	0	
Afskrivninger ultimo	<u>871</u>	<u>1.744</u>	<u>2.851</u>	<u>3.692</u>	
Bogført værdi ultimo	<u>2.694</u>	<u>1.607</u>	<u>2.694</u>	<u>1.638</u>	

NOTER

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
(20) Investeringsejendomme				
Dagsværdi primo	0	188.400	79.201	531.400
Tilgang i årets løb	0	2.398	0	6.421
Afgang i årets løb	0	-190.798	-26.483	-480.851
Årets værdiregulering til dagsværdi	0	0	0	22.231
Dagsværdi ultimo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>52.718</u>	<u>79.201</u>
Vægtet gennemsnit af afkastprocenter, bolig	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3,58%</u>	<u>3,58%</u>

Der har ved måling af investeringsejendomme været involveret ekstern valuar.

(21) Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Ejendomsinvesteringer	<u>60.582</u>	<u>324.990</u>		
Navn og hjemsted:	Ejerandel		Årsresultat	Egenkapital
	pensionskasse		100%	100%
Kongegården Holding P/S, København	100%		1.120	44.481
Christiansgården Holding P/S, København	100%		467	16.043
LPK Ejendomme Komplementar Aps	100%		5	58
Alternative investeringer	<u>491.896</u>	<u>187.527</u>		
Navn og hjemsted:	Ejerandel		Årsresultat	Egenkapital
	pensionskasse		100%	100%
LPK Alternative Investments Kompl. ApS	100%		-8	37
Lægernes Pensionskasse Gode Wind II K/S	100%		-205	491.859
Bankvirksomhed	<u>289.502</u>	<u>277.608</u>		
Navn og hjemsted:	Ejerandel		Årsresultat	Egenkapital
	pensionskasse		100%	100%
Lægernes Pensionsbank A/S, København	100%		32.252	289.502

NOTER

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		Årsresultat 100%	Egenkapital 100%
	2015	2014		
(21) Kapitalandele i tilknyttede virksomheder (fortsat)				
Investeringsforeninger	55.462.698	52.650.503		
Navn (hjemsted i København)	Ejerandel pensionskasse	Ejerandel koncern		
Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering:				
LPI Obligationer Europa II (aktiv forvaltning, 3<varighed<7)	100,0%	100,0%	-419	9.030.141
LPI Professionel Indeksobligationer II (aktiv forvaltning)	100,0%	100,0%	-27.609	971.153
LPI Aktier Asien II (indeksportefølje, MSCI Pacific)	52,4%	52,4%	344.128	2.025.855
LPI Aktier Europa II (indeksportefølje, MSCI Europa)	38,7%	38,7%	504.075	6.820.254
LPI Aktier Europa III (aktiv forvaltning, MSCI Europa)	100,0%	100,0%	444.083	2.315.531
LPI Aktier Globale II (aktiv forvaltning, MSCI Verden)	39,9%	39,9%	1.215.522	8.786.927
LPI Aktier Globale III (aktiv forvaltning, MSCI Verden)	100,0%	100,0%	385.624	2.740.784
LPI Aktier Globale IV (aktiv forvaltning, MSCI Verden)	100,0%	100,0%	317.721	2.223.765
LPI Aktier Globale VI	100,0%	100,0%	229.265	1.772.584
LPI Aktier Globale VII	100,0%	100,0%	341.911	2.119.066
LPI Aktier Asien III (aktiv forvaltning, MSCI Asia ex. Japan)	100,0%	100,0%	118.833	1.891.457
LPI Aktier USA II (indeksportefølje, S&P 500)	42,0%	42,0%	1.475.228	9.410.905
LPI Aktier USA III (aktiv forvaltning, MSCI USA)	67,7%	67,7%	147.309	2.866.025
LPI Aktier Emerging Markets II (aktiv forvaltning)	100,0%	100,0%	-152.479	1.859.630
LPI Aktier Emerging Markets III (Indeksportefølje)	9,6%	9,6%	-109.877	3.070.816
LPI Obligationer Europa III	92,4%	92,4%	-61.591	5.472.532
LPI Aktier Globale X	100,0%	100,0%	19.469	1.798.019
LPI Aktier Ejendomme Globale (aktiv forvaltning)	0,0%	0,0%	8.845	0
Investeringsforeningen Lægernes Pensionsinvestering:				
LPI Aktier Danmark (aktiv forvaltning, OMXCCapGI)	0,0%	49,9%	215.110	888.604
LPI Aktier Europa (indeksportefølje, MSCI Europa)	0,0%	1,4%	6.177	121.027
LPI Aktier Europa IV (aktiv forvaltning, MSCI Europa)	0,0%	0,1%	69.556	601.295
LPI Aktier USA (indeksportefølje, S&P 500)	0,0%	1,3%	31.450	194.670
LPI Aktier USA IV (aktiv forvaltning, MSCI USA)	0,0%	0,4%	67.414	547.420
LPI Aktier Globale (aktiv forvaltning, MSCI Verden)	0,0%	0,1%	130.013	858.199
LPI Aktier Globale V (aktiv forvaltning, MSCI Verden)	0,0%	0,0%	189.997	1.156.472
LPI Aktier Globale VIII (aktiv forvaltning, MSCI Verden, Akk)	0,0%	54,5%	-12.628	335.544
LPI Aktier Globale IX (aktiv forvaltning, MSCI Verden, Akk.)	0,0%	55,8%	-14.882	345.430
LPI Aktier Asien (indeksportefølje, MSCI Pacific)	0,0%	0,7%	34.900	306.659
LPI Aktier/obl.globale (balanceret mix, akk.)	0,0%	0,0%	9.709	0
LPI Obligationer High Yield Globale (aktiv forvaltning, akk.)	80,3%	80,3%	-332.564	7.820.446
LPI Obligationer High Yield Globale II (aktiv forvaltning)	47,3%	47,3%	-49.905	1.314.758
LPI Obligationer Europa (aktiv forvaltning, 3<varighed<7)	0,0%	0,2%	-19.641	2.645.674
LPI Obligationer Europa IV (Akk.)	0,0%	41,6%	-5.369	482.780
LPI Obligationer Europa (aktiv forvaltning, kort varighed<3)	0,0%	11,2%	0	737.508
LPI Korte obligationer	0,0%	0,0%	8.669	0
LPI Indeksobligationer (aktiv forvaltning)	0,0%	54,3%	-4.556	166.134
LPI Aktier Emerging Markets (akt. forv., MSCI Emerg. Mkts)	43,9%	44,6%	-31.791	289.882
LPI Obligationer Emerging Markets (aktiv forvaltning)	99,7%	99,9%	-115.489	751.285
LPI Obligationer Emerging Markets II (Aktiv forv. AKK)	49,8%	49,9%	-246.222	1.523.478
LPI Obligationer Investment Grade Globale (aktiv forvaltning)	87,9%	88,0%	-8.386	1.024.241
LPI Obligationer Investment Grade Globale II (akt.forv. Akk.)	99,8%	99,9%	-4.165	858.279
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder i alt	56.304.678	53.440.628		

NOTER

	REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(22) Udlån til tilknyttede virksomheder					
Udlån til Lægernes Pensionsbank A/S		<u>550.000</u>	<u>550.000</u>		
Se note 42 for yderligere oplysninger.					
(23) Kapitalandele i associerede virksomheder					
Kapitalandele i associerede virksomheder		<u>1.564.052</u>	<u>1.349.195</u>	<u>1.564.052</u>	<u>1.349.195</u>
Navn og hjemsted (ejendomsinvesteringer):		Ejerandel		Årsresultat	Egenkapital
Ejendomspartnerselskabet af 1/7 2003, København		25,50%		252.900	3.047.200
Komplementarselskabet af 1/7 2003 A/S, København		25,50%		10	609
Frederiksberg Centret I/S, København		33,33%		216.346	1.707.904
Danish real estate credit I general partner ApS		22,58%		-17	64
Danish real estate credit I KS		22,58%		41.067	963.391
(24) Afledte finansielle instrumenter					
Modtaget sikkerhedsstillelse i form af statsobligationer i zone-A lande udgør		<u>76.531</u>	<u>271.858</u>	<u>76.531</u>	<u>271.858</u>
Renteswaps indgået i kroner og euro til afdækning af renterisiko på de pensionsmæssige hensættelser. Kontrakterne er receiverswaps med løbetider op til 20 år. Dagsværdien udgør		<u>309.698</u>	<u>626.755</u>	<u>309.698</u>	<u>626.755</u>
Afgivet sikkerhedsstillelse i form af statsobligationer i zone-A lande udgør		<u>26.775</u>	<u>0</u>	<u>26.775</u>	<u>0</u>
Dagsværdi af salg af fremmed valuta på termin		<u>143.257</u>	<u>221.100</u>	<u>216.791</u>	<u>481.289</u>
Dagsværdi i alt (aktiver)		<u>452.954</u>	<u>847.856</u>	<u>526.488</u>	<u>1.108.045</u>
Renteswaps indgået i kroner og euro til afdækning af renterisiko på de pensionsmæssige hensættelser. Kontrakterne er receiverswaps med løbetider op til 20 år. Dagsværdien udgør		<u>67.586</u>	<u>108.198</u>	<u>67.586</u>	<u>108.198</u>
Dagsværdi af aktieoptionskontrakter/aktiefutures		<u>0</u>	<u>51.886</u>	<u>0</u>	<u>51.886</u>
Dagsværdi af salg af fremmed valuta på termin		<u>361.398</u>	<u>794.795</u>	<u>469.449</u>	<u>1.274.648</u>
Dagsværdi i alt (passiver)		<u>428.985</u>	<u>954.879</u>	<u>537.035</u>	<u>1.434.732</u>
Dagsværdi netto		<u>23.969</u>	<u>-107.024</u>	<u>-10.547</u>	<u>-326.687</u>
(25) Udlån til bankkunder					
På anfordring				188.959	175.095
Til og med 3 måneder				1.114.896	1.354.405
Over 3 måneder og til og med 1 år				231.458	253.696
Over 1 år og til og med 5 år				775.874	816.681
Over 5 år				<u>1.146.498</u>	<u>1.170.409</u>
				<u>3.457.685</u>	<u>3.770.286</u>

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN		
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(26) Eventualaktiver					
SKAT har den 25. november 2015 udsendt endeligt styresignal vedrørende EU dommen i ATP sagen. SKAT anerkender i overensstemmelse med EU-dommen at et pensionsinstitut kan udgøre en "investeringsforening" efter momsfratagelsen for "forvaltning af investeringsforeninger". I styresignalerne angiver SKAT ikke nærmere om, hvornår disse betingelser skal anses for opfyldt. Det beror således på en konkret vurdering af det enkelte pensionsinstitut, om dette er omfattet af investeringsforeningsbegrebet. Lægernes Pensionskasse har igangsat tilbagesøgningssag mod SKAT. Da sagerne behandles enkeltvis af SKAT er der stor usikkerhed på hvilket beløb, der kan forventes tilbagebetalt. Det forventes at der i 2016 kommer en afklaring af dette.					
(27) Pensionshensættelser					
Pensionshensættelser i alt					
Pensionshensættelser primo	60.007.306	56.379.941	60.007.306	56.379.941	
Akkumuleret værdiregulering primo	-2.694.849	-1.643.831	-2.694.849	-1.643.831	
Retrospektive hensættelser primo	57.312.457	54.736.110	57.312.457	54.736.110	
Overflytning ved omtegning (med omtegningsbonus)	574.649	0	574.649	0	
Medlemsbidrag	2.188.007	2.086.985	2.188.007	2.086.985	
Rentetilskrivning	1.502.722	2.159.569	1.502.722	2.159.569	
Pensionsydelse	-1.823.210	-1.742.248	-1.823.210	-1.742.248	
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-28.663	-1.564	-28.663	-1.564	
Risikogevinster efter tilskrivning af risikobonus	-135.963	48.386	-135.963	48.386	
Administrationshensættelse	16.561	25.219	16.561	25.219	
Retrospektive hensættelser ultimo	59.606.560	57.312.457	59.606.560	57.312.457	
Akkumuleret værdiregulering ultimo:					
Styrkelse til markedsværdigrundlag	1.608.012	2.694.851	1.608.012	2.694.851	
	61.214.572	60.007.308	61.214.572	60.007.308	
Anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner	-180	-1	-180	-1	
Pensionshensættelser ultimo	61.214.392	60.007.306	61.214.392	60.007.306	
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:					
Garanterede ydelser	26.982.299	28.790.902	26.982.299	28.790.902	
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	16.732.430	15.763.217	16.732.430	15.763.217	
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	17.499.663	15.453.188	17.499.663	15.453.188	
	61.214.392	60.007.306	61.214.392	60.007.306	
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	-180	-1	-180	-1	

De garanterede ydelser er opgjort uden hensyntagen til omskrivning til hvilende pensioner og tilbagekøb.

Til sikkerhed for de pensionsmæssige forpligtelser 67.806.417 t. kr. er der registreret aktiver for i alt 69.942.320 t. kr. der fordeler sig på obligationer 23.178.335 t. kr., grunde og bygninger 60.582 t. kr., investeringsbeviser 43.249.767 t. kr. og unoterede kapitalandele 3.453.636 t. kr.

NOTER

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
Afdelingen LPUA				
Pensionshensættelser primo	4.608.620	4.362.098	4.608.620	4.362.098
Akkumuleret værdiregulering primo	-1.236.491	-835.216	-1.236.491	-835.216
Retrospektive hensættelser primo	3.372.130	3.526.882	3.372.130	3.526.882
Overflytning ved omtegning (med omtegningsbonus)	-1.219.929	0	-1.219.929	0
Medlemsbidrag	0	96	0	96
Rentetilskrivning	76.397	124.943	76.397	124.943
Pensionsydelse	-167.742	-277.601	-167.742	-277.601
Omkostningsstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	1.023	1.609	1.023	1.609
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-17.235	-2.268	-17.235	-2.268
Administrationshensættelse	-1.076	-1.532	-1.076	-1.532
Retrospektive hensættelser ultimo	2.043.568	3.372.130	2.043.568	3.372.130
Akkumuleret værdiregulering ultimo:				
Styrkelse til markedsværdigrundlag	696.739	1.236.491	696.739	1.236.491
	2.740.307	4.608.620	2.740.307	4.608.620
Anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	0	0	0
Pensionshensættelser ultimo	2.740.307	4.608.620	2.740.307	4.608.620
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	2.687.566	4.521.410	2.687.566	4.521.410
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	0	0	0	0
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	52.741	87.210	52.741	87.210
	2.740.307	4.608.620	2.740.307	4.608.620
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner				
	0	0	0	0
Pensionshensættelser, LPUA, specificeret efter rentegruppe:				
Rentegruppe 4,0 D				
Garanterede ydelser	2.686.636	4.120.455	2.686.636	4.120.455
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	0	0	0	0
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	52.709	0	52.709	0
	2.739.345	4.120.455	2.739.345	4.120.455
Rentegruppe 4,0 C				
Garanterede ydelser	930	400.956	930	400.956
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	0	0	0	0
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	32	87.210	32	87.210
	962	488.166	962	488.166
Rentegrupper i alt, LPUA				
Garanterede ydelser	2.687.566	4.521.410	2.687.566	4.521.410
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	0	0	0	0
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	52.741	87.210	52.741	87.210
	2.740.307	4.608.620	2.740.307	4.608.620

NOTER

REGNSKAB

1.000 KR.

PENSIONS KASSE

2015

2014

KONCERN

2015

2014

Afdelingen LP

Pensionshensættelser primo	55.344.471	51.957.807	55.344.471	51.957.807
Akkumuleret værdiregulering primo	-1.452.599	-804.399	-1.452.599	-804.399
Retrospektive hensættelser primo	53.891.872	51.153.408	53.891.872	51.153.408
Overflytning ved omtegning (med omtegningsbonus)	1.794.578	0	1.794.578	0
Medlemsbidrag	2.141.874	2.086.889	2.141.874	2.086.889
Rentetilskrivning	1.425.047	2.033.786	1.425.047	2.033.786
Pensionsydelse	-1.646.420	-1.455.396	-1.646.420	-1.455.396
Omkostningsstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-29.373	-3.164	-29.373	-3.164
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-118.794	49.566	-118.794	49.566
Administrationshensættelse	17.693	26.782	17.693	26.782
Retrospektive hensættelser ultimo	57.476.476	53.891.872	57.476.476	53.891.872
Akkumuleret værdiregulering ultimo:				
Styrkelse til markedsværdigrundlag	906.459	1.452.599	906.459	1.452.599
	58.382.935	55.344.471	58.382.935	55.344.471
Anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	0	0	0
Pensionshensættelser ultimo	58.382.935	55.344.471	58.382.935	55.344.471
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	24.218.814	24.215.276	24.218.814	24.215.276
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	16.732.430	15.763.217	16.732.430	15.763.217
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	17.431.691	15.365.978	17.431.691	15.365.978
	58.382.935	55.344.471	58.382.935	55.344.471
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	0	0	0

NOTER

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
Pensionshensættelser, LP, specificeret efter rentegruppe:				
Rentegruppe 3,5 D				
Garanterede ydelser	938.716	1.705.447	938.716	1.705.447
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	121	549	121	549
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	12.511	21.129	12.511	21.129
	<u>951.348</u>	<u>1.727.126</u>	<u>951.348</u>	<u>1.727.126</u>
Rentegruppe 3,5 C				
Garanterede ydelser	1.556.733	2.465.351	1.556.733	2.465.351
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	50.938	92.997	50.938	92.997
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	115.817	182.097	115.817	182.097
	<u>1.723.488</u>	<u>2.740.445</u>	<u>1.723.488</u>	<u>2.740.445</u>
Rentegruppe 3,5 B				
Garanterede ydelser	308.468	102.179	308.468	102.179
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	24.215	6.461	24.215	6.461
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	48.824	17.679	48.824	17.679
	<u>381.507</u>	<u>126.319</u>	<u>381.507</u>	<u>126.319</u>
Rentegruppe 3,5 A				
Garanterede ydelser	25.084	4.752	25.084	4.752
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	940	0	940	0
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	5.826	1.007	5.826	1.007
	<u>31.850</u>	<u>5.759</u>	<u>31.850</u>	<u>5.759</u>
Rentegruppe 3,0 C				
Garanterede ydelser	82.309	173.237	82.309	173.237
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	916	13.989	916	13.989
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	5.004	16.779	5.004	16.779
	<u>88.229</u>	<u>204.004</u>	<u>88.229</u>	<u>204.004</u>
Rentegruppe 3,0 B				
Garanterede ydelser	169.382	143.825	169.382	143.825
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	38.632	30.629	38.632	30.629
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	40.565	32.571	40.565	32.571
	<u>248.579</u>	<u>207.024</u>	<u>248.579</u>	<u>207.024</u>
Rentegruppe 3,0 A				
Garanterede ydelser	13.180	6.417	13.180	6.417
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	303	370	303	370
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	3.145	1.807	3.145	1.807
	<u>16.628</u>	<u>8.593</u>	<u>16.628</u>	<u>8.593</u>
Rentegruppe 0,0				
Garanterede ydelser	21.124.942	19.614.067	21.124.942	19.614.067
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	16.616.365	15.618.222	16.616.365	15.618.222
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	17.199.999	15.092.910	17.199.999	15.092.910
	<u>54.941.306</u>	<u>50.325.200</u>	<u>54.941.306</u>	<u>50.325.200</u>
Rentegrupper i alt, LP				
Garanterede ydelser	24.218.814	24.215.276	24.218.814	24.215.276
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	16.732.430	15.763.217	16.732.430	15.763.217
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	17.431.691	15.365.978	17.431.691	15.365.978
	<u>58.382.935</u>	<u>55.344.471</u>	<u>58.382.935</u>	<u>55.344.471</u>

NOTER

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
Afdelingen LR				
Pensionshensættelser primo	34.392	40.020	34.392	40.020
Akkumuleret værdiregulering primo	-1.698	-1.039	-1.698	-1.039
Retrospektive hensættelser primo	32.694	38.981	32.694	38.981
Medlemsbidrag	0	0	0	0
Rentetilskrivning	728	354	728	354
Pensionsydelse	-6.796	-6.878	-6.796	-6.878
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-9	-9	-9	-9
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	120	246	120	246
Administrationshensættelse	0	0	0	0
Retrospektive hensættelser ultimo	26.737	32.694	26.737	32.694
Akkumuleret værdiregulering ultimo:				
Styrkelse til markedsværdigrundlag	1.469	1.698	1.469	1.698
	28.206	34.392	28.206	34.392
Anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	0	0	0
Pensionshensættelser ultimo	28.206	34.392	28.206	34.392
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	28.206	34.392	28.206	34.392
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	0	0	0	0
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	0	0	0
	28.206	34.392	28.206	34.392
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	0	0	0
Pensionshensættelser specificeret efter rentegruppe: Grundlagsrenten er 1 pct. for hele bestanden i LR.				

NOTER

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
Afdelingen LE				
Pensionshensættelser primo	19.824	20.017	19.824	20.017
Akkumuleret værdiregulering primo	-4.062	-3.178	-4.062	-3.178
Retrospektive hensættelser primo	15.762	16.839	15.762	16.839
Medlemsbidrag	0	0	0	0
Rentetilskrivning	447	486	447	486
Pensionsydelse	-2.251	-2.372	-2.251	-2.372
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	0	0	0	0
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-54	841	-54	841
Administrationshensættelse	-56	-31	-56	-31
Retrospektive hensættelser ultimo	13.847	15.762	13.847	15.762
Akkumuleret værdiregulering ultimo:				
Styrkelse til markedsværdigrundlag	3.345	4.063	3.345	4.063
	17.192	19.825	17.192	19.825
Anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner	-19	-1	-19	-1
Pensionshensættelser ultimo	17.173	19.824	17.173	19.824
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	17.173	19.824	17.173	19.824
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	0	0	0	0
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	0	0	0
	17.173	19.824	17.173	19.824
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	-19	-1	-19	-1
Pensionshensættelser specificeret efter rentegruppe: Grundlagsrenten er 3 pct. for hele bestanden i LE.				

NOTER

REGNSKAB 1.000 KR.	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
Afdelingen LL				
Pensionshensættelser primo	0	-	0	-
Akkumuleret værdiregulering primo	0	-	0	-
Retrospektive hensættelser primo	0	-	0	-
Medlemsbidrag	46.133	-	46.133	-
Rentetilskrivning	102	-	102	-
Pensionsydelse	0	-	0	-
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-304	-	-304	-
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	0	-	0	-
Administrationshensættelse	0	-	0	-
Retrospektive hensættelser ultimo	45.931	-	45.931	-
Akkumuleret værdiregulering ultimo:				
Styrkelse til markedsværdigrundlag	2	-	2	-
	45.934	-	45.934	-
Anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner	-161	-	-161	-
Pensionshensættelser ultimo	45.773	.	45.773	.
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	30.541	-	30.541	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	0	-	0	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	15.232	-	15.232	-
	45.773	-	45.773	-
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	-161	-	-161	-
Pensionshensættelser specificeret efter rentegruppe: Grundlagsrenten før PAL er 0 pct. for hele bestanden i LL.				

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN		
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(28) Kollektivt bonuspotentiale					
Saldo primo	6.631.563	4.877.378	6.631.563	4.877.378	
Årets ændring	-118.042	1.754.184	-118.042	1.754.184	
	<u>6.513.521</u>	<u>6.631.563</u>	<u>6.513.521</u>	<u>6.631.563</u>	
Kollektivt bonuspotentiale ultimo fordeles således:					
Rentegruppe 4,0 D	4.827	5.749	4.827	5.749	
Rentegruppe 4,0 C	3	0	3	0	
Afdelingen LPUA i alt	<u>4.830</u>	<u>5.749</u>	<u>4.830</u>	<u>5.749</u>	
Rentegruppe 3,5 D	13.758	27.617	13.758	27.617	
Rentegruppe 3,5 C	75.629	135.746	75.629	135.746	
Rentegruppe 3,5 B	27.167	14.720	27.167	14.720	
Rentegruppe 3,5 A	4.714	1.205	4.714	1.205	
Rentegruppe 3,0 C	10.141	27.118	10.141	27.118	
Rentegruppe 3,0 B	28.509	28.115	28.509	28.115	
Rentegruppe 3,0 A	2.364	1.643	2.364	1.643	
Rentegruppe 0,0	5.813.676	5.977.020	5.813.676	5.977.020	
Afdelingen LP i alt	<u>5.975.958</u>	<u>6.213.184</u>	<u>5.975.958</u>	<u>6.213.184</u>	
Afdelingen LR i alt	4.360	4.053	4.360	4.053	
Afdelingen LE i alt	0	0	0	0	
Afdelingen LL i alt	0	0	0	0	
Rentegrupper i alt	<u>5.985.148</u>	<u>6.222.986</u>	<u>5.985.148</u>	<u>6.222.986</u>	
Risikogrupper i alt	<u>494.582</u>	<u>376.861</u>	<u>494.582</u>	<u>376.861</u>	
Omkostningsgrupper i alt	<u>33.791</u>	<u>31.716</u>	<u>33.791</u>	<u>31.716</u>	
Kollektiv bonuspotentiale i alt	<u>6.513.521</u>	<u>6.631.563</u>	<u>6.513.521</u>	<u>6.631.563</u>	
Bonusgrad pr. rentegruppe:					
Rentegruppe 4,0 D	0,2	0,2	0,2	0,2	
Rentegruppe 4,0 C	0,5	0,0	0,5	0,0	
Rentegruppe 3,5 D	2,0	2,2	2,0	2,2	
Rentegruppe 3,5 C	6,0	7,1	6,0	7,1	
Rentegruppe 3,5 B	9,5	14,4	9,5	14,4	
Rentegruppe 3,5 A	16,4	21,6	16,4	21,6	
Rentegruppe 3,0 C	15,2	18,0	15,2	18,0	
Rentegruppe 3,0 B	14,5	17,6	14,5	17,6	
Rentegruppe 3,0 A	15,4	20,2	15,4	20,2	
Rentegruppe 0,0	10,6	11,9	10,6	11,9	
Afdelingen LR	16,3	12,4	16,3	12,4	
Afdelingen LE	0,0	0,0	0,0	0,0	
Afdelingen LL	0,0	0,0	0,0	0,0	

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN	
	2015	2014	2015	2014
1.000 KR.				
(29) Særlige bonushensættelser				
Saldo primo	1.308	1.559	1.308	1.559
Årets ændring	2.708	-252	2.708	-252
	<u>4.016</u>	<u>1.308</u>	<u>4.016</u>	<u>1.308</u>
Særlige bonushensættelser vedrører afdelingerne LR og LL.				
(30) Indlån fra bankkunder				
På anfordring			4.191.698	3.774.621
Til og med 3 måneder			51.051	49.821
Over 3 måneder og til og med 1 år			184.208	204.753
Over 1 år og til og med 5 år			476.648	567.817
Over 5 år			915.091	996.168
			<u>5.818.696</u>	<u>5.593.180</u>
Heraf indlån vedr. puljeordninger			1.180.770	1.297.628
			<u>4.637.926</u>	<u>4.295.551</u>
(31) Gæld til kreditinstitutter				
Gæld til kreditinstitutter (anfordring)			51.258	0
			<u>51.258</u>	<u>0</u>

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN		
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(32) Eventualforpligtelser og pantsætninger mv.					
Der er afgivet investeringstilsagn over for investeringsfonde med		<u>4.453.496</u>	<u>1.924.283</u>	<u>4.453.496</u>	<u>1.924.283</u>
Der er afgivet investeringstilsagn over for investeringer i infrastruktur med		<u>1.079.664</u>	<u>1.626.368</u>	<u>1.079.664</u>	<u>1.626.368</u>
Der er afgivet investeringstilsagn over for byggeprojekter med		<u>960.528</u>	<u>1.053.734</u>	<u>960.528</u>	<u>1.053.734</u>
Byggeprojekterne omfatter udvidelse af Frederiksberg Centret i samarbejde med Danica Ejendomsselskab ApS, opførelse af nyt Nordea domicil i Ørestaden i samarbejde med Nordea Liv & Pension og PensionDanmark, samt, dansk OPP-projekt som skal opføre en stor kontorbygning på Kalvebod Brygge.					
For perioden 1. juli 2012 - 1. juli 2022 er der indgået lejeaftale med PKA Ejendomme II/S, vedrørende Flintholm Company House beliggende Dirch Passers Allé, 2000 Frederiksberg. Lægernes Pensionsbank har i 2015 indgået yderligere aftale om lejemål beliggende Dirch Passers Allé 76, 2000 Frederiksberg for perioden 31. december 2015 - 31. oktober 2025.					
Lejeforpligtelse udgør		<u>8.675</u>	<u>9.051</u>	<u>41.805</u>	<u>33.524</u>
Til sikkerhed for de pensionsmæssige forpligtelser 67.806.417 t.kr., er der registreret følgende aktiver:					
Obligationer		23.178.335	23.605.693		
Grunde og bygninger		60.582	324.990		
Investeringsbeviser		43.249.767	43.372.216		
Unoterede kapitalandele		<u>3.453.636</u>	<u>1.605.547</u>		
I alt		<u>69.942.320</u>	<u>68.908.446</u>		
Ved opgørelsen af sikkerhed for pensionsmæssige forpligtelser indgår de underliggende aktiver i investeringsbeviser, hvor Lægernes Pensionskasse har bestemmende indflydelse.					
Lægernes Pensionsbank A/S har stillet finansgarantier og øvrige garantier med				<u>470.678</u>	<u>367.104</u>
Lægernes Pensionsbank A/S er forpligtet til at betale en udtrædelsesgodtgørelse til Bankernes EDB Central, BEC, ved et eventuelt samarbejdsophør. Beløbet er ultimo 2015 44,9 mio. kr.					
Lægernes Pensionskasse har etableret en indlånsramme for Lægernes Pensionsbank A/S. Lægernes Pensionskasse kan ikke opsigte indlånsrammen. Som udgangspunkt giver denne indlånsramme Lægernes Pensionsbank A/S en ret, men ikke pligt til at kalde indlån op til 600 mio. kr. fra Lægernes Pensionskasse. Ved udgangen af 2015 har Lægernes Pensionsbank A/S trukket 300 mio. kr. på indlånsrammen.					
I lighed med de øvrige danske pengeinstitutter hæfter Lægernes Pensionsbank A/S for tab hos Garantiformuen og afviklingsformuen. Bankens seneste opgjorte andel af sektorens indeståelse i Garantiformuen udgør 0,45 pct. og i Afviklingsformuen 0,07 pct.					
Direktionen er ansat med 12 mdr. opsigelsesvarsel fra pensionskassens og bankens side.					
SKAT har stillet spørgsmål til pensionskassens behandling af lempelse for udenlandske kildeskatter i PAL grundlaget. Hvis SKAT mod pensionskassens forventning får medhold i deres fortolkning på området, vil det betyde en yderligere PAL skattebetaling for perioden 2012-2013 på maksimalt 44 mio. kr.					
Lægernes Pensionskasse hæfter solidarisk for betaling af moms indenfor fællesregistreringen med Lægernes Pensionsbank A/S.					

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN		
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(33) Kapitalkrav og basiskapital					
Pensionskassen skal mindst have reserver af en vis størrelse, kapitalkravet, som ved regnskabsårets udgang udgjorde		<u>1.885.660</u>	<u>1.919.724</u>		
Pensionskassens basiskapital ved regnskabsårets udgang:					
Egenkapital i alt	8.605.887		8.338.697		
Særlige bonushensættelser	4.016		1.308		
Værdi af immaterielle aktiver	-10.416		-11.109		
Kapitalkrav vedr. Lægernes Pensionsbank A/S	<u>-240.652</u>		<u>-226.200</u>		
	<u>8.358.834</u>		<u>8.102.695</u>		
(34) Fordeling af resultat					
Fordelt realiseret resultat udgør:					
Egenkapitalens andel af årets investeringsafkast	231.363		89.728		
Egenkapitalens opnåede risikotillæg	210.699		219.695		
Medlemmers andel, som efter pensionsafkastskat er overført til skyggekonti	-191.152		454.918		
Dækning af pensionsafkastskat	376.207		625.672		
Regulering af kollektivt bonuspotentiale eller særlige bonushenlæggelser	-118.278		1.753.934		
Anvendt/tilført bonuspotentiale på hvilende pensioner	-178		13.488		
Bonustilskrivning	1.570.407		1.907.266		
Præmier og gebyrer til/fra egenkapitalen mv.	<u>-1.600</u>		<u>-66.766</u>		
Realiseret resultat i alt	<u>2.077.468</u>		<u>4.997.934</u>		
Egenkapitalens andel af årets resultat udgør:					
Andel af årets investeringsafkast	231.363		89.728		
Egenkapitalens andel af årets pensionsafkastskat	216.896		-328.334		
Egenkapitalens risikotillæg	210.699		219.695		
Medlemmers andel af realiseret resultat overført til skyggekonto	-191.152		454.918		
Præmier og gebyrer til/fra egenkapitalen mv.	<u>-1.600</u>		<u>-66.766</u>		
	<u>466.206</u>		<u>369.240</u>		

NOTER

REGNSKAB	PENSIONS KASSE		KONCERN		
	1.000 KR.	2015	2014	2015	2014
(35) Skyggekonto					
Tilskrevet beløb til fremtidig ekstra forrentning af egenkapital (skyggekonto) udgør maksimalt:					
Saldo primo iflg. årsregnskab		1.353.133	1.344.609		
Nedskrivning ved omtegning og rentebåndsskift		-470.755	0		
Forrentning af skyggekonto		22.932	16.918		
Medlemmernes andel af årets resultat		191.152	-454.918		
Egenkapitalens risikotillæg ikke opnået		147.890	132.080		
Regulering vedrørende PAL		-309.750	314.444		
		<u>934.602</u>	<u>1.353.133</u>		
Tilskrevet beløb (skyggekonto) ultimo fordeles således:					
Rentegruppe 4,0 D		487.014	732.146		
Rentegruppe 4,0 C		155	11		
Afdelingen LPUA i alt		<u>487.169</u>	<u>732.157</u>		
Rentegruppe 3,5 D		237.733	380.181		
Rentegruppe 3,5 C		151.278	202.546		
Rentegruppe 3,5 B		24.700	7.100		
Rentegruppe 3,5 A		991	81		
Rentegruppe 3,0 C		8	132		
Rentegruppe 3,0 B		45	124		
Rentegruppe 3,0 A		6	6		
Rentegruppe 0,0		26.023	24.791		
Afdelingen LP i alt		<u>440.784</u>	<u>614.961</u>		
Afdelingen LR		0	0		
Afdelingen LE		1.419	2.070		
Afdelingen LL		0	-		
		<u>929.372</u>	<u>1.349.188</u>		
Risikogrupper i alt		<u>4.904</u>	<u>3.636</u>		
Omkostningsgrupper i alt		<u>325</u>	<u>308</u>		
Skyggekonto i alt		<u>934.602</u>	<u>1.353.133</u>		

Skyggekontoen forventes afskrevet eller udlignet over de kommende år i henhold til gældende regler.

NOTER

(36) Bestyrelsens ledelseshverv

Bestyrelsesformand Linda Nielsen

Bestyrelsesformand for:

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA's)
Lægernes Pensionsbank A/S

Medlem af bestyrelsen for:

Klasselotteriet A/S
CSR Fonden

Direktør for:

Lawresearch

Peter Melchior

Bestyrelsesformand for:

Pensionsinfo

Medlem af bestyrelsen for:

Lodspensionskassen
Pensionskassen for visse Københavnerlodser
Lægernes Pensionsbank A/S
Hotel Koldingfjord A/S
Fonden Dansk Sygeplejehistorisk Museum
Center for Erhvervsret, Københavns Universitet (rådgivende udvalg)

Jesper Rangvid

Medlem af bestyrelsen for:

Lægernes Pensionsbank A/S
Skagen Fondene

Ingen øvrige bestyrelsesmedlemmer besidder ledelseshverv i andre erhvervsvirksomheder.

NOTER

(37) Direktion

Administrerende direktør, Cand.act Chresten Dengsøe (tiltrådt 1. august 2015)

(38) Direktionens ledelseshverv, godkendt af pensionskassens bestyrelse

Direktør for følgende datterselskaber i Lægernes Pensionskasse:

Lægernes Pensionsbank A/S

LPK Ejendomme komplementar ApS

LPK Alternative Investments komplementar ApS

Bestyrelsesformand for følgende datterselskaber i Lægernes Pensionskasse:

Kongegården Holding P/S

Christiansgården Holding P/S

Kongegården P/S

Christiansgården P/S

Bestyrelsesformand for:

Kapitalforeningen Lægernes Pensionsinvestering

NOTER

(39) Afkast af aktiver

Specifikation af aktiver og deres afkast til regnskabsmæssig værdi i 2015, mio. kr. ¹⁾

	Regnskabsmæssig værdi		Nettoinvesteringer	Afkast i pct. p.a. før pensionsafkast-skat og selskabsskat
	Primo	Ultimo		
Grunde og bygninger i alt	3.755	4.217	56	14,3
Ejendomsaktieselskaber	3.755	4.217	56	14,3
Andre dattervirksomheder	1.015	1.331	-249	6,3
Øvrige kapitalandele i alt	34.488	36.516	2.164	11,8
Børsnoterede danske kapitalandele				
Unoterede danske kapitalandele	0	0	0	
Børsnoterede udenlandske kapitalandele	30.399	31.869	2.328	12,0
Unoterede udenlandske kapitalandele	4.090	4.647	-164	9,7
Obligationer i alt	36.007	33.870	1.502	-1,8
Statsobligationer (Zone A) og realkreditobligationer ²⁾	22.354	21.518	776	-0,3
Indeksobligationer	679	971	-320	-1,3
Kreditobligationer, investment grade (IG)	1.919	1.757	156	-0,4
Kreditobligationer non investment grade samt emerging market-obligationer	11.055	9.624	890	-5,0
Andre obligationer	0	0	0	n.a.
Pantesikrede udlån	3	3	-	
Øvrige finansielle investeringsaktiver	326	327	-	n.a.
Investeringsaktiver i alt	75.593	76.264	3.472	
Øvrige aktiver	424	656	-	n.a.
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser ³⁾				
	627	310		n.a.
Aktiver, i alt	76.644	77.230		n.a.
Gæld	-977	-445		n.a.
Nettoaktiver, i alt	75.667	76.786		1,8

Afkast er beregnet som tidsvægtede afkast. Afkastene i denne tabel kan derfor afvige fra nøgletal, der er beregnet som pengevægtede afkast.

¹⁾ Pensionskassens investeringspolitik tilrettelægges ud fra en målsætning om at opnå det størst mulige formueafkast under hensynstagen til den risiko, der løbes ved forskellige typer af investeringer. For yderligere gennemgang af pensionskassens investeringspolitik henvises til bilag 3. socialt ansvarlige investeringer (Gældende for 2015). Den for 2016 gældende version henvises til www.lpk.dk.

²⁾ Pensionskassen foretager investeringer i statsobligationer (Zone A) og realkreditobligationer gennem afdelinger i investeringsforeninger, der både kan foretage investeringer i statsobligationer (Zone A) og realkreditobligationer. En opdeling af afkastet på statsobligationer (Zone A) og realkreditobligationer er ikke mulig, og det anførte afkast omfatter derfor begge aktivtyper under ét.

³⁾ Værdien af valutaterminsforretninger, aktiefutures og aktieoptioner til sikring af investeringsaktiver indgår under "Øvrige finansielle investeringsaktiver".

NOTER

(40) Aktiebeholdning fordelt på brancher og regioner. Ultimo 2015, pct.

	Danmark	Øvrige Europa ¹	Nord-amerika ²	Syd-amerika ³	Japan	Øvrige Fjern-østen ⁴	Øvrige lande ⁵	Ikke fordelt	I alt
Energi	0,0	0,9	1,6	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	2,8
Finans	0,1	5,6	7,4	0,2	1,7	2,1	1,2	0,0	18,4
Forbrugsgoder	0,1	4,3	6,2	0,0	1,2	0,7	0,9	0,0	13,3
Forsyning	0,0	0,6	1,3	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	2,4
Industri	0,3	5,2	4,5	0,0	1,6	0,7	0,7	0,0	13,2
IT	0,0	1,3	8,7	0,1	1,0	2,2	0,5	0,0	13,8
Konsumtvarer	0,1	4,2	3,5	0,2	0,5	1,0	0,4	0,0	9,9
Materialer	0,0	1,2	2,7	0,0	0,5	0,1	0,5	0,0	5,1
Sundhedspleje	0,3	2,9	7,5	0,0	0,7	0,1	0,8	0,0	12,3
Telekommunikation	0,0	0,6	0,8	0,0	0,6	0,4	0,4	0,0	2,8
Ikke fordelt	0,1	1,3	0,5	0,1	0,5	2,2	1,4	0,0	6,1
I alt	1,1	28,3	44,6	0,7	8,3	10,1	6,8	0,0	100,0

1) Øvrige EU-lande samt Island, Norge og Schweiz

2) Canada, USA og Mexico

3) Argentina, Brasilien, Chile, Colombia, Peru, Paraguay, Uruguay, Ecuador, Bolivia og Venezuela

4) Hong Kong, Kina, Singapore, Indonesien, Phillipinerne, Korea, Malaysia, Taiwan og Thailand

5) Øvrige lande

(41) Følsomhedsoplysninger

Bestyrelsen har det overordnede ansvar for fastlæggelse af rammer og principper for risikostyring. Dette ansvar delegeres ud til pensionskassens direktion i form af en række instrukser.

Direktionen delegerer dele af sine beføjelser videre til afdelingsledere og medarbejdere. Afdelingslederne sikrer implementering af direktionens instrukser i den daglige drift, herunder en løbende udarbejdelse og vedligeholdelse af forretningsgange.

Compliancefunktionen, risikofunktionen og regnskabsafdelingen har en central rolle i den overordnede styring og overvågning af risici i pensionskassen.

Bestyrelsen modtager kvartalsvis rapportering, fra uafhængige funktioner, om pensionskassens risici.

Risici og følsomhedsoplysninger

Pensionskassen påtager sig løbende en række risici, hvoraf de væsentligste er forsikringsrisici og investeringsrisici. På kort sigt gælder det især risikoen for kraftige fald i markedsværdien af aktiverne, mens de mest betydende langsigtede risikofaktorer fortsat er faldende dødelighed samt vedvarende lave investeringsafkast.

Markedsrisici

Risici i forbindelse med investeringen af pensionskassens formue.

Det drejer sig om renterisiko, aktiekursrisiko, ejendomsrisiko, kreditrisiko og valutakursrisiko, som samlet kaldes for markedsrisici. Markedsrisici bestemmes af følgende faktorer:

- Finansielle risici afledt af den aktuelle sammensætning af investeringsaktiverne
- Risici afledt af den aktuelle forskel mellem renterisikoen på de pensionsmæssige hensættelser og afdækningsaktiverne.

Finansielle risici bestemmes som "Value-at-Risk" (VaR) af den aktuelle sammensætning af investeringsaktiverne. Renterisici fra de pensionsmæssige hensættelser og renteaftækning opgøres til et

beløb svarende til tabet ved maksimal renteudsving ved et konfidensniveau på 99,5 pct. Det forventede maksimale renteudsving fastsættes afhængigt af renteniveauet i det 20-årige punkt på Finanstilsynets diskonteringskurve.

Risici ved ikke-markedskonform værdiansættelse

Finanstilsynets diskonteringskurve, der benyttes til opgørelse af værdien af pensionshensættelserne, består ikke af markedsrenter og afspejler dermed ikke pensionskassens langsigtede forpligtelser. Risici ved ikke-markedskonform værdiansættelse opgøres som forskellen på værdien af pensionshensættelserne opgjort ved markedsrenter og Finanstilsynets diskonteringskurve.

Derudover er der også risici forbundet med tilrettelæggelsen af formueforvaltningen, herunder:

Forvaltningsrisici

Forvaltningsrisikoen beregnes på alle børsnoterede forvaltningsmandater, hvor der foretages aktiv forvaltning, og indgår i den aktuelle formuesammensætning. Den samlede forvaltningsrisiko opgøres som summen af de enkelte forvaltningsmandaters forvaltningsrisiko.

Kredit- og modpartsrisici

Kredit- og modpartsrisici omfatter risici for, at pensionskassens finansielle modparter ikke kan svare deres betalingsforpligtelser over for pensionskassen.

Forsikringsrisici

Forsikringsrisici omfatter udviklingen i dødelighed og invaliditet, hvor selv små forskydninger i de forudsætninger, der ligger til grund for forpligtelserne over for medlemmerne, kan have stor økonomisk betydning.

Der henvises til ledelsesberetningen for yderligere gennemgang af øvrige risici og risikostyring i afsnittet "Risici og kapitalberedskab".

Følsomheden på de finansielle og forsikringsmæssige risici udgør følgende:

Følsomhedsoplysninger i mio. kr. ultimo 2015.

Hændelse	Basiskapital ¹⁾	Kollektivt bonus-potentiale ²⁾	Bonus-potentiale hvilende pensioner ³⁾	Anvendt bonus-potentiale hvilende pensioner ⁴⁾
Rentestigning på 0,7 pct.point.	19	-839	3.333	-1
Rentefald på 0,7 pct.point.	166	840	-3.846	0
Aktiekursfald på 12 pct.	-257	-4.171	0	-19
Ejendomsprisfald på 8 pct.	-142	-215	0	0
Valutakursrisiko (VaR 99)	-35	-682	0	0
Tab på modparter på 8 pct.	-156	-747	0	-1
Fald i dødelighedsintensiteten på 10 pct.	123	6	837	0
Stigning i dødelighedsintensiteten på 10 pct.	-74	-69	-916	0
Stigning i invalideintensiteten på 10 pct.	-6	-2	-60	0

¹⁾ I kolonnen anføres "Minimum påvirkning af basiskapitalen", som er den samlede effekt, som den pågældende hændelse vil have på basiskapitalen efter beregning af hændelsens samlede virkning på værdien af aktiver og forpligtelser. Reduktion i basiskapitalen anføres med minustegn.

²⁾ I kolonnen anføres "Maksimum påvirkning af kollektivt bonuspotentiale", som er den hertil svarende samlede påvirkning af hændelsen på kollektivt bonuspotentiale. En reduktion i kollektivt bonuspotentiale anføres med minustegn. Hvis hændelsen indebærer, at kollektivt bonuspotentiale fuldt opbruges, anføres en evt. yderligere effekt i de respektive kolonner som en forøgelse af anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner eller som en reduktion i basiskapitalen efter omstændighederne. Forøgelse af anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner anføres med minustegn.

³⁾ I kolonnen anføres "Maksimum påvirkning af bonuspotentiale på hvilende pensioner før ændring i anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner", som er den til hændelsen svarende ændring i bonuspotentiale på hvilende pensioner før ændring i anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner. En reduktion i bonuspotentiale på hvilende pensioner anføres med minustegn. Hvis hændelsen indebærer, at bonuspotentiale på hvilende pensioner fuldt opbruges, skal en eventuel yderligere effekt anføres i de respektive kolonner som en reduktion i kollektivt bonuspotentiale eller basiskapitalen efter omstændighederne.

⁴⁾ I kolonnen anføres "Maksimum påvirkning af anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner", som er den til hændelsen svarende ændring i anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner, jf. 2). En forøgelse af anvendt bonuspotentiale på hvilende pensioner anføres med minustegn.

(42) Nærtstående parter

Pensionskassen har tværgående funktioner, som løser fælles administrative opgaver for koncernens selskaber.

Vederlaget for denne administration er fastsat på markedsbaserede vilkår, eller hvis et entydigt marked ikke findes, på omkostningsdækkende basis. Mellem pensionskassen og Lægernes Pensionsbank A/S er der aftaler om fælles administration og omkostningsrefusioner. Disse afregninger finder sted på omkostningsdækkende basis og fremgår af note 10 i regnskabet.

Der er indgået aftale om forrentning af løbende mellemværender mellem koncernselskaber på markedsbaserede vilkår.

Som nærtstående parter anses pensionskassens og bankens bestyrelse, direktion og disses nærtstående. Transaktioner med bestyrelse og direktion fremgår af nedenstående.

Nærtstående parter i t. kr.

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Bestyrelse:		
Udlån og kredittilsagn	300	300
Garantistillelser	192	0

Udlånene forrentes med 2,5 - 8,05 pct. Der opkræves ikke garantiprovision på denne type garantier.

Bestyrelsesmedlemmers pensionsordninger administreres på samme vilkår som øvrige medlemmers ordninger.

Bestyrelsens og direktionens vederlag fremgår af note 10.

Pensionskassen har hybrid kernekapital på i alt 250 mio. kr. i datterselskabet Lægernes Pensionsbank A/S. Kapitalinskuddet består af et lån på 250 mio. kr. som forrentes med den 5-årige swaprente i DKK med et tillæg på 10 pct.point. Den hybride kernekapital har uendelig løbetid og betaling af hovedstol og rente er frivillig.

Pensionskassen har givet et uigenkaldeligt kredittilsagn til Lægernes Pensionsbank A/S på 600 mio. kr., som er uopsigeligt for pensionskassen. Banken har ultimo 2015 udnyttet 300 mio. kr. af kredittilsagnet. Træk på kredittilsagnet forrentes med den tiårige toneangivende statsobligation med et tillæg på 5 pct.point. Banken betaler 1,5 pct. i årlig provision af kredittilsagnets maksimum på 600 mio. kr.

Herudover er der ikke foretaget væsentlige koncerninterne transaktioner.

BILAG 1. UDDRAG AF ÅRSREGNSKAB FOR LÆGERNES PENSIONS BANK

Resultatopgørelse, Lægernes Pensionsbank, t. kr.

	2014	2015
Renteindtægter	142.500	110.811
Renteudgifter	-77.176	-43.430
Netto renteindtægter	65.324	67.381
Udbytte af aktier mv.	1.270	630
Gebyrer og provisionsindtægter	88.042	108.318
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	-7.033	-7.073
Netto rente- og gebyrindtægter	147.603	169.256
Kursreguleringer	-3.293	-6.484
Andre driftsindtægter	356	92
Udgifter til personale og administration mv.	-115.448	-125.346
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	-357	-65
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	-4.058	5.752
Resultat før skat	24.803	43.205
Skat	-4.908	-10.953
Årets resultat	19.895	32.252

Balance, Lægernes Pensionsbank, t. kr.

	2014	2015
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavende hos centralbanker	219.950	233.515
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	83.038	287.406
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	3.770.286	3.457.685
Obligationer til dagsværdi	1.032.276	1.464.092
Aktier mv.	27.995	52.702
Aktiver tilknyttet puljeordninger	1.297.628	1.180.770
Immaterielle aktiver	33	0
Materielle aktiver	32	0
Aktuelle skatteaktiver	668	0
Udskudte skatteaktiver	45	0
Andre aktiver	66.823	75.297
Periodeafgrænsningsposter	2.411	2.251
Aktiver i alt	6.501.185	6.753.718
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	0	51.258
Indlån og anden gæld	4.595.552	4.937.926
Indlån i puljeordninger	1.297.628	1.180.770
Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	342	0
Aktuelle skatteforpligtelser	0	1.950
Andre passiver	79.093	39.978
Gæld i alt	5.972.615	6.211.882
Hensættelser til udskudt skat	0	1.216
Hensættelser til tab på garantier	962	1.119
Hensatte forpligtelser i alt	962	2.335
Efterstillede kapitalindskud	0	0
Aktiekapital	404.100	404.100
Overkurs ved emission	123.508	135.401
Overført overskud eller underskud		
Egenkapital i alt	277.608	539.501
- heraf foreslået udbytte		
Passiver i alt	6.501.185	6.753.718
Finansgarantier	308.777	321.703
Øvrige garantier	35.110	125.319
Øvrige forpligtelser	23.217	23.656
Garantier i alt	367.104	470.678
Ikke-balanceførte poster i alt	367.104	470.678

BILAG 2. DIREKTION OG MEDARBEJDERE

DIREKTION (D)

Administrerende direktør, cand.act Chresten Dengsøe (ansat siden 1. august)
Bankdirektør, HD (F) Lasse Lind Bargmann (ansat siden 1. december 2015)

DIREKTIONSSEKRETARIAT (DS) (gns. anciennitet 5 år)

Direktionsassistent, cand.polit., Karen Søgaard Hansen
Direktionssekretær Bosa Bogdanovic
Juridisk konsulent, cand.jur Niels Lautrup-Nielsen
Kommunikationschef Sofie Randrup 3)

It-afdeling (ITA)

It-chef, MBA, HD Michael Laugesen
It-administrator, elektronikfagtekniker Victor Christensen
It-konsulent, datatekniker Tim Oksquist

Compliancefunktion (CF)

Compliance- og personaleansvarlig, cand.merc.jur Isabella Persson
Studertermedhjælper, stud.cand.merc.jur Tobias Krabbe Bell

REGNSKABSAFDELING (RA) (gns. anciennitet 7 år)

Regnskabschef, HD Jesper Bjerre Overgaard
Regnskabsansvarlig Lone Wilson 1)
Regnskabsfuldmægtig Birgitte Petersen 1)
Regnskabsfuldmægtig Leif Bodilsen 1)
Controller, cand.merc.fir Jens Andersen
Controller, cand.merc.aud Søren Bo Hansen
Controller, cand.scient.oecon Jeppe Kløverpris Andersen
Regnskabsassistent, BA Sandra Søndergaard

FINANSADFDELING (FA) (gns. anciennitet 4,5 år)

Finansdirektør, cand.merc. Niels Elmo Jensen

Risikofunktion (RF)

Risikomanager, cand.merc.fir Sophus Schlosser
Risikomanager, cand.merc.mat Ullrik Eltang Høgh
Risikoanalytiker, cand.oecon Kristian Langgaard Lind
Studertermedhjælper, stud.cand.scient.oecon Nicolaj Gautier Schmit
Studertermedhjælper, stud.cand.act Thomas Nielsen

Investeringsafdeling (IA)

Investeringschef, cand.oecon Søren Nielsen
Obligationschef, cand.merc.mat Morten Stenstrup
Chef for alternative investeringer, cand.polit Jan Henrik Willard
Porteføljeforvalter på alternative investeringer, cand.polit Poul Boss Andreassen
Chef for forvalterudvælgelse, cand.polit Nikolaj E. Waldhausen
Investeringsstrateg, cand.polit Peter Possing Andersen
Investeringskonsulent Henrik Stær Taisbak 3)
Investeringskonsulent Carsten Larsen 3)
Investerings supporter, HD Oliver Haslund Damsbo

PENSIONSADFDELING (PA) (gns. anciennitet 8 år)

Pensionschef, cand.act ansvarshavende aktuar Gyrithe Juel Grindsted

Aktuariat (A)

Beregner, BA.act Jeanette Jonsson

Analytiker, cand.scient.oecon Karsten Heinsvig

Aktuarfunktion (AF)

Chefaktuar, cand.scient.oecon Kenneth Petersen

Medlemsafdeling (MF)

Medlemschef Mie Thorseth 2)

Pensionsrådgiver Vibeke Hitzner 2)

Pensionsrådgiver Lotte Christensen 2)

Pensionsrådgiver Pia Fick 2)

Pensionsrådgiver Pia Jensen 2)

Pensionsrådgiver Kresten Marke Wittenhoff 2)

Pensionsrådgiver Michael Klarskov Rasmussen 2)

Assistent Lone W. Jensen

Assistent Lone Ellegaard Jørgensen

KONSULENTAFDELING (KA)) (gns. anciennitet 3,5 år)

Chefkonsulent Thomas Krogh Hansen 2)

Medlemskonsulent Kent Boye Christensen 2)

Bankkonsulent Karsten Nielsen 3)

Pensionsrådgiver Vibeke Hitzner 2)

BANKADFDELING (BA) (gns. anciennitet 6 år)

Team 1

Teamleder Linda Hansen 3)

Bankrådgiver Preben Pedersen 3)

Bankrådgiver Jette Alsig Bargholz 3)

Bankrådgiver Nina Borup Toftager 3)

Bankrådgiver Helle Slot Jensen 3)

Bankrådgiver Lene Møller Rasmussen 3)

Bankrådgiver Jette Nielsen 3)

Bankrådgiver Birte Eenberg 3)

Bankrådgiver Martin Petersen 3)

Team 2

Teamleder Mette Larsen 3)

Bankrådgiver Jan Lerche Egholm 3)

Bankrådgiver Birthe Skovmark Amstrup 3)

Bankrådgiver Helle Tøsing Skourup 3)

Bankrådgiver Christian Andersen 3)

Bankrådgiver Britt Kold 3)

Bankrådgiver Maria Steenberg Hansen 3)

Bankrådgiver Marianne Wind Christensen 3)

Team 3

Teamleder Helle Freising 3)

Bankrådgiver Flemming Schnohr 3)

Bankrådgiver Jørgen Pedersen 3)

Bankrådgiver Pia Plambech Jensen 3)

Bankrådgiver Anette Rye Elkjær 3)

Bankrådgiver Hans-Henrik Strømgaard 3)
Bankrådgiver Tina Bigler 3)
Bankrådgiver Karen-Margrethe Lawaetz 3)

Team Praksis

Teamleder Thomas Bach Andersen 3)
Bankrådgiver Ann-Dorthe Lisbygd 3)
Bankrådgiver Bente Hansen 3)
Bankrådgiver Vibeke Hartvig 3)
Bankrådgiver Lene Seitzberg 3)
Bankrådgiver Susanne Heitmann 3)
Bankrådgiver Helle Roland 3)
Bankrådgiver Hanne Stenberg Eriksen 3)
Bankrådgiver Lone Borggreen 3)
Bankrådgiver Mette Vaagensø 3)

Team Porteføljepleje og Pension

Teamleder Claus Linder 3)
Formuerådgiver Brian Bagge Jensen 3)
Bankrådgiver Helle Buch 3)
Bankrådgiver Birte Jul 3)

BANKADMINISTRATION (gns. anciennitet 6 år)

Underdirektør, MBA, HD Lars Bo Huusmann
Bankfuldmægtig Jens Kirkeby Hansen 3)

Bankservice

Gruppenleder Pia Walsøe Jensen 3)
Bankrådgiver Irene Dyfort Jønsson 3)
Bankrådgiver Lynn Søfeldt 3)
Bankrådgiver Heidi Wibroe Uhre 3)
Administrativ assistent Birgitte Bech Toftensberg
Administrativ assistent Tina Elkjær
Administrativ assistent Marianne Niss
Studentermødjhjælper Christoffer Ydinge Riise

Team Bolig og Projektudvikling

Bolig- og projektchef Helle Stigaard Vestlev 3)
Bankfuldmægtig Annelise Vadstrup 3)
Bankfuldmægtig Gitte Poulsen 3)
Bankfuldmægtig Pernille Karina Røgild Ramløse 3)

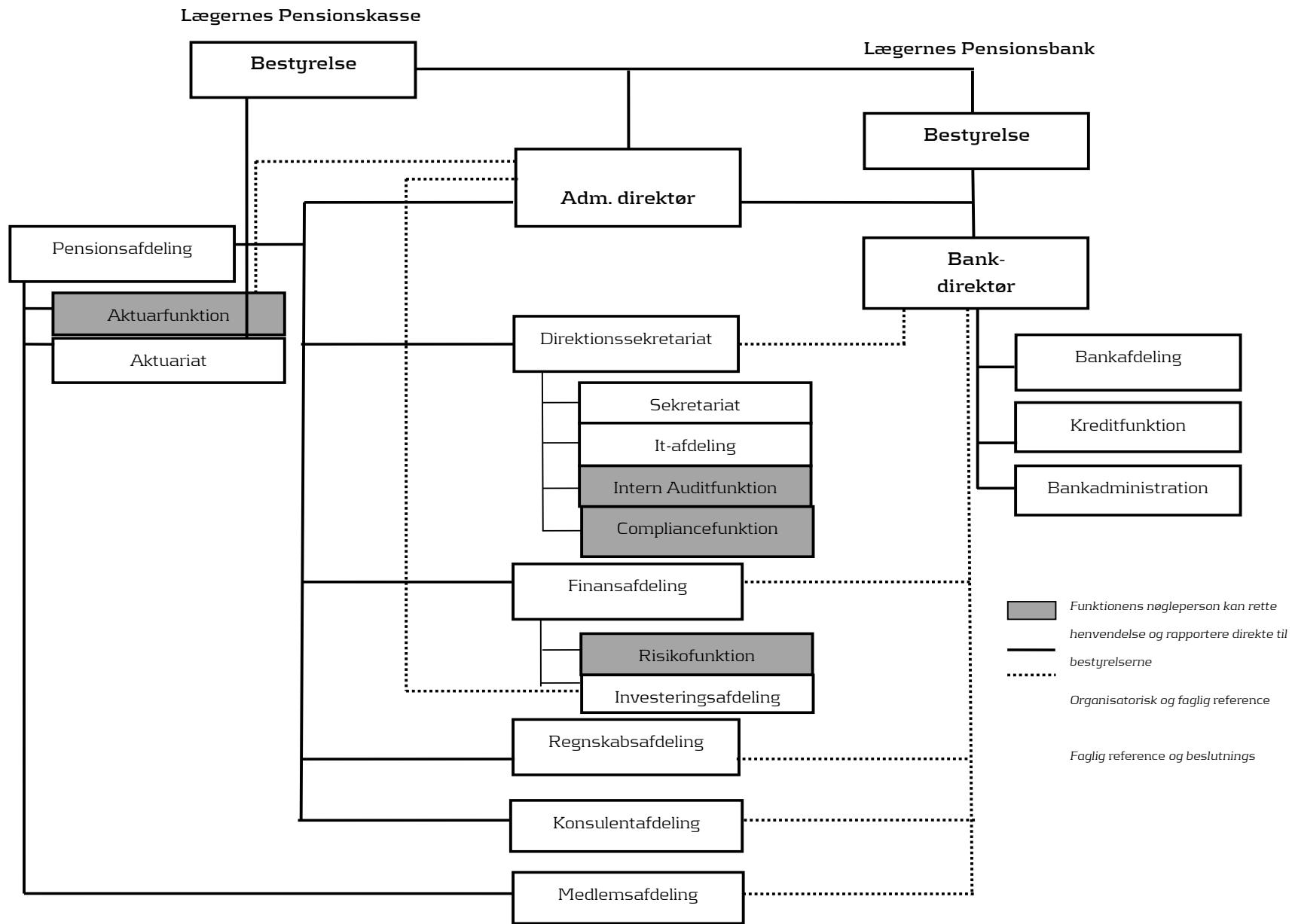
Bankadministration

Bankfuldmægtig Lene Mordhorst Lemmeke 3)
Bankfuldmægtig Beritt Bock Rude 3)
Bankfuldmægtig Anne Fredebo 3)
Bankfuldmægtig Anne Kisser Skaftø 3)

KREDITFUNKTION (KK) (gns. anciennitet 5 år)

Kreditchef Ghita Nørsø Pedersen 3)

-
1. Regnskabsuddannet
 2. Uddannet på Forsikringshøjskolen
 3. Bankuddannet

BILAG 3. SOCIALT ANSVARLIGE INVESTERINGER (GÆLDENDE FOR 2015)

Den for 2016 gældende version kan findes på www.lpk.dk.

LOVGRUNDLAGET

Pensionskassens investeringspolitik tilrettelægges ud fra en målsætning om at opnå det størst mulige formueafkast under hensyntagen til den risiko, der løbes ved forskellige typer af investeringer. Dette overordnede krav til pensionskassens formueforvaltning er fastlagt i lovgivningen.

I 1997 tydeliggjorde Finanstilsynet i et notat til branchen sin fortolkning af de gældende regler for pensionsselskabernes investeringer:

- Livsforsikringselskaber og pensionskasser kan inden for rammerne af Lov om Forsikringsvirksomhed vælge flere investeringsstrategier, herunder strategier, der rummer krav om etiske investeringer. Dette ændrer ikke på pligten til på langt sigt at opnå det størst mulige formueafkast. Det påhviler ledelsen at sikre sig - og i givet fald at kunne dokumentere - at stedfundne investeringer er sket på markedsvilkår, herunder at de forudsætninger, der er lagt til grund ved investeringsbeslutningen, er realistiske.
- Ansvar for valg af investeringsstrategi påhviler alene ledelsen, dvs. bestyrelsen og direktionen. Ledelsen kan rådføre sig med pensionskassens medlemmer.
- Nye investeringer, hvor ledelsen er vidende om, at selvvalgte omkostninger i henseende til udvælgelse og/eller efterkontrol vil medføre, at der ikke opnås det størst mulige afkast, vil være i strid med Lov om Forsikringsvirksomhed.
- Finanstilsynet vil ikke over for selskaberne på forhånd udtale sig om selskabernes enkeltinvesteringer eller investeringsstrategier. Tilsynet vil i konkrete situationer - fx ved undersøgelser - kunne foretage en vurdering af selskabernes samlede investeringer. Tilsynets indgrebsmuligheder afhænger af de konkrete omstændigheder.
- I regnskabsbekendtgørelsen for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser er der krav om, at ledelsesberetningen skal indeholde en redegørelse for samfundsansvar. Pensionskassens politik for socialt ansvarlige investeringer anvendes i den årlige redegørelse om samfundsansvar.

VURDERINGSGRUNDLAG FOR AKTIER OG KREDITOBLIGATIONER

Denne del af pensionskassens politik for socialt ansvarlige investeringer gælder for investeringerne i børsnoterede aktier og kreditobligationer.

På pensionskassens generalforsamling i 2000 blev bestyrelsens redegørelse om etiske investeringer enstemmigt taget til efterretning. Generalforsamlingen anerkendte bestyrelsens og direktionens ansvar for at skaffe læger en pension på mindst samme vilkår som andre i det danske samfund og godkendte efter forslag fra bestyrelsen, at pensionskassen undlader at investere direkte i rene tobaksindustrier. Generalforsamlingen var af den opfattelse, at læger som gruppe har de samme rettigheder til at opnå et pensionsafkast af deres opsparing som alle andre i det danske samfund.

På pensionskassens generalforsamling i 2009 var der tilslutning til bestyrelsens beslutning om at undlade at investere i selskaber, der producerer kemiske eller biologiske våben, antipersonelminer eller klyngebomber, som konsekvens af, at Danmark har tiltrådt konventionerne om forbud mod anvendelse af disse våbentyper. Senest underskrev Danmark konventionen om klyngebomber, som endelig trådte i kraft i 2010.

Ovenstående forhold betyder, at der ikke investeres i selskaber, der har tobaksproduktion som hovedaktivitet eller hovedindtægtskilde, samt selskaber, hvor det kan dokumenteres fra pålidelige kilder eller af selskaberne selv, at de producerer kemiske eller biologiske våben, antipersonelminer eller klyngebomber.

Som retningsgivende for hvilke etiske hensyn, der herudover skal søges fremmet, tages der udgangspunkt i Danmarks officielle politik over for konkrete lande og selskaber, dvs. i de krav, som danske myndigheder har vedtaget, og de krav, som anerkendte internationale organisationer har vedtaget, og som er tiltrådt af Danmark. FNs såkaldte Global Compact-principper er ledetråden for pensionskassens SRI-politik inden for menneske- og arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption.

Pensionskassens målsætning er derfor, at der alene investeres i selskaber, der løbende bestræber sig på at overholde grundlæggende menneskerettigheder, herunder ILO's konventioner om:

- ikke at udnytte børnearbejde (jf. ILO's konventioner nr. 138 vedr. minimumsalder og 182 vedr. børnearbejde),
- ikke at anvende tvangsarbejde (jf. ILO's konventioner nr. 29 og 105 om tvangsarbejde),
- ikke at diskriminere mellem kønnene på arbejdspladsen (jf. ILO's konventioner nr. 100 vedr. ligeløn og 111 vedr. diskrimination) og
- at respektere foreningsfrihed (jf. ILO's konventioner nr. 87 om retten til foreningsfrihed og 98 om retten til at føre kollektive forhandlinger).

Porteføljeforvalterne skal straks rapportere til pensionskassen, hvis de bliver bekendt med, at en virksomhed, som pensionskassen har investeret i, bevidst eller gentagne gange overtræder disse konventioner.

Porteføljeforvalterne skal herudover rapportere til pensionskassen, hvis de bliver bekendt med, at en virksomhed, som pensionskassen har investeret i, ikke overholder national miljø- og antikorrupsionslovgivning eller er involveret i væsentlige retssager eller tvister, der fx indikerer, at virksomheden:

- unødigt belaster det eksterne miljø eller ikke bestræber sig på at begrænse sin negative påvirkning af det eksterne miljø eller
- udøver eller deltager i korrupsion, bestikkelse eller andre forretningsmetoder, der ikke er i overensstemmelse med FN konventionen mod korrupsion (UNCAC).

Porteføljeforvalterne skal i den kvartalsvise rapportering til pensionskassen bekræfte, at ovenstående er blevet påset.

Derudover skal porteføljeforvalterne investere midlerne i overensstemmelse med en negativliste, som angiver, hvilket selskaber de ikke må investere i.

Pensionskassen gennemgår løbende aktie- og kreditobligationsporteføljen på baggrund af analyser fra en uvildig rådgiver med henblik på at identificere evt. porteføljeselskaber, som mistænkes for ikke at efterleve pensionskassens vurderingsgrundlag.

Den samlede vurdering af en virksomhed sker på grundlag af de informationer, der fremkommer gennem den ovenfor beskrevne proces, samt eventuelle andre informationer, der fremkommer som led i den almindelige formueforvaltning. Der kan herudover foretages specielle undersøgelser med det formål at afdække etiske forhold som led i at øge/sikre pensionskassens formueafkast.

AKTIVT EJERSKAB

Pensionskassens investeringer i aktier og kreditobligationer sker som hovedregel i børsnoterede virksomheder, og investeringsbeslutningerne tages alt overvejende af eksterne porteføljeforvaltere. I forvalternes investeringsanalyser af de enkelte investeringer indgår både finansielle og etiske forhold. Det skyldes, at virksomheder, der ikke har en tidssvarende forretningsetik, fx hvad angår menneskerettigheder og miljø, ofte vil være dårligt rustede til på længere sigt at klare sig på markeder, som i stigende omfang præges af kritiske forbrugere og skærpede myndighedskrav. Pensionskassens forvaltere må derfor forventes at undgå at investere i selskaber med en kritisabel forretningsetik.

Der er imidlertid ikke sikkerhed for, at der kun investeres i selskaber med en tilfredsstillende etik. Pensionskassen vil derfor søge at fremme en udvikling, hvor de virksomheder, som pensionskassen er medejer af, drives på en etisk forsvarlig måde. Det kan ske gennem et aktivt ejerskab. En ejer af en virksomhed inddrager normalt andre hensyn end snæver profitmaksimering i virksomhedsdriften, herunder fx hensyn til etik, miljø, personale, lovgivning, image mv. Disse hensyn kan udmærket anskues som en del af profitmaksimeringen, men i praksis er der tale om supplerende/sideordnede hensyn i den daglige drift af en virksomhed - hensyn, som typisk ikke er eksplicit formulerede.

Pensionskassens investeringer er spredt på mange lande og selskaber for at begrænse pensionskassens risiko. Pensionskassen har derfor såvel direkte som indirekte (via sine investeringer i investeringsforeninger) investeret i over tusind selskaber. På grund af investeringernes spredning, og det forhold, at der primært investeres i store selskaber, har pensionskassen som hovedregel aldrig en ejerandel på mere end 1 pct. i de virksomheder, som indgår i pensionskassens portefølje.

Pensionskassens beskedne ejerandele medfører, at pensionskassens mulighed for at udøve aktivt ejerskab i den enkelte virksomhed er lille, men det er muligt at koordinere indflydelsen via porteføljeforvaltere og andre investorer, som forfølger samme mål. Det kan ske ved at stille krav til virksomhederne om at overholde internationalt anerkendte konventioner. Kravene kan fx fremsættes på virksomhedens generalforsamling, på møder med virksomheden eller ved henvendelser til virksomhederne. Muligheden for at påvirke de virksomheder, der investeres i, er størst for aktieinvesteringerne pga. stemmeretten. For obligationsinvesteringerne består det aktive ejerskab af dialog med virksomhederne samt eventuelt salg af obligationen.

Et salg af en aktiepost eller kreditobligation til en anden investor bidrager ikke umiddelbart til at fremme etiske hensyn. Det forekommer derfor ud fra et etisk synspunkt bedre at forblive ejer og som ejer fortsat søge at fremme etisk adfærd i virksomheden. Salg af en aktiepost eller kreditobligation må således anses for at være en sidste udvej, som kan tages i anvendelse, hvis der ikke kan sikres en acceptabel udvikling i virksomheden, fx hvis virksomheden bevidst overtræder gældende lovgivning eller af andre årsager udøver og fastholder en meget kritisabel adfærd.

Pensionskassen deltager i relevante SRI-netværk for investorer, kapitalforvaltere og investeringskonsulenter. Målet er at samarbejde om SRI med ligesindede investorer og fremme implementeringen af SRI. Pensionskassen har et samarbejde med en rådgiver med speciale indenfor socialt ansvarlige investeringer, som bl.a. bistår pensionskassen i at udøve aktivt ejerskab i praksis.

Effekten af pensionskassens etiske politik vil ikke nødvendigvis have væsentlige konsekvenser for pensionskassens faktiske investeringer, men derimod på forvaltningen af selve ejerskabet.

STEMMERETSPOLITIK

At anvende stemmeretten tilknyttet aktieinvesteringerne er en vigtig del af porteføljevaltningen og målet om at opnå det højst mulige afkast samt et redskab til at påvirke virksomheder i SRI-spørgsmål. Det er pensionskassens politik i størst mulig omfang at anvende stemmeretten.

Pensionskassen følger som hovedregel anbefalingerne fra de eksterne porteføljevaltere i forbindelse med anvendelse af stemmeretten. Dette sker, da porteføljevalterne har den største viden om de selskaber, som de har investeret i. Pensionskassen har dog bibeholdt retten til selv at anvende stemmeretten i relation til SRI-spørgsmål. Denne ret fremgår af kontrakterne med porteføljevalterne.

VURDERINGSGRUNDLAG FOR STATSOBLIGATIONER

Denne del af pensionskassens politik for socialt ansvarlige investeringer gælder for investeringerne i statsobligationer.

Der investeres kun i statsobligationer udstedt af lande,

- hvor der ikke er finansielle sanktioner, som Danmark har tiltrådt, mod landet eller ledende personer i landet.
- der enten opfylder eller arbejder for at opfylde internationale anerkendte principper for god regeringsførelse, demokrati, menneskerettigheder politiske og civile rettigheder, sociale forhold, korruption og miljø.

Pensionskassen gennemgår mindst en gang om året statsobligationsporteføljen på baggrund af analyser fra en uvildig rådgiver med henblik på at identificere evt. udstederlande/stater, som vurderes ikke at efterleve pensionskassens vurderingsgrundlag.

EFFEKTIV FORMUEFORVALTNING

Pensionskassens målsætning om at opnå det størst mulige formueafkast under hensyntagen til de risici, som løbes, betyder, at pensionskassen ikke vil afskære sig fra at tilrettelægge sin formueforvaltning uden begrænsninger i forhold til, hvad der er almindelig praksis i liv- og pensionsforsikringsbranchen.

Pensionskassen vil således fortsat kunne investere i fx investeringsforeninger, selv om pensionskassen i sådanne tilfælde ikke har bestemmende indflydelse på investeringspolitikken, herunder udvælgelsen af de virksomheder, der investeres i. Det indebærer en risiko for, at pensionskassen indirekte kommer til at investere i selskaber, som pensionskassen har fravalgt eller ville have fravalgt i investeringsforeninger, hvor pensionskassen har bestemmende indflydelse. I disse tilfælde vil pensionskassen, via dialog med investeringsforeningen og rådgiveren, søge at påvirke investeringspolitikken i retning af pensionskassens vurderingsgrundlag.

For pensionskassen er der væsentlige fordele forbundet med at kunne benytte investeringsforeninger, fordi det derigennem er muligt at opnå væsentlige stordriftsfordele i form af besparelser på forvaltningsgebyrerne til eksterne forvaltere. Hertil kommer, at anvendelse af investeringsforeninger har nogle væsentlige fordele i relation til depotforhold og afvikling af handler.

Pensionskassens aktieinvesteringer foretages både gennem såkaldte indeksporteføljer og aktivt forvaltede porteføljer. Fordelen ved indeksporteføljer er, at forvaltningsgebyret er væsentlig lavere end for aktivt forvaltede porteføljer.

Indeksporteføljer er karakteriseret ved, at man ud fra rent statistiske kriterier udvælger porteføljens aktier på en sådan måde, at porteføljen med stor sikkerhed følger den generelle udvikling på aktiemarkedet. Den automatiske og simple udvælgelse af aktier indebærer, at SRI-forhold ikke indgår som en del af selve

udvælgelsen af aktier. SRI-politikken bliver derfor implementeret i indeksporteføljerne ved at anvende negativlisten.

Den resterende del af pensionskassens aktieinvesteringer er under aktiv forvaltning hos eksterne porteføljeforvaltere. Dette gælder ligeledes investeringerne i kreditobligationer.

I porteføljeaftalerne er der fastlagt et investeringsmandat, som bl.a. fastlægger hvilket landeområde, der må investeres i, samt et referenceindeks (benchmark), der afspejler udviklingen i landeområdets aktiemarked, og som danner grundlag for vurderingen af porteføljeforvalterens performance.

I de eksternt og aktivt forvaltede porteføljer fastlægger pensionskassen investeringspolitikken og kan derfor principielt fravælge investeringer i specifikke aktier og kreditobligationer. Det skal imidlertid i givet fald ske under fornøden hensyntagen til, dels at det ikke må gå ud over formueafkastet, dels at det bliver vanskeligere at evaluere porteføljeforvalterens performance samt placere et ansvar i de tilfælde, hvor den enkelte forvalter opnår et utilfredsstillende afkast i forhold til sit referenceindeks.

KOMMUNIKATION

Pensionskassen informerer om politikken for socialt ansvarlige investeringer på hjemmesiden, i medlemsbladet, i årsrapporten og på generalforsamlingen.

På hjemmesiden findes den til enhver tid gældende udgave af nærværende notat, "Socialt ansvarlige investeringer". På pensionskassens hjemmeside er der - i størst muligt omfang - adgang til at se samtlige børsnoterede værdipapirer, som pensionskassen ejer pr. 31. december. Da langt hovedparten af pensionskassens investeringer i børsnoterede aktier og kreditobligationer ejes indirekte via investeringsforeninger, vises investeringsforeningernes beholdningslister på hjemmesiden. Dermed har medlemmer og andre interessenter mulighed for at følge og kommentere pensionskassens investeringer.

Da pensionskassen investerer internationalt og hovedparten af pensionskassens porteføljeforvaltere er udenlandske, findes der endvidere en engelsk udgave af pensionskassens politik for socialt ansvarlige investeringer på hjemmesiden.

Derudover holder bestyrelsen løbende generalforsamlingen orienteret om de indhøstede erfaringer med socialt ansvarlige investeringer.

TROVÆRDIG POLITIK FOR SOCIALT ANSVARLIGE INVESTERINGER

Pensionskassens politik for socialt ansvarlige investeringer hindrer ikke, at der vil kunne rejses kritik af pensionskassens investeringspolitik og pensionskassens forvaltning af sine investeringer.

For det første er det ikke muligt at opnå fuld information om virksomhedernes etiske forhold. Det gælder ikke mindst i store virksomheder, der er engageret i mange lande, anvender, producerer og afsætter mange produkter og har mange forskellige leverandører og kunder.

For det andet vil der ofte være uenighed om vurderingen af, hvad der er god og dårlig etik.

Pensionskassen lægger vægt på, at det i praksis skal være muligt at leve op til retningslinjerne for "Socialt ansvarlige investeringer" inden for rammerne af en konkurrencedygtig formueforvaltning og under hensyntagen til pensionskassens begrænsede størrelse og indflydelse. Dette overordnede hensyn sikrer, at pensionskassen kan være troværdig i forhold til sine medlemmer, myndighederne og andre interessegrupper.

BILAG 4. UDVIKLINGEN I ANTAL MEDLEMMER OG PENSIONISTER

Tabel 18. Antal medlemmer i afdelingerne LP og LPUA ultimo.

	2011	2012	2013	2014	2015
Bidragbetalende	21.918	22.075	22.180	22.361	22.603
Hvilende	2.551	2.646	2.786	2.959	3.097
Opsparere (ekskl. lægestuderende)	550	548	585	575	595
Lægestuderende	5.179	5.423	5.641	5.932	6.103
Ikke-pensionerede i alt	30.198	30.692	31.192	31.827	32.398
Pensionister	6.923	7.391	7.873	8.331	8.857
Medlemmer og pensionister i alt	37.121	38.083	39.065	40.158	41.255

Anm.: Tabellen omfatter kun medlemmer og pensionister i gruppe LP og LPUA. For gruppe LE, LR og LL henvises til tabel 24-26.

Tilgangen af medlemmer var 4 pct. højere i 2015 end året før. Afgangen fra bestanden af ikke-pensionerede medlemmer var i 2015 væsentlig større end i 2014 på grund af 26 pct. flere alderspensioneringer. Der har været 132 flere alderspensioneringer og 21 færre invalidepensioneringer. En betydelig del af tilbagekøbene i 2011-2015 er af mere teknisk karakter og drejer sig om tilfælde, hvor der er indbetalt så få og små pensionsbidrag, at opsparingen ikke er stor nok til at betale gebyret for at få administreret pensionsordningen. Hvis indbetalingen af pensionsbidrag er ophørt på sådanne ordninger, er pensionsordningen blevet annulleret som tilbagekøbt. Det sker i en del tilfælde, hvis lægestuderende ophører på lægestudiet. Siden ultimo 2012 har der været en overvægt af kvindelige medlemmer blandt de ikke-pensionerede.

Tabel 19. Bevægelser i bestanden af ikke-pensionerede medlemmer.

	2011	2012	2013	2014	2015
Tilgang	1.038	1.230	1.280	1.346	1.399
Afgang ved:					
Død	23	29	22	21	24
Invalidepension	89	83	80	96	75
Alderspension	471	526	590	508	640
Tilbagekøb	101	92	75	72	70
Overførsel ¹⁾	2	6	13	14	19
Nettotilgang	352	494	500	635	571
Bestand ultimo	30.198	30.692	31.192	31.827	32.398
Heraf:					
Kvinder	15.010	15.509	16.069	16.659	17.246
Mænd	15.188	15.183	15.123	15.168	15.152

¹⁾ Overførsel til anden obligatorisk pensionsordning, fx tjenestemandspension.

Anm.: Tabellen omfatter kun medlemmer og pensionister i gruppe LP og LPUA. For gruppe LE, LR og LL henvises til tabel 24-26.

I 2015 er 24 ikke-pensionerede medlemmer registreret som afgået ved døden, heraf er 5 kvinder og 19 mænd. Gennemsnitsalderen var 56 år og 7 måneder for begge køn. Efter dødsfaldene får 14 efterladte ægtefæller eller samlevere udbetalt ægtefællepension. I 9 tilfælde blev der alene udbetalt ugiftesum, engangsydelse ved død eller indeståendet på opsparingskontoen. Et enkelt dødsfald medførte ingen udbetalinger fra pensionskassen.

Tabel 20. Bevægelser i bestanden af alderspensionister.

	2011	2012	2013	2014	2015
Tilgang	474	517	587	513	632
Afgang ved:					
Død	91	87	109	111	129
Konvertering til engangsydelse	11	10	14	18	18
Nettotilgang	372	420	464	384	485
Bestand ultimo	3.967	4.387	4.851	5.235	5.720
Heraf:					
Kvinder	958	1068	1.162	1.266	1.417
Mænd	3.009	3.319	3.689	3.969	4.303
Gennemsnitsalder for nytildgæede pensionister i år	65 9/12	66 2/12	66 7/12	66 8/12	66 7/12

Anm.: Tabellen omfatter kun medlemmer og pensionister i gruppe LP og LPUA. For gruppe LE, LR og LL henvises til tabel 24-26.

For de nye alderspensionister i 2015 var gennemsnitsalderen for kvinder 66 år og 2 måneder og for mænd 66 år og 9 måneder. 23 kvindelige og 106 mandlige alderspensionister er afgået ved døden. Gennemsnitsalderen på dødstidspunktet var 84 år og 7 måneder for kvinder og 81 år og 2 måneder for mænd.

Tabel 21. Bevægelser i bestanden af invalidepensionister.

	2011	2012	2013	2014	2015
Tilgang	89	83	80	96	75
Afgang ved:					
Død	32	42	43	29	34
Reaktivering	23	29	28	25	29
Konvertering til engangsydelse	2	1	1	1	0
Nettotilgang	32	11	8	41	12
Bestand ultimo	874	885	893	934	946
Heraf over 67 år	318	352	385	411	506
Heraf:					
Kvinder	359	371	384	405	407
Mænd	515	514	509	529	539
Gennemsnitsalder for nytildgæede pensionister i år	53 4/12	55 3/12	52 6/12	54 7/12	54 9/12

Anm.: Tabellen omfatter kun medlemmer og pensionister i gruppe LP og LPUA. For gruppe LE, LR og LL henvises til tabel 24-26.

75 medlemmer, heraf 37 kvinder og 38 mænd, blev invalidepensioneret i 2015. En del invalidepensioner bliver bevilget midlertidigt. I 2015 var der 29 invalidepensionister, heraf 22 kvinder og 7 mænd, der ophørte med at hæve invalidepension og på ny indtrådte i bestanden af ikke-pensionerede medlemmer (reaktiveringer). Gennemsnitsalderen for de nye invalidepensionister var 51 år og 5 måneder for kvinder og 58 år for mænd. I 2015 afgik 34 invalidepensionister ved døden, heraf 13 kvinder og 21 mænd. Gennemsnitsalderen var 69 år og 7 måneder for kvinder og 68 år og 9 måneder for mænd.

Tabel 22. Bevægelser i bestanden af ægtefælle- og samleverpensionister.

	2011	2012	2013	2014	2015
Tilgang	86	94	93	79	101
Afgang ved:					
Død	53	62	55	44	66
Ophør af bidragspligt	0	1	0	0	0
Konvertering til engangsydelse	4	8	5	11	1
Nettotilgang	29	23	33	24	34
Bestand ultimo	1.477	1.500	1.533	1.557	1.591
Heraf:					
Kvinder	1.331	1.345	1.371	1.391	1.416
Mænd	146	155	162	166	175
Gennemsnitsalder for nytildgåede pensionister i år	70 3/12	66 8/12	69 7/12	70 7/12	70 11/12

Anm.: Tabellen omfatter kun medlemmer og pensionister i gruppe LP og LPUA. For gruppe LE, LR og LL henvises til tabel 24-26.

92 kvinder og 9 mænd blev ægtefællepensionister i 2015. Gennemsnitsalderen var 71 år og 7 måneder for kvinder og 64 år og 7 måneder for mænd. 66 ægtefællepensionister afgang ved døden - alle var kvinder. Gennemsnitsalderen var 86 år og 1 måned.

Tabel 23. Bevægelser i bestanden af børnepensionister.

	2011	2012	2013	2014	2015
Tilgang	99	132	117	122	139
Afgang ved:					
Medlem reaktiveret	8	25	40	24	32
Død	0	0	0	0	0
21 år	89	88	100	87	109
Konvertering til engangsydelse	3	5	0	2	3
Nettotilgang	-1	14	-23	9	-5
Bestand ultimo	605	619	596	605	600

Anm.: Tabellen omfatter kun medlemmer og pensionister i gruppe LP og LPUA. For gruppe LE, LR og LL henvises til tabel 24-26.

Tabel 24. Medlemmer i afdelingen LE.

	2011	2012	2013	2014	2015
Tilgang	0	0	0	0	0
Afgang ved:					
Medlemmets død	5	3	5	1	0
Ægtefælles død	1	0	4	1	0
Nettotilgang	-6	-3	-9	-2	0
Bestand ultimo	41	38	29	27	27

Tabel 25. Ægtefællepensionister i afdelingen LE.

	2011	2012	2013	2014	2015
Tilgang	5	3	5	1	0
Afgang ved:					
Død	5	11	9	3	10
Nettotilgang	0	-8	-4	-2	-10
Bestand ultimo	107	99	95	93	83

Tabel 26. Medlemmer i afdelingen LR.

	2011	2012	2013	2014	2015
Tilgang	0	0	0	0	0
Afgang ved:					
Medlemmets død	0	1	2	2	1
Renteophør	0	0	0	0	2
Nettotilgang	0	-1	-2	-2	-3
Bestand ultimo	108	107	105	103	100
Heraf:					
Kvinder	31	31	31	31	30
Mænd	77	76	74	72	70

Anm.: Afdelingen er oprettet pr. 1. juli 2005.

Medlemmer i afdelingen LL.

298 medlemmer valgte i 2015 at benytte sig af den nye mulighed for oprette en ekstra livrente med depotsikring i den nye gruppe LL. Gennemsnitsalderen er 56 år og 6 måneder.

BILAG 5. NØGLETAL 1995-2015

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Afkastnøgletal, pct:																					
Afkast før pensionsafkastskat (N1)	10,7	15,4	18,4	8,0	20,7	7,3	-2,2	-0,3	6,8	11,9	16,8	5,8	1,1 ²⁾	-8,0	9,7	11,4	11,6	8,4	6,6	9,2	1,8
Afkast af investeringsaktiver ¹⁾	10,7	15,4	18,4	8,0	20,7	7,3	-2,5	-1,8	8,9	10,4	15,8	12,9	5,7	-21,2	19,5	12,4	-0,6	12,5	8,3	8,6	2,2
Omkostnings- og resultatnøgletal, pct:																					
Omkostningsprocent af medlemsbidrag (N3)	2,5	2,5	2,6	2,8	2,5	2,1	2,1	1,8	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,4 ³⁾	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	1,2	1,1
Omkostningsprocent af hensættelser (N4)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1 ³⁾	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Omkostninger pr. medlem (kr.) (N5)	603	628	687	825	762	705	745	673	612	651	676	642	595	593 ³⁾	592	591	578	598	523	580	560
Omkostningsresultat (N6)	-	-	-	-	0,02	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05	0,01	0,01	0,01	0,04 ³⁾	0,03	0,04	0,04	0,01	0,01	-0,04	0,01
Risikonøgletal, pct:																					
Risikoresultat (N7)	-	-	0,50	0,35	0,51	0,25	0,34	0,32	0,59	0,66	0,55	0,59	0,15	0,09	0,52	0,30	0,09	0,33	0,09	-0,09	0,23
Konsolideringsnøgletal, pct:																					
Bonusgrad (N8)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1	7,2	0,2	1,3	6,5	5,2	7,9	8,9	11,6	10,9
Medlemskapitalgrad (N9)	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapitalgrad (N10)	-	-	-	-	40,2	26,3	17,9	16,2	19,2	24,3	26,0	25,9	24,9	14,5	16,0	15,5	15,2	14,7	14,9	14,5	14,4
Overdækningsgrad (Solvens I) (N11)	-	-	-	-	35,7	21,8	13,4	11,6	14,6	19,5	21,0	21,0	19,9	8,5	9,0	8,4	9,6	9,8	10,1	10,8	10,9
Solvensdækning (Solvens I) (N12)	-	-	-	-	926	611	414	371	439	541	558	578	558	293	302	279	291	324	334	422	443
Forrentningsnøgletal, pct:																					
Egenkapitalforrentning før skat (N13)	-	-	-	-	-	-	-	-8,2	20,5	27,1	14,9	3,8	0,2	-45,5	14,5	-1,4	5,1	12,9	7,7	4,5	5,5
Egenkapitalforrentning efter skat (N14)	-	-	-	-	-	-	-	-8,2	20,5	27,1	14,9	3,8	0,2	-45,5	14,5	-1,4	5,1	12,9	7,7	4,5	5,5
Forrentning af medlemmernes midler efter omkostninger før skat (N15)	-	-	-	-	-	-	-	3,4	4,0	5,2	12,1	5,8	0,7	-8,4	7,3	13,3	13,4	-0,8	6,5	10,0	0,8
Forrentning af medlemskonti før skat (N16)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forrentning af ansvarlig lånekapital før skat (N17)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forrentning af særlige bonushensættelser af type A før skat (N18)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forrentning af særlige bonushensættelser af type B før skat (N19)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Som bilag 6 er vedlagt forklaring og læsevejledning til nøgletallene.

^{*} Pensionskassen er dannet 1. januar 2003 som en fusion af de tre pensionskasser: Lægernes Pensionskasse, Lægernes Pensionskasse Under Afvikling og Lægernes Enkekasse. Inden for rammerne af den fusionerede kasse er der oprettet tre afdelinger, LP, LPUA og LE, svarende til de tre pensionskasser, som indgik i fusionen. Nøgletallene for perioden 1994 til 1998 omfatter alene pensionskasserne Lægernes Pensionskasse og Lægernes Pensionskasse Under Afvikling under ét. Nøgletallene for perioden 1994 til 1998 er endvidere kun anført, hvor de "nye" nøgletal - jf. bekendtgørelse udsendt af Finanstilsynet i 2003 - modsvarer nøgletal efter den tidligere gældende bekendtgørelse.

¹⁾ Afkastet modsvarer nøgletal (N1) "Afkast før pensionsafkastskat" på investeringsaktiver, dvs. ekskl. rente- og anden afdækning.

²⁾ Ved indregning af kompensation på indeksobligationer og ejendom udgør nøgletallene i 2007 henholdsvis 1,9 pct. (N1) og 2,1 pct. (N2)

³⁾ Omkostningerne til håndtering af PAL-kompensation er ikke medregnet i omkostningsnøgletallene. Hvis disse medregnes, udgør nøgletallene 1,5 pct. (N3), 0,1 pct. (N4), 631kr. pr. medlem (N5) og 0,04 pct (N6).

BILAG 6. LÆSEVEJLEDNING TIL NØGLETAL

AFKASTNØGLETAL (N1)

Afkastnøgletallet viser pensionskassens afkast på investeringerne af aktiverne efter afholdelse af investeringsomkostninger og giver derfor et mål for det investeringsafkast, der er til rådighed for medlemmerne og egenkapitalen.

Afkastnøgletallet er beregnet som pengevægtet afkast, som udtrykker den faktiske forrentning (relative værditilvækst), som er opnået i perioden, inklusive afkastet på eventuelle ind- og udbetalinger i perioden. Det pengevægtede afkast beregnes som det opnåede afkast i kroner over perioden i forhold til den gennemsnitlige investerede kapital, hvor der er taget hensyn til den tidsmæssige placering af eventuelle ind- og udbetalinger i perioden.

Afkast før pensionsafkastskat (N1) viser afkastet før pensionsafkastskat i forhold til den gennemsnitligt investerede kapital opgjort til markedsværdi.

OMKOSTNINGS- OG RESULTATNØGLETALLENE (N3 - N7)

Omkostningsnøgletallene (N3 - N6) vedrører pensionskassens afholdte omkostninger til administration, mens resultatnøgletallet (N7) vedrører risikoresultatet - altså forskellen mellem de opkrævede bidrag til risikodækningen og de afholdte omkostninger og bonus hertil.

Omkostnings- og resultatnøgletallene udtrykkes alle i forhold til forretningsomfanget målt ved den retrospektive pensionshensættelse, undtagen (N5), der udtrykkes i kroner pr. medlem.

Omkostningsprocent af medlemsbidrag (N3) viser, hvor stor en del af bidraget der skulle anvendes til administration, hvis bidraget var den eneste kilde til omkostningsdækning.

Omkostningsprocent af hensættelser (N4) viser, hvor meget pensionskassens forrentningsevne ville blive nedsat, hvis afkastet på investeringsaktiverne var den eneste kilde til omkostningsdækning.

Omkostninger pr. medlem (N5) viser det bidrag til omkostninger, som hvert medlem ville betale, hvis omkostningerne blev fordelt ligeligt blandt dem.

Omkostningsresultat (N6) viser resultatet på omkostningsregnskabet. Hvis bidragene til omkostningsdækning overstiger de afholdte omkostninger, kan noget af overskuddet leveres tilbage som en del af pensionskassens bonus til forsikringstagerne (omkostningsbonus). Der kan således opstilles et omkostningsregnskab, hvor man udregner bidragene til omkostningsdækning og fratrækker de afholdte omkostninger og omkostningsbonus.

Vedrørende risiko kan der opstilles et risikoregnskab ved at omregne bidragene til risikodækning og fratække de afholdte risikoomkostninger og risikobonus.

Risikoresultatet (N7) viser overskuddet på regnskabet for forsikringsrisikoen. Herved vises, hvor meget pensionskassens forrentningsevne kunne forøges, hvis hele risikoresultatet anvendes til bonus. Risikoresultatet belyser desuden, hvor "betryggende" pensionskassen har opkrævet risikopræmier, men udtrykker ikke noget om prisen på risikodækning i pensionskassen og heller ikke, om pensionskassen har været ramt mere eller mindre af forsikringsmæssige hændelser (død og invaliditet) end en normal gruppe af forsikrede.

KONSOLIDERINGS- OG KAPITALSTRUKTURNØGLETALLENE (N8 - N12)

Konsoliderings- og kapitalstrukturnøgletallene har til formål at belyse pensionskassens bonusevne, kapitalstyrke i forhold til at modstå tab som følge af en ugunstig udvikling på de finansielle markeder samt kapitalstruktur.

Bonusgraden (N8) udtrykker størrelsen af det kollektive bonuspotentialt i forhold til de retrospektive hensættelser.

Medlemskapitalgraden (N9) udtrykker størrelsen af særlige bonushensættelser og medlemskonti i forhold til de retrospektive hensættelser.

Egenkapitalgraden (N10) udtrykker størrelsen af egenkapitalen tillagt eventuel ansvarlig lånekapital i forhold til de retrospektive hensættelser.

Overdækningsgraden (N11) udtrykker overdækningen - det vil sige basiskapitalen fratrukket solvensmargen - i forhold til de retrospektive hensættelser.

Solvensdækningen (N12) udtrykker basiskapitalens størrelse i forhold til solvensmargen.

FORRENTNINGSNØGLETAL (N13 - N19)

Forrentningsnøgletallene vedrører den forrentning (afkast i forhold til kapitalandel), som pensionskassens medlemmer og kapitalindskyderne - herunder egenkapitalen - har opnået.

Forrentningsnøgletallene er - som afkastnøgletallene - beregnet som pengevægtede afkast.

Egenkapitalforrentning før skat (N13) udtrykker årets resultat før skat i forhold til den gennemsnitlige egenkapital.

Egenkapitalforrentning efter skat (N14) udtrykker årets resultat efter skat i forhold til den gennemsnitlige egenkapital.

Forrentning af medlemmernes midler efter omkostninger før skat (N15) udtrykker den samlede forrentning før skat (beregnet som ændringen i de pensionsmæssige hensættelser for forsikringer med ret til bonus, korrigeret for den pensionsafkastskat, der vedrører forsikringerne og bevægelser til og fra de pensionsmæssige hensættelser som følge af bidrag, ydelser og omkostninger) til medlemmerne i forhold til de gennemsnitlige pensionsmæssige hensættelser.

Forrentning af medlemskonti før skat (N16) udtrykker den samlede forrentning før skat til medlemskonti i forhold til den gennemsnitlige saldo for medlemskonti. Pensionskassen har ultimo 2006 ikke medlemskonti.

Forrentning af ansvarlig lånekapital før skat (N17) udtrykker den samlede forrentning før skat af ansvarlig lånekapital i forhold til den gennemsnitlige saldo for ansvarlig lånekapital. Pensionskassen har ultimo 2006 ikke ansvarlig lånekapital.

Forrentning af særlige bonushensættelser af type A før skat (N18) udtrykker den samlede forrentning før skat til særlige bonushensættelser af type A i forhold til den gennemsnitlige saldo for særlige bonushensættelser af type A.

Forrentning af særlige bonushensættelser af type B før skat (N19) udtrykker den samlede forrentning før skat til særlige bonushensættelser af type B i forhold til den gennemsnitlige saldo for særlige bonushensættelser af type B.

BILAG 7. ORDLISTE

Administrationsbonus

er det overskud, der fordeles til medlemmer og pensionister, når administrationsudgifterne i løbet af året forventes at blive mindre end summen af den del af medlemsbidraget, der var afsat til administration, og de gebyrer, der trækkes fra pensionshensættelsen for det enkelte medlem/pensionist.

Administrationshensættelse

er en teknisk hensættelse, som skal kunne dække administrationen af pensionskassen i den situation, hvor der ikke indgår yderligere pensionsbidrag.

Afdækningsaktiver

Aktiver, der skal afbøde de negative indvirkninger, som finansielle risici kan have, og dermed sikre et stabilt og tilstrækkeligt kapitalberedskab uanset udviklingen på de finansielle markeder.

Afkast

er renter, udbytte og realiserede gevinster/tab ved salg af investeringsaktiver og afdækningsaktiver samt urealiserede gevinster/tab ved værdiregulering af investeringsaktiver og afdækningsaktiver. Afkastet opgøres på baggrund af, at alle aktiver værdiansættes til markedsværdi (dagsværdi).

Aktuar

er en forsikringsmatematiker. Pensionskassens ansvarshavende aktuar er ansvarlig over for Finanstilsynet for opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser.

Associerede virksomheder

er virksomheder, som pensionskassen har en varig tilknytning til, og hvor pensionskassen udøver en betydelig indflydelse på virksomhedens driftsmæssige og finansielle ledelse, og hvori pensionskassen ejer mellem 20 pct. og 50 pct. af stemmerettighederne.

Basiskapital

er det samme som pensionskassens egenkapital med fradrag af krav til solvensmargen i dattervirksomheder og immaterielle aktiver og tillæg for særlige bonushensættelser. Basiskapitalen skal som minimum være af samme størrelse som pensionskassens solvensmargen.

Benchmark

er udtryk for systematisk afkastsammenligning med en generel markedsudvikling fx inden for en aktivklasse eller gruppe af aktiver.

(Rente-)bonus

er det beløb, som pensionskassen tilskriver medlemmernes opsparing ud over grundlagsforrentningen. Grundlagsrenten er på forhånd indregnet i pensionerne, og rentemæssigt er det derfor kun rentebonus, som medfører reguleringer af pensionerne, ikke grundlagsrenten.

Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag

er markedsværdien af det forventede overskud, der hører til den fremtidige betaling af medlemsbidrag.

Bonuspotentiale på hvilende pensioner

er markedsværdien af det forventede overskud, der hører til de allerede indbetalte pensionsbidrag.

Dattervirksomheder

er virksomheder, som pensionskassen har en varig tilknytning til, og hvori pensionskassen ejer mere end 50 pct. af selskabskapitalen og/eller stemmerettighederne.

Egenkapital

er den del af pensionskassens formue, som ikke er henført til medlemmerne i form af pensionsmæssige hensættelser.

Eliminering

er tilbageførsel af interne transaktioner og udligning af interne tilgodehavender, gældsposter og aktiebesiddelser mellem koncernselskaber i forbindelse med udarbejdelse af et koncernregnskab.

Erstatningshensættelser

er hensættelser til dækning af forpligtelser vedrørende udbetaling af pension i tilfælde, hvor pensionsbegivenheden er indtrådt i regnskabsåret, men hvor udbetalingstidspunktet først ligger i efterfølgende år, enten fordi pensionsbegivenheden ikke er kendt af pensionskassen, eller fordi den ikke var færdigbehandlet ved årsskiftet.

Eventualforpligtelser

er forpligtelser, hvor der er tvivl om både forpligtelsens størrelse og om et eventuelt udbetalingstidspunkt, fx i

forbindelse med en retssag, der ikke er afsluttet. Eventualforpligtelser skal oplyses i en note til regnskabet.

Finanstilsynet

er underlagt Erhvervs- og Vækstministeriet og fungerer som tilsynsmyndighed over for de finansielle virksomheder, herunder pensionskasser. Med hjemmel i lov om finansiell virksomhed og ved hjælp af diverse anmeldelser, indberetninger og kontrolbesøg mv. udøver Finanstilsynet et rammetilsyn med pensionskassens virksomhed, herunder om lovgivningen vedrørende investeringer og kapitalkrav mv. overholdes.

Future

er en standardiseret aftale om køb eller salg af et underliggende aktiv, fx en aktie, til en kurs, der fastlægges på aftale-tidspunktet med levering på et fastsat tidspunkt i fremtiden.

Garanterede ydelser

er markedsværdien af de ydelser, der er stillet medlemmer og pensionister i udsigt, fratrukket markedsværdien af de forventede medlemsbidrag.

Grundpension

er den pension, der er beregnet ud fra det tekniske grundlag med grundlagsrenten, det forventede medlemsbidrag, allerede tilskrevet bonus og en række forudsætninger fx om dødelighed og invaliditet.

Grundlagsrente

er den rente, som indgår i det tekniske grundlag, og som pensionerne beregnes ud fra. Finanstilsynet fastsætter den maksimale grundlagsrente

med udgangspunkt i obligationsrenten.

Immaterielle aktiver

er blandt andet anskaffelse af software og udviklingsomkostninger til medlemssystem.

ikke-børsnoterede aktiver

er aktiver, som det ikke er muligt at sælge eller belåne med kort varsel, fx nogle unoterede investeringer herunder kapitalfonde og ejendomme.

Indre værdi

er den kursværdi, der svarer til forholdet mellem et selskabs egenkapital og den ansvarlige selskabskapital.

Investeringsaktiver

er alle de aktiver, som ikke klassificeres som afdækningsaktiver. Investeringsaktiverne omfatter både børsnoterede aktiver og unoterede aktiver. I den løbende investeringsproces sondres der mellem likvide aktiver og ikke-børsnoterede aktiver.

Kapitalandele

er andele af selskabskapitaler, fx aktier eller andele af interessentskabsformuer mv.

Kollektivt bonuspotentiale

er den del af pensionskassens formue, der er henført til medlemmerne kollektivt i en kontributionsgruppe, og endnu ikke fordelt til det enkelte medlem. Det skal blandt andet sikre en jævn bonustilskrivning fremover.

Koncerninterne transaktioner

omfatter såvel enkeltstående transaktioner (retshandler mv.)

som løbende aftaler mellem pensionskassen og tilknyttede virksomheder.

Koncernregnskab

er et fælles regnskab, der viser pensionskassens og dattervirksomhedernes samlede aktiviteter.

Konsolidering

er en sammenlægning af pensionskassens og dattervirksomhedernes regnskaber med eliminering af interne mellemværender mv.

Kontorente

er den samlede forrentning (grundlagsrente + rente-bonus) af medlemmernes opsparing. Kontorenten fastsættes forud for det år, hvori den skal anvendes ved forrentning.

Kontributionsbekendtgørelsen

skal sikre, at pensionskassen foretager en rimelig fordeling af overskuddet mellem medlemmerne og egenkapitalen samt indbyrdes mellem medlemmerne.

Kontributionsgrupper

er en opdeling af pensionsordningerne i homogene grupper på baggrund af de tre elementer rente, risiko og omkostninger. Opdelingen sker for at sikre en rimelig fordeling af overskuddet indbyrdes mellem medlemmerne.

Likvide aktiver

er aktiver, som det er muligt at sælge eller belåne med kort varsel, fx børsnoterede aktiver og almindelige bankindskud.

Omkostningsbonus

er det samme som administrationsbonus.

Option

er en ret (men ikke en pligt) til at indgå en aftale på nogle på forhånd fastlagte vilkår.

Pensionisttillæg

er en form for udlodning af andelen af pensionskassens egenkapital. Ved pensionering forhøjes medlemmets beregnede pension med det pensionisttillæg, der er gældende for året. Pensionisttillægget kan nå som helst ændres eller helt bortfalde. Pensionisttillægget udbetales fra og med maj 2012 kun som tillæg til de nye ordninger med betinget ydelsesgaranti og fra og med 2014 derudover til grupper af gamle ordninger, hvis gruppen ikke har gæld til egenkapitalen.

Pensionsafkastskat

er en enhedsskat på 15,3 pct. Beskatningsgrundlaget opgøres som udgangspunkt som det afkast, den enkelte pensionsopsparer får tilskrevet pensionsordningen.

Pensionshensættelser

er aktuarens samlede opgørelse af pensionskassens forpligtelser over for medlemmerne. Pensionshensættelser opdeles i garanterede ydelser, bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag og bonuspotentiale på hvilende pensioner.

Pensionsmæssige hensættelser

udgør summen af pensionshensættelser,

erstatningshensættelser og kollektivt bonuspotentiale.

Pensionsoversigt

viser det enkelte medlems pensionsdækning mv. Oversigten bygger på den hidtidige opsparing (inkl. bonus) og en række forudsætninger om de fremtidige bidragsindbetalinger og forrentning mv. Pensionsoversigten opdateres typisk en gang om året og ved ændringer i ansættelsesforhold.

Pensionsteknisk resultat

angiver summen af indtægter og udgifter vedrørende pensionsvirksomheden med tillæg af en beregnet forrentning af de gennemsnitlige pensionsmæssige hensættelser (fastsættes ud fra en forholdsmæssig fordeling af årets investeringsafkast på henholdsvis egenkapital og pensionsmæssige hensættelser).

Periodeafgrænsningsposter

optræder i balancen såvel under aktiver som under passiver. Som aktiv repræsenterer periodeafgrænsningsposter forudbetalte omkostninger, mens periodeafgrænsningsposter under passiverne udgør modtagne forudbetalinger.

Reservefond

udgør sammen med sikkerhedsfonden pensionskassens egenkapital.

Risikobonus

Betales til medlemmerne af det overskud, som forventes

ved, at der i årets løb er færre udgifter til risikodækning end forudsat i det tekniske grundlag. Risikobonus kan være negativ, hvis der i årets løb forventes flere udgifter end forudsat i det tekniske grundlag.

Risikodækning

er den pension, et medlem opnår i tilfælde af invaliditet, eller de efterladte opnår i tilfælde af medlemmets død.

Risikogevinst

er det overskud, som fremkommer ved, at der i årets løb konstateres færre pensionstilfælde end forudsat i det tekniske grundlag. Dette overskud nedbringes ved at blive fordelt som risikobonus til medlemmerne.

Sikkerhedsfond

er en del af egenkapitalen. Sikkerhedsfonden svarer til solvensmargenen, og kan kun anvendes efter tilladelse fra Finanstilsynet.

Skyggekonto

I henhold til kontributionsbekendtgørelsen, som er udstedt af Finanstilsynet, skal pensionsinstitutter anmelde den forrentning, inkl. et eventuelt driftsherretillæg, som tilfalder egenkapitalen. I det omfang det realiserede resultat ikke giver plads til en forrentning af egenkapitalen af denne størrelse, kan den manglende forrentning fremføres og forlods udlignes af positive, realiserede resultater i kommende år. Den manglende forrentning af egenkapitalen benævnes skyggekonto.

Solvens II

Solvens II er en betegnelse for en fælles EU-standard for opgørelse af forsikringsvirksomheders solvensbehov. Solvens II trådte i kraft 1. januar 2016.

Solvensmargen

er det lovmæssige minimumskrav til pensionskassens basis kapital. Solvensmargen beregnes i henhold til en særlig bekendtgørelse om livsforsikringsselskabers og pensionskassers kapitalgrundlag.

Swap og swaprente

er en aftale mellem to parter om at udveksle betalinger over en forud fastsat løbetid. Langt størstedelen af swapmarkedet vedrører udveksling af rentebetalinger, fx at den ene part afgiver en variabel (kort) rente til modparten og omvendt modtager en fast (lang) rente fra modparten. På tidspunktet for en rente-swaps indgåelse fastlægges den faste rentesats - svarende til det aktuelle niveau for den lange rente. Hvis man skal modtage den faste rente, kaldes swappen en receiver-swap, og hvis man skal betale den faste rente, kaldes swappen en payer-swap.

Swaption

er en kombination af en swap og en option. Ved at indgå en receiver-swaption, der altså giver ret til at indgå i en receiver-swap med en på forhånd aftalt fast rente, kaldet strikerenten, kan pensionskassen afdække sig mod konsekvensen af rentefald til under strikerenten, idet pensionskassen vil

udnytte retten, hvis den lange rente falder til under den aftalte strikerente. Tilsvarende kan pensionskassen ved at indgå en payer-swaption afdække sig af konsekvensen af rentestigninger til over den aftalte strikerente på payer-swappen.

Særlige bonushensættelser

er midler, der er hensat til pensioner, men hvor der er knyttet særlige betingelser om dækning af tab på investeringer. Særlige bonushensættelser er risikovillig kapital og bærer på lige fod med egenkapitalen eventuelle tab forud for pensionshensættelserne. Særlige bonushensættelser udbetales som tillæg til pensionen eller ved udtræden af pensionskassen. I Lægernes Pensionskasse anvendes særlige bonushensættelser i grupperne LR og LL.

Teknisk grundlag

er det sæt af regler, som anvendes til beregning af medlemmernes pension mv. I grundlaget indgår bl.a. grundlagsrenten samt en række statistiske forudsætninger om dødelighed og invaliditet mv. Pensionskassens tekniske grundlag er anmeldt til Finanstilsynet.

Udtrædelsesgodtgørelse

er udbetalinger til medlemmer, der udtræder af pensionskassen. Udtrædelsesgodtgørelse kan udbetales kontant til medlemmet, hvis betingelser herfor er opfyldt, eller overføres til en anden pensionsordning i henhold til reglerne herom.

Unisex grundlag

er benævnelsen for det forsikringstekniske beregningsgrundlag, hvor der ikke skelnes mellem mænd og kvinder med hensyn til den forventede levetid, forventet invaliditet m.m.

Ydelsesgaranti

betyder, at grundpensionen ikke kan nedsættes, så længe pensionskassen er solvent.

Ydelsessammensætning

er de ydelser i form af alderspension, invalidepension mv., som du eller dine pårørende er berettiget til.